

*

Vilnelė pašaukė mane

praplaukti vilnimi

*

VILNELĖ PAŠAUKĖ
MANE PRAPLAUKTI VILNIMI

Vilniaus Pilaitės gyventojų ir jų bičiulių kūryba

Pilaitės
„Poezijos pavasaris’2020“

XVIII-asis
s k i r i a m a s
tragiškos lemties
Didžiojo pokario lyriko
Pauliaus Širvio
100-osioms
gimimo metinėms

*

Pilaitės bendruomenė
Vilnius 2020

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

UDK 821.172-1(082)

*

Knygos
sumanytoja:
Pilaitės bendruomenė

Sudarė Angelė Šarlauskienė

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi

*

Leidinį parėmė
Vilniaus miesto savivaldybė

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

ISBN 978-609-95954-6-7

© Pilaitės bendruomenė, 2020
© Pratarmė, Angelė Šarlauskienė, 2020
© Viršelio ir leidinio iliustracijos,
Zita Vilutytė, 2020

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

PRATARMĖ Poezijos pavasariai rengiami Pilaitės miške nuo 2003-ųjų turi savo priešistoriją. 2002 metais sužinota: piliavietė, išlikę dvaro statiniai su tvenkiniais, dalis Salotės ežero prieigų ir iškirstas miškas bus užtvirti golfo aikštynams ir jų infrastruktūrai, nebeprieinami viešam poilsiui Pilaitės ir kaimyninių sostinės daugiabučių rajonų gyventojams. 2002 metų vasarą Pilaitės gyventojai savo prigimtinėms teisėms ginti susibūrė į bendruomenę. Nelygioje kovoje su saulelei palankių sprendimų, įsitraukus į teismų maratoną, pilaitiškius ryžtingai siekti tikslų telkė ir taiklus poetinis žodis, daina. Iškovota pergalė. 2003-aisiais gimė iniciatyva išgelbėti nuo iškirtimo miške, kviečiant artimiausius kaimynus, rengti pilaitiškus poezijos pavasarius. Jie vyksta tuo pačiu laiku – antroje gegužės pusėje – kaip ir visoje Lietuvoje nuo 1965 metų rengiamos Tarptautinio poezijos pavasario šventės. Kiekvienas pilaitiškas poezijos pavasaris atliepia einamųjų metų aktualijoms, įsimintinėms datoms, jubiliejams. Skatinant šio jauniausio Vilniaus daugiabučių rajono gyventojus kurti ir plačiau įsitraukti į pilaitiškuosius poezijos pavasarius, 2004 – aisiais pradėtas leisti Pilaitės gyventojų eilėraščių ir miniatiūrų rinkinys. Jis 2004-2007 metais pasirodė „Pilaitės giesmininkų“ pavadinimu su čia gyvenusios ir kūrusios poetės ir tautodailininkės Karolinos Biekšaitės-Jezerskos iliustracijomis. 2004-ųjų pavasaris **skirtas lietuviškosios spaudos atgavimo šimtmečiui**, 2005-ųjų – **baltiškai savimonei gaivinti**, 2006-ųjų – **kovotojos už lietuvių ir lenkų laisvę Emilijos Pliaterytės 200-osioms gimimo metinėms**, 2007-ųjų – **dedikuotas lietuviškai Meilės dievaitei Mildai**. Vis gausiau į Pilaitės poezijos pavasarius įsitraukiant literatams iš kaimyninių sostinės daugiabučių rajonų, pradedant 2008 metais, parengiami bendri pilaitiškių ir jų bičiulių poezijos leidiniai. Jie taip pat atliepia pilaitišką poezijos pavasarių temoms. Pirmasis toks leidinys „**Skamba žodžiai prie Ažuolo seno**“ buvo skirtas maestro Vytautui Kernagiui: dainuojamosios poezijos pradininkui ir visiems nevaržomos dvasios disidentams. 2009 metais „**Lietuva! Tavo vardas mano širdy**“ išleistas Lietuvos vardo tūkstantmečio proga. 2010-ųjų „**Mes vienos girios medžiai**“ dedikuotas Naujam Lietuvos vardo tūkstantmečiui ir Iškirstiems ir Neiškirstiems Lietuvos medžiams. 2011-ųjų „**Naktis pražydusi diena**“ skirtas gynusiems ir ginantiems šventus Laisvės iškovojoimus. 2012-ųjų „**Be tavęs aš paukštis besparnis**“ buvo dedikuotas poeto Maironio 150-osioms gimimo metinėms ir visiems širdyje dainuojantiems „Lietuva brangi“. 2013-ųjų poezijos pavasaris „**Iš aukštybių žydros gilumos**“ pažymėjo Dariaus ir Girėno skrydžio „Lituanica“ per Atlantą 80-ąsias metines. 2014-ieji Pilaitėje buvo paskelbti poezijos maratono metais. Įsijungiant į jį, nuspręsta poeziją kurti visus metus

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

visiems keturiems metų laikams, ne tik pavasariui. Maratono rezultatas – adventui gimęs Kristijono Donelaičio 300-osioms gimimo metinėms skirtas leidinys „Donelaičio „Metai“ sukasi ratu“. Pilaitės poezijos pavasariams: 2015 metų „Lakštingala negali nečiulbėti“, dedikuotam nemirtingajai Lietuvos Lakštingalų Lakštingalai Salomėjai Nėriai (1904-1945) ir 2016-ųjų „Kas po tūkstančio metų ras tavo pėdsakus, Tėvyne?!“ – lietuvininkų dainuojamojo žodžio puoselėtojai Liudvikui Rėzai (1776-1840) prisiminti, bet šių pavasarių posmų knygos nepasirodė. Tačiau 2017-aisiais buvo išleistas pirmasis netradicinis (elektroninis) leidinys XV-ajam pilaitiškajam poezijos pavasariui „Alsuoja margos mitų gelmės“, skirtas Didžiojo Lietuvio, pasaulinio garso mokslininko, semiotiko – Prasmės teorijos kūrėjo, siekusio paaiškinti kaip prasmė gimsta, tarpsta ir nyksta – , literatūrologo, publicisto, rezistento Algirdo Juliaus Greimo 100-ųjų gimimo metinių jubiliejui, o jame retrospektyviai įtrauktos ir pastarųjų pavasarių pilaitiškių ir jų artimiausių kaimynų eilės. XVI-asis „Širdies šviesa išgrįstas kelias žmoniškumui“ skirtas Didžiojo Lietuvininko, mąstytojo, humanisto, rašytojo, publicisto, kultūros veikėjo VYDŪNO 150-osioms gimimo metinėms, nes viena pagrindinių Pilaitės gatvių pavadinta jo vardu, o 2018-ieji Lietuvos Respublikos Seimo buvo taip pat paskelbti ir Vydūno metais. 2019-ųjų Pilaitės poezijos pavasaris „Pavasario delnuose upeliai sužydėjo“ dedikuotas Pasaulio lietuvių bendruomenės 70-čiui ir Juozo Tumo-Vaižganto 150-osioms gimimo metinėms.

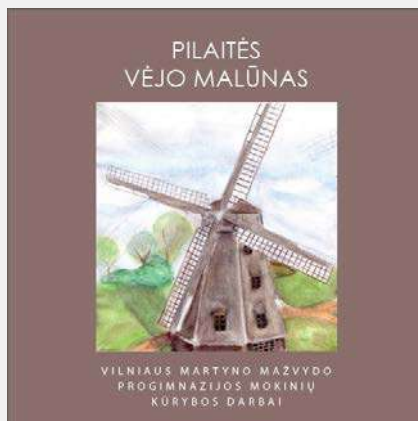
2020-ųjų, XVIII-asis poezijos pavasaris „Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi“ skiriamas užmarštin nenuėinančio išskirtinio lyriškumo ir lemties poetui Pauliui Širviui, pasitinkant jo 100-ąsias gimimo metines, ir visiems savo gyvenime nesusišukavusiems pagal griežtus ir tuščiomis deklaracijomis grindžiamus socialistinio ar kitokio lagerio menininko-piliečio kanonus. Net atvirkščiai, susišukavusiems pagal visiškai kitokias madas arba vaikščiojant susivėlus, užsiauginus ilgus plaukus. Daugeliui jų Vilnius tapo stebuklų miestu, savęs ieškojimo meka ir jie, dažnai būdami užribyje, atrado save kitokiame nei statistinis kūrėjas ar pilietis pasirinkime. Tikriausiai patikėję, kad čia gimus, atvykus studijuoti ar persikėlus gyventi, galima praplaukti ne tik daugelio apdainuota Nerimi, kurioje, tarsi būtų amžinasis štilis, aukščiau ir savotiškiau neiškylančia banga, o Vilnele, ženkliai siauresne, kurios bangelės sraunesnės, iškilesnės ir labiau pastebimesnės.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Pilaitės poezijos pavasariams skirtuose leidiniuose pradinukų, paauglių, brandaus jaunimo, pagyvenusių ir net labai garbaus amžiaus Pilaitės ir jos aplinkinių rajonų gyventojų kūryba lietuvių, lenkų, rusų kalbomis.

Moksleivius Pilaitėje skatina kurti čia veikiančių mokyklų lietuvių kalbos ir literatūros mokytojai ar net įsikūrę literatų būreliai. 2020-aisiais, pavasarėjant, atskiru leidiniu „Pilaitės vėjo malūnas“ pasirodė Martyno Mažvydo progimnazijos penktų-aštuntų klasių moksleivių eilės, miniatiūros, pasakos, gyvenimo išvalgos su jų pačių iliustracijomis. Jų kūrybą atrinko lietuvių kalbos mokytojos: Elena Palubinskienė, Danutė Kasiulevičienė, Diana Kadzevičienė, Jolanta Zagurskienė, Joana Jakubickaitė, Vitalija Subačiūtė, Rima Striogaitė.

*

Visi Pilaitės poezijos pavasariams skirti leidiniai viešai prieinami internete:

http://www.pilaitesbendruomene.lt/pilaites_giesmininkai.html.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

*

PAULIUS ŠIRVYS

(1920 09 06 – 1979 03 27)

Paulius Širvyis, gimęs 1920 m. rugsėjo 6 d. Padustėlyje, Dusetų valsčiuje, – poetas, žurnalistas, redaktorius. Pakrikštytas Povilo vardu. Pauliumi pradėjo pasirašinėti po karo, nes kai buvo išvežtas darbams į Vokietiją, viena mergaitė, negalėjo ištarti jo tikrojo vardo, – kreipdavosi Pauliumi. Toks jo vardas prigijo gyvenime ir literatūroje. Gimusiam tarpukariu ypač neturtingoje valstiečių šeimoje teko nelengva dalia. Nepriteklius buvo kasdienis svečias. Dar būnant vaiku (vaikystė prabėgo Degučių kaime) teko padėti menkos sveikatos tėvui darbuotis skurdžioje 10 ha žemėje. Neturėdamas nė dešimties metų liko našlaičiu: mirė abu tėvai. Prasidėjo nelengvas gyvenimas piemenaujant ir bernaujant. Tekdavo iki pat užšalant ganyti karves. Pradinį išsilavinimą gavo Dusetų ir Aleksandravėlės pradžios mokyklose. 1940-aisiais sekė žemės ūkio mokslai Salose ir Gruzdžiuose, o netrukus Vilniaus pėstininkų karo mokykloje, kur jį Švenčionėlių poligone užklupo Antrasis pasaulinis karas. Teko kovoti Raudonosios armijos gretose, net keletą kartų būti vokiečių nelaisvėje. Pabėgęs iš fašistų lagerio Baltarusijoje, buvo sugautas ir išgabentas darbams į Vokietiją. Kaip eilinis Lietuviškosios divizijos kareivis buvo sužeistas, neišvengė kontuzijos. Pasibaigus karui, 1946–1952 metais darbavosi įvairių Rokiškio apskrities laikraščių redakcijose, 1952–1953 metais buvo Merkinės laikraščio „Socializmo pergalė“ redaktoriumi, vadovavo Pandėlio rajono spaustuvei,

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

1954-1955 metais dirbo savaitraštyje „Literatūra ir menas“. 1957 metais baigė Aukštuosius Maskvos Maksimo Gorkio literatūros instituto literatūros kursus. 1958-1962 metais buvo žurnalų: „Moksleivis“ ir „Genys“ korespondentu. 1967-1969 m. dirbo Klaipėdos žvejybos laivyne: iš pradžių paprastu jūreiviu, vėliau – tolimojo plaukiojimo laivo vairininku.

Paulius Širvys su poezijos mūzomis susidraugavo jaunystėje. Savo pirmąjį eilėraštį, paskelbtą „Jaunajame ūkininke“ 1939 metų vasario 6 d., pasirašė Prancisiaus (tėvo vardas) Poviliuku. Sovietmečiu jo kūryba pradėta spausdinti 1947 metais. 1954-aisiais išleidžiama pirmoji knyga „Žygio draugai“, o 1956 ir 1961-aisiais – „Ošia gimtinės beržai“ ir „Beržų lopšinė“. Juose ir vėliau pasirodžiusiuose leidiniuose ženklus lietuvių tautosakos lyrikos palikimas, romantizuoti meilės jausmai. Eilės apie karą mena lietuvių liaudies karines istorines dainas. Yra parašęs ne vieną knygą ir vaikams. Taip pat publikuoti ir jo prozos kūriniai. Poetas 1973 metais už rinktinę „Ilgesys – ta giesmė“, apdovanojamas LTSR valstybinė premija. Tais pačiais metais tampa lietuviško tarptautinio Poezijos pavasario laureatu.

Paulius Širvys dar gyvas būdamas tapo legenda. Literatas, muziejininkas ir žurnalistas Alfās Pakėnas paties P. Širvio žodžiais nusakė, ką reikėtų nuveikti poezijoje, kad taptumei legenda: jai viskas reikalinga – ir tvarka eilėraščio eilutėse, ir skambesys, ir jausmas, kuris yra pagrindas ir kuris išskirtinai nugludintas cikle „Ilgesys – ta giesmė“ arba „Ir nusinėšė saulę miškai“.

Paulius Širvys laikomas poetu nuo Dievo. Nerašė pagal sovietinės nomenklatūros užsakymus, tad buvo kritikuojamas kaip nežengiantis koja kojon su kitais šviesaus komunizmo statytojais iš profesionaliosios eiliakalių gildijos. Jis liko ištikimas paprasto žmogaus tikriems išgyvenimams, skaudiams karo negandų prisiminimams. Neieškodamas dirbtinų metaforų, suguldydavo žodžius iš širdies į daugeliui jautrius posmus. Kas nėra girdėjęs jo eilių, virtusių populiariomis dainomis? Jo posmams muziką kūrė ne vienas kompozitorius iš liaudies ir daugelis dainuodavo dažnai nežinant, kad jų atliekamų dainų žodžiai – lyriškojo poeto Pauliaus Širvio eilės.

Prasidėjus gorbačiovinei pertvarkai, atsigręžus į savo tautos stiprybės šaltinius, Paulius Širvys vėl prisimintas. 1989 metais Populiarioje serijoje pasirodo jo stipriausių eilėraščių rinktinė „Beržai baltieji broliai“. Joje poezijos grandas Marcelijus Martinaitis apibendrina legendinio poeto palikimą: <... Turint omenyje poeto populiarumą, lyrikos didingumą, kyla pagunda parinkti jam vietą tarp klasikų, sukūrusių savotišką lietuvių romansinę lyriką. Nebus per stipru pasakyti, kad Paulius Širvys tikrai paliko šios lyrikos šedevrų, tokių

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

skaidrių, lyg pačių žmonių būtų išdainuoti. Publikai jis buvo jo paties dainų herojus, ji nedarė skirtumo tarp poeto žodžio ir gyvenimo, tarp kūrybos ir išlikimo, ir tai nepaprastai jaudino. Dabar sunku pasakyti ar tame žmoguje kūryba puošė gyvenimą, ar gyvenimas – kūrybą? Po lengvu dainingos poezijos šydu kartais slėpėsi liūdesys, karo žaizdos – ir publika tai jautė, pritarė, paskui poetą šnabždėdama jo paties beveik išdainuojamus žodžius. Klausdavo apie tikrus dalykus karą, nelaisvę, pabėgimą, meilę, išdrįsdavo atsiųsti raštelį: „Kodėl Jūs toks liūdnas?“...>. Tad nieko nuostabaus, kad Paulius Širvys prisimenamas ne tik pažymint jo gyvenimo ir mirties sukaftis. Nemažai publikacijų, renginių, laidų jam skirta. Nepriklausomos Lietuvos laikais iki 2011-ųjų išleistos devynios Pauliaus Širvio poezijos knygos. Jo gyvenimas ir kūryba be publikacijų periodinėje spaudoje susilaukė ir išskirtinių studijų iš poetų Marcelijaus Martinaičio, Valdo Kukulo, literatūrologo Stasio Lipskio, rašytojų Edvardo Uldukio, Rimanto Šavelio. Net dvi atsiminimų knygos priklauso Alfo Pakėno plunksnai.

Tautos atmintyje Paulius Širvys galėtų išlikti tik dėl vieno savo eilėraščio „Aš beržas – lietuviškas beržas“, kurį visada pats deklamuodavo (vaizdo įrašas prieinamas internete: <https://www.youtube.com/watch?v=2X-6yNWt6NA>). Tarsi pats būtų amžinai neišsipildžiusios meilės ir gyvasties išlaikymui godas posmais išlamantis lietuviškas beržas-svyruonėlis: mūsų tautosakoje nelaimingos meilės, gilaus jautrumo, didelių netekčių simbolis. Bet poetas paliko ne tiek ir mažai aukšto lygmens lyrikos šedevrų. Poetas Paulius Širvys dėl savo meilės ir posmų paprastam Lietuvos žmogui gretinamas su anksčiau gyvenusiais ir kūrusiais: ekskomunikuotu maištinguoju kunigu Antanu Strazdu-Stazdeliu (1760-1833) – pirmojo spausdinto lietuviškų eilėraščių rinkinio autoriumi ir kunigu Antanu Vienažindžiu (1841-1892) – vienu pirmųjų lietuvių lyrikų, palikusių rankraštinį rinkinį „Dainos“. Paulius Širvys priklauso tiems į Vilnių persikėlusiems pokario poetams, kurie savo talento nepaaukojo vardant sotaus gyvenimo visomis prasmėmis – pseudokomunistinio rojaus pamatų statybai. Jis praėjo išskirtinai skaudžiai vingiuotą dėl gilios priklausomybės alkoholiui, bet kartu labai tiesų sąžiningo ir nepaperkamo kūrėjo kelią. Poetas skaudžiausiomis netektimis išgyveno savąją vienatvę, kaip apie ją pats rašė eilėraštyje: „O aš toks vienas – velnioniškai vienas, / Pasiilgęs aušrinėje sodžiaus giedorių gaidžių.“ Ir tokiu išliko iki paskutinio atodūsio.

Meilė be atsako draugei iš Rokiškio Alfonsai Žegliūnaitei, poeto vadinamai Alpunyte (jai paskirta eilių rinktinė „Ir nusinešė saulę miškai“), sunki vaikystė, pastovus nepriteklus būtiniausio maisto, aprangos; užklupusios karo negandos

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

ankstyvoje jaunystėje, priklausomybė alkoholiui, tapusi ir skyrybų su žmona Birute priežastimi (santuokoje gimė duktė Dangė), viengungiškas ir savęs netausojantis gyvenimo būdas anksti pakirto sveikatą. Paulius Širvys mirė 1979 metų kovo 27 d., eidamas 59-uosius gyvenimo metus, būdamas vienas savo bute Vilniuje, Muziejaus gatvėje. Čia dėl per didelio poeto altruizmo netrūko gausybės pakeleivingų žmonių, kurie naudodavosi jo gerumu, tad dažnai buto šeimininkas sau neberasdavo laisvos vietos, – miegui tekdavo tenkintis vonia su šiltu vandeniu.

Paulius Širvys amžinojo pogulio atgulė Antakalnyje menininkų kalnelyje. Čia pasodintas poeto skaudžias žmogaus lemties godas vis dar posmais šlamantis lietuviškas beržas. Atminimo paminklas stovi ir Dusetose. Jo vardu Vilniuje, Antakalnyje, pavadinta gatvė.

Lietuvos pokario tragiško likimo ir išskirtinio lyriškumo poeto Pauliaus Širvio sukaktis – 100 metis nuo gimimo – pasitinkama ir pačiame naujausiame Vilniaus sostinės daugiabučių rajone – Pilaitėje. Jam skiriamas XVIII-asis Pilaitiškasis poezijos pavasaris, brandintas nelengvu metu: koronaviruso izoliacijos sąlygomis: (<https://www.youtube.com/watch?v=wdgqA1AmO1U&feature=youtu.be&fbclid=IwAR1HU879pjA0BmIsogmeFsU6OMnZ6oluliaSzNqXs9vzEIzqlUmCU0bt60o>).

Siekis paminėti Pilaitėje šio lyriko sukaktį pasitiktas su entuziazmu. Per patį zoliacijos įkarštį pradėtas skaityti poetas Paulius Širvys ir internete dalintasi vaizdo įrašu: <http://www.youtube.com/watch?v=TJtLg8eu00>.

Liūdina, bet Pauliaus Širvio kūryba neįtraukta į bendrojo ugdymo mokymosi programas. Jis didesnės simpatijos nesulaukia ir iš šių dienų modernių poetų. Bet Paulius Širvio kūryba laikoma amžina ir nesibaigiančia, apie kurią galima daugiau sužinoti iš poeto Marcelijaus Martinaičio internete prieinamos publikacijos: http://www.saltiniai.info/files/literatura/LH00/Marcelijus_Martinaitis_Poeto_gyvenimo_ir_k%C5%ABrybos_bruo%C5%BEai.LHN700B.pdf.

*

Galima numanyti, – ir Vilnelė kerėjo Paulių Širvį savo sraunumu, ne kartą įkvėpė giliausiam kūrybiniam išgyvenimui. Nors jo eilių yra ir apie ne tokią srauniai per Vilnių tekančią upę – Nerį. Jam galėjo būti svarbios abi šios daugelio poetų apdainuotos upės. Vanduo savaime siejasi su žmogaus jausmais, pakylėjančiais ar nugramzdinančiais į gilius prisiminimus. Kiekvienas kūrėjas, žiūrėdamas į vandens tėkmę, gali patirti įkvėpimo palaimą. Vienas populiariesnių ir mėgstamesnių liaudyje Lietuvos pokario lyrikų – Paulius Širvys, tikriausiai, stebėdamas vandenį, jame įžvelgdavo daugiau nei tai būtų tik gyvybiškai žmogui, kaip biologinės būtybei, labai svarbi gamtos stichija. Galbūt, kaip ir šiame savo eilėraštyje?:

„Tu – versmė, tu – giesmė“

Kas kiemelis giesmė,
Kas takelis versmė,
Žiūri tyras vanduo,
Krištolinis vanduo.

Prie širdies prisiglausk,
Tik manęs tu neklausk,
Kur skambiausia giesmė,
Kur tyriausia versmė.

Tu pati kaip versmė,
Tu visa kaip giesmė,
Tolumoj džiovini,
Artumoj skandini.

Nuskendau aš versmėj,
Nuskridai tu giesmėj,
Neišsemi versmės,
Nesugauti giesmės.

Nebuvai tu versmė.
Vien tik liko giesmė.
Buvo drumstas vanduo,
Kaip ruduo, kaip ruduo

Ilgesys ta giesmė,
Sopulys ta versmė.

(Iš rinkinio: Paulius Širvys. Ilgesys – ta giesmė. Vilnius, 1972.)

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Dėkingi atsiliepusiems į kvietimą pateikti savo kūrybą ir šių metų Pilaitės poezijos pavasario leidiniui. Nuoširdžiai dėkojame už iliustracijas viršeliams, leidinio dalims dailininkei Zitai Vilutytei. Jos režisuotas spektaklis „Šviesos šulinys“, pastatytas Šiaulių holistiniame teatre „S“ (kūrinio kompozitorius G. Dapkevičius), rodytas 2004 metų Pilaitės poezijos pavasaryje, jį ženkliai praturtino („Šviesos šulinio“ fragmento įrašas internete nuo 6 min. 27 sek. čia: <https://www.youtube.com/watch?v=PfEu2kGlzZo>).

Poezijos paukštė XVIII-tąjį kartą pakviesta nutūpti Pilaitės miške, o visoje Lietuvoje ji plasnoja nuo 1965-ųjų jau 56-ąjį kartą antroje gegužės mėnesio pusėje. Įdomus sutapimas, Pilaitiški poezijos pavasariai vyksta prie tarpukario laikus menančio namo, – dabar prie svetingų Živilės ir Vytauto Dabriškų namų, – , kuris anksčiau buvo Irinos Irinos Pimonovos-Jagmin (1898?-1997), paskutiniųjų senosios Pilaitės dvaro šeimininkų anūkės, po Antrojo pasaulinio emigravusios į JAV, vasarvietė. Ji buvo pedagogė, giminės lėšomis įsteigtos mokyklos sentikiams Vilniuje globėja, rašė eiles, kurias pasirašydavo kaip Irena Pasakorė (rusiškai: Ирина Сказательница). Amerikoje pasirodė jos eilėraščių knyga.

Pilaitės kronikininkė dr. Angelė Šarlauskienė

*

Vietoj epigrafo

*Kai aš pavargsiu ir manęs nebus, –
Ieškokit tarp purienų mano grožio.
Iš pačio ryto nugriautos lietus
Ir Žemė atsigers jo sočiai.
Takeliai po truputį nuskaidrės
Ir sudrėkins vyžotas mano kojas,
Ir posmas iš dainos griežle išlėks, –
Primins, koks aš buvau laukų Artojas.
Dulkėtais marškiniais, – šviesiom akim,
Aukštai į kalną plaukus sušukavęs,
Dėkingas aš visom savosiom praeitim,
Gyveniman dar kartą atpuškavęs...
Ir sutikai mane Darbymetį: Sulytą ir suvargusį
To laiko posmais – Vilniaus vilnimis,
Su dainiaus, kalbančio širdim,
Garbe neprasilenkusį...
Aš toks buvau, aš toks esu, ir toks jau liksiu
Su Meilę išpažįstančiom akim...
Vėl jums dainuosiu, vėl Aušroj
Meiliausiais žodžiais Saulę pasitiksiu...*

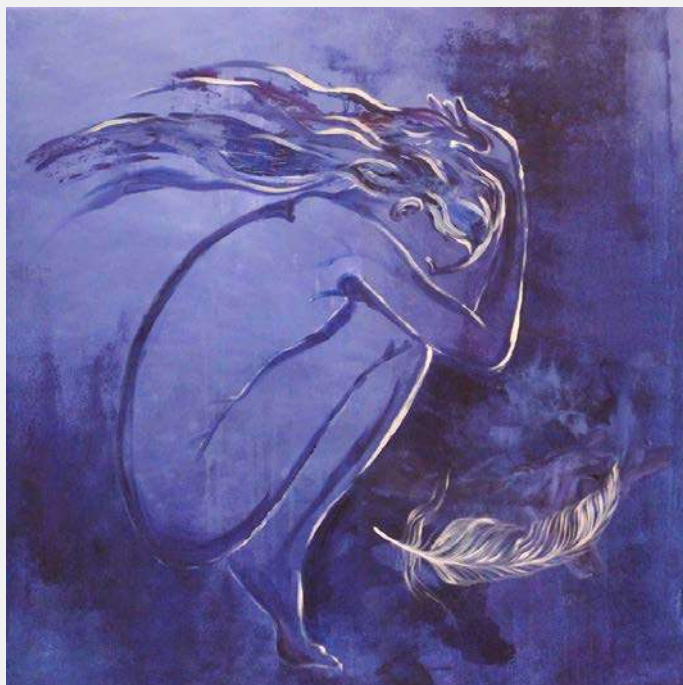
Nežinomas Pilaite's giesmininkas

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

*

M O K I N I Ų K Ū R Y B A

© Zita Vilutytė

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Esu **Normilas JURGAITIS**.
Gyvenu Vilniuje, tiksliau, Pilaitėje.
Mokausi Martyno Mažvydo
progimnazijoje, ketvirtoje klasėje.
Lankau tautinius šokius, chorą,
pianino pamokas. Kūryba – tai
sunkus darbas, kuris perduotas
kitiems virsta džiaugsmu.

Žmogus prisijaukino žemę – vaikšto,
Prisijaukino vandenį – plaukia,
Bet neprisijaukino oro – nemoka skristi.

Skrodžia lėktuvas debesis
Tartum laivelis bangas.

Plaukia debesis –
Nebylūs broliai.
Jų dalia priklauso nuo vėjo.

Lai debesis pavirsta
Mirusiom sielom.
Pažiūrėkit, kiek nužudytų.

Maža švieselė visiškoj tamsoj –
Maža vilties kibirkštėlė
Didelėj nevilty.

Maža švieselė tamsoj.
Sek ją tol,
Kol rasi didesnę šviesą.

Kai akys žiūrės, žvaigždę stebės,
Išleis ji savo dangišką šviesą
Pasaulin.

Teauga mažas krūmelis
Į dangų. Tuoj pravers jis
Rojaus vartus.

Žiūrinėja mažas daigas pasaulį.
Štai daržovės, krūmai.
O čia – didžiausias medis.
„Ir aš toks būsiu“, – pagalvoja daigas.

Stovi ąžuolas miško vidury.
O aplink jį ošia jo pavaldiniai –
Liepa, beržas ir pušis
Lenkiasi karaliui miško.

Iš aukšto žiūri spygliai,
O po to jie tampa
Parudavusio miško kilimo pluoštu.

Išdygo rožė tarp piktžolių.
Ji irgi pusiau piktžolė, nes bados.

Kaip keista:
Žmonės nekenčia musių ir uodų,
Tačiau bijo vorų, kurie juos gaudo.

Laikrodis skaičius skaičiuoja,
Kalendorius juos dėlioja.

Ruduo ir pavasaris – broliai,
Žiema ir vasara – sesės,
O jų vaikai – mėnesiai.

Jau pasiruošę medžiai miegot:
Numetę lapus,
Bet dar neužsiklojo baltais patalais.

Po rudens nukritusius lapus
Palaidojo sniegas.
Rudenį palaidojo žiema.

Skrenda gandras į šiltus kraštus,
O paskui jis grįš \ į šaltus namus.

Dideli debesys grįžta iš šiltų kraštų.
Paskutinę žiemos dieną
Jie plūsta atgal.

Kokia ironija: saulė šviečia paskutinę žiemos dieną.
Jau varo žiemą iš kiemo, tačiau žiema
Tegu pabūna, tą paskutinę dieną.

Atsigula saulė jūros pataluos.
Užgesa trumpam
Jos karštoji širdis.

Netikiu,
Kad saulė užges.
Juk ji tiek daug dienų švietė.

Šita kalvelė žole nusėta,
O tas kalnelis akmeniu virto.
Kai priešai užpuolė mūsų tėvynę,
Tėvynė pavirto šalim raudona.

Lietaus prašymas

Tuščias dangus, auga žolė,
Gimsta Lietus nakties vidury.
Ateina jo draugas Perkūnas
Su garsiu Griaustiniu. Ir klausia:
– Kaip sekas, Lietuti? Ar jau palijai?
Taip noris į lauką, o tu vis trukdai...
– Ne, draugužiai, dar ne.
Išsiverksiu ir gulsiu į amžiną patalą.
Palaukit, brolyčiai, taip gera čia būt,
O tada nueisiu į Kūrėjo rankas.

Kiekvienas daiktas turi šešėlį,
Kaip ir žmogus turi angelą sargą.
Tik dabar trimituoja jie Kalėdų giesmelę,
Nes gimė Jėzus – Dievo vaikelis.

Šešėlis gi turi ir motiną –
Šviesą, dirbtinę ar ne.
Jėzus irgi savo Motiną turi,
Tik nepalietė Jų gimta nuodėmė.

Žaidinimas

Maišė maišė kortas kiškis atsilošęs.
Tam kiškeliui davė pikų tūzą,
Tam – pikų karalių,
Tam – pikų damą,
Tam – pikų bartuką,
O paskutiniam kiškeliui nebeliko paveikslėlių.
Bėgo bėgo kiškis kortų pas kaimyną skolintis!!!

Kur bus padėtas kablelis?

Pakarti negalima pasigailėti.
Užsidirbti negalima vogti.
Skaityti negalima ilsėtis.
Miegoti negalima dirbti.

Mįslės

Gydo, bet kartu ir groja. Kas? (Genys, kuris kala medį)
Miško muzikantas, bet jo instrumento nepakelsi. Kas? (Genys)
Karūną jis turi. Kartais jo bijo, bet jis geras. Kas? (Žaltys)
Geltona, maža, bet pavojinga, kai yra gyva. Kas? (Širšė)
Mažas jautis, didelis derlius. Kas? (Bitė)
Mezga, mezga, o kai sumezga – tyko. Kas? (Voras)
Balta avis mėlynojo pievoje ganosi. Kas? (Debesis)
Skrenda lėktuvėliai danguje, tik balti jie yra. Kas? (Debesys)
Pusiau balti, pusiau pilki, pusiau juodi. Kas? (Akmenys)
Iš žalio į baltą, iš balto į geltoną. Kas? (Žalia – žolė, balta – pienas, o geltona – sviestas)
Dovana vaikams, dovana dėžėje, dovana lauke. Kas yra ta dovana? (Smėlio dėžė)
Stebuklinga dėžė. Įdėsi į ją kažką, o kai išimsi, matysi – pelenai vietoj daikto! Kas yra dėžė? (Orkaitė)
Keturios kojos, jis išsitiesęs. Per dienas jis stovi, nors ir vaikas ant jo sėdi. Kas? (Stalas)
Turi sėdynę, bet ne mašiną, turi vairą, bet ne paspirtukas. Kas? (Dviratis)
Skaičiuoja skaičiuoja, bet niekaip nesuskaičiuoja. Kas? (Laikrodis)

Paliesi ranka vandenynus plačiau –
Nesušlaps ji,
Paliesi ranka žemynus ilgus –
Nebus purvina ji. Kas? (Gaublys)

Instrumentai – jos broliai.
Ją mėgsta visi.
Vieni tokią, o kiti gal kitokią.
Kas yra ji? (Muzika)

Zebras ant stalo guli,
Pavargęs jisai.
Bet jeigu išdrįsi paliesti tu jį,
Sužvengs jis garsiai, tyliai ar normaliai.
Kas? (Pianinas)

Padavimas apie Lygumus

Gyveno kartą kaime žmonės. Atsibodo žmonėms ten gyventi, ir sumanė keliauti. Palikę senoliams namus, išėjo į kelionę. Ėjo ėjo koki pusmetį, pasibaigė maisto atsargos ir vanduo, bet dar nesimatė jokio miesto. Ir sumanė žmonės pasistatyti sau miestą. Bet nesugalvojo jam pavadinimo. Ir ėmė visi galvoti, koks gali būti pavadinimas. Vienas garsiai svarstė:

– Lyg... – bandė galvoti žmogus, bet pamatė stovintį gyvulį, kuris staiga nukrito, ir sušuko:

– Ūmai!

Kiti žmonės suprato, kad jis pasakė pavadinimą – Lygumai. Nuo tada tas miestelis vadinasi Lygumai.

Pasaka be galo

Iš obuolio sėklos išaugo obelis. Žmonės ja rūpinosi – laistė, tręšė. Kartą tą obelį nusprendė nukirsti. Obelis nukrito ir numetė paskutinį gerą obuolį. Vienas žmogus suvalgė pusę to obuolio. Skrido balandis pro šalį ir pamatė likusio obuolio sėklas. Jis nusprendė jas sulesti. Paragavo vienos ir išspjovė, nes buvo labai karti. Įsiskverbė sėkla į žemę ir pradėjo dygti.

Eglutės gyvastis

Kartą mama išsiuntė du brolius į mišką eglės parnešti Kalėdoms. Jie pradžiojėjo abu, o paskui išsiskyrė: mažasis į dešinę, o vyresnysis brolis į kairę. Ėjo ėjo jaunėlis, kol priėjo mažą eglutę. Jau užsimojo, tik... kažkas privertė jį nuleisti kirvį. Vėl užsimojo, bet vėl tas pats. Galiausiai grįžo namo. Mama paklausė:

– Kur eglė?

– Aš negaliu žudyti gyvo daikto! – sušuko berniukas ir apsisverkė.

Mama jį nuramino. Bet staiga grįžo vyresnėlis, vilkinas egle. Jaunėlis išbėgo iš namų, o didysis brolis nieko nesuprasdamas stovėjo. Mažasis grįžo po valandos ir sako:

– Nuneškit į balkoną tą eglę!

Vyresnis brolis paklausė jo. Nuo tada jų šeima jokių medžių nebekirto.

Kam paukščiui laisvė?

Šiandien papūgėlė Cipsė atsidūrė narvelyje. O dar vakar ji buvo laisvas paukštis...

O buvo taip. Papūga skraidė pažemiais ieškodama sau lesalo. Kartais pagriebdavo nuo žemės kokią slienką ar vabaliuką. Pavargo Cipsė ir nutūpė ant žemės. Staiga šast ant paukštytės tinklas! Tada iš krūmų išlindo žmogus ir nusinešė Cipsę į automobilį. Ir jie nuvažiavo į žmogaus namus.

Vos tik Cipsę įnešė į butą, ten juos pasitiko dvi mergaitės. Tada jų tėtis (tas pats žmogus, kuris pagavo Cipsę) nuėjo į svetainę ir įdėjo papūgėlę į paausnotą narvą, kuris jai buvo paruoštas.

Narve buvo pilna dėžutė grūdų ir dėžutė vandens. Cipsė nežinojo, ar jai būti laimingai, ar liūdnai.

Ilgainiui papūgėlė sužinojo buto gyventojų vardus: mergaičių buvo Lizė ir Azė, tėčio – Dabas, o mamos – Eliza. Mergaitės pas Cipsę ateidavo bene kasdien, tėtis apie kartą per savaitę, o mama – beveik niekados. Mergaitės, atėjusios pas papūgėlę, ją kalbindavo, žaisdavo, grožėdavosi. Tėtis į ją tik žiūrėdavo, o mama net neatsisukdavo. Kai pamatydavo mamą, Cipsė prisimindavo save laisvėje...

Tada ji leisdavo gražius ir skanious vabalėlius, ilgus sliokus bei mažas uogytes, o dabar tik tuos pačius, jau atsibodusius grūdėlius.

Tada ji skraidydavo, kur norėdavo: nuo šakos ant šakos, nuo vieno kiemo iki kito kiemo arba sklėsdavo padangių takais.

Tada ji skraidydavo su visokiais paukšteliais – eidavo lenktynių, čiulbėdavo visi kartu, kaip paukštelių choras.

Tada ji sukdavo lizdelį patogiose drevėse, ten perėdavo gražius vaikelius, kuriuos mokė skraidyti ir lesalo sau susiieškoti. O dabar ji pati – lyg mažas paukštukas, nemokantis skristi...

Kartą, kai mama įėjo į svetainę, Cipsė gailiai sucypsėjo, ir tada mama pirmąkart atsisuko į ją... Tada priėjo arčiau ir pasižiūrėjo į papūgėlę, ir kažką svajodama užsimerkė...

Atsimerkusi kažkaip keistai priėjo prie lango ir jį atidarė. Cipsė viltingai suplasnojo sparnais narvelyje, ir mama... pravirko. Ji priėjo prie narvo ir atidarė. Laisvė!!!

Cipsė išplasnojo pro langą, bet paskui ji dar atsisuko ir gailiai sucypsėjo. O Eliza liko stovėti prie lango ir stebėjo tašką, tolstantį miško link... „Papūgėlė pasakė man „dėkui“, – galvojo mama.

Galiausiai taškas pranyko miške, o mamos galvoje sukosi vienintelis žodis – „dėkui, dėkui, dėkui...“

Angelė JONAITYTĖ

Ūgtelėjusios moksleivės

„Egzistencinės eilės“

(Ilgas prisistatymas)

Ne pranašas esu,
O angelas mažytis
Iš amžinybės tveriančių dausų
Trumpam čionai atklydęs.

Vėl nieko nežinau.
Vėl gatvėmis klajoju.
Nėra čia tų ženklų,
Parodančių kryptis.
Ant kryžkelės danguj
Aš ketveriom sustoju.
Žvėrys? Ar aš žmogus? –
Atsakymo nėra.
Paklausčiau Dievo aš:
“Kur mano gimtas sodas?”
Deja, aš jo vardų atminti negaliu,
Ir veidrodžio nėra, ir nežinau:
Kaip aš dabar atrodau:
Ar kietas akmenėlis aš ? –
Srauni pūga virš debesų ?
Aplanko nežinia
Taške pradžios sustojus.

Ir atneš mane vėjas,
Ir nuneš mane vėjas,
Pastatys ties durim,
Pasibels be garsų,
Pakuždės: jau seniai
Nebuvai čia atėjęs,
Nebuvai jau tada,
Kai nebuvo dausų.
Atversi duris, –
Pamatysi vėl spintą.
Jos pačiam vidury –
Veidrodėlis tamsus.
Žiūrėsi į jį giliai,
Atmintim apipiltas.
Prisimerkęs regėsi:
Kas buvai iš tiesų,
Iš tiesų kas esi.

Viskas užsidaro.
Viskas pasibaigia.
Man nereikia nieko iš šitų namų.
Jau seniai ropojo per kelius kaip sraigė.
Ant savęs nešioju aš sunkius namus.
Juos žvaigždė nudažo, apriboja snaigės.
Žvirgždas joms subado pamatus trapius.
Viskas užsidaro viskas pasibaigia,
Jei esi ne amžinas, – dylantis žmogus.

Kas duota, – tą turėsim,
Kai mylimasis veidą glamonės.
Ugnim džiaugsmingai žemėj išsiliesim
Ir priartėsime prie šviečiančios mamos.
Pamiršę padėkoti mamai, –

Gimei svajonėse Didžiosios moteries.
Su jos kvapais keliauji šitoj žemėje.
Su jos jausmais svajonėse iries.

Aš nieko nematau,
Ir nieko nebenoriu, –
Kad saulė vis skaisčiau
Aptemdytų akis,
Susiūti mintimis
Žalieji mano norai
Kelauja naktimis, –
Nereikia jiems žvaigždžių.

Nėra mirties – vien džiaugsmas grynas:
Užsiplieskė danguj Sietynas,
Ir kraujas – žvilganti rasa, –
Sugrižta pažinimas.
Susvyra meilė į rankas,
Akis rasom paliečia,
Dabar žinau, kas aš esu, –
Šviesa mane lėtai peršviečia.
Tirpstu savam laike.
Ne godulys – tiesa skaidrioji,
Visatoje žvaigždė nušvis.
Tai ne ūkai – Siela Didžioji.

Ką kalbėsiu kitiems aš nubudus iš ryto?
Ką padėsiu kitiems ant sudiržusio delno?
Daug delnų rytuose aušromis neprašvito.
Aš savęs ir kitų maldomis neapgaunu.
Aš padėsiu ramiai savo širdį ant delno –
Ji pražys aušromis ir pasklis vilnimis.

Kažką sukuždėjo: O kur mylimasis?
Be jo juk sparnai mazgelių surišti.
Ar tam pakilimui jėgų apsčiai rasis?
Ar kilsi į kalnus nuoga viltimi?
Kas duota dar lopšy? – jėga begalinė?
Tai meilės tikrosios didžioji lemtis.
Tai ji tau jausmai atviri – ašutiniai.
Tai tu jų dalia ir svaigi ateitis.
Vėl pinasi meilės takelis po kojom, –
Klumpi jos raistuos be gilios seklumos.
Praverstų lazda – ja duobes prieš akis
Atidžiai skaičiuotum,
Ar tai būtų prasmė tapti sau ir kitam
Meilės uostu prie skruosto?
Ir trumpa sueitis nubrėžtų takus į skirtingas kryptis?

Man talentų dievai šimtus padovanojo.
Aš juos slepiu, kad niekas neatimtų.
Kas aš be jų žmogus? Ar žemės sliekas?
Vaitojantis audroj ir verkiantis savy?
Pasaulis mano jau toli. Seniai jis atsikėlęs.
Ir vėl jausmais tu jį kuri, – jis tau pašėlęs vėjas.

Tu mano meilė išdidi – klajojanti tarp upių.
Ar tu, brangioji, dar mane girdi?
Ar mano kūnas tau dar rūpi?
Nutolusi pilka banga nuklydusių arimų.
Parymai sodo pakrašty,
Mano širdyje parymai.
P. S. Iš kur ji ateina?
Ir kur ji išeina? – nežino niekas ir nežinos.

Daug džiaugsmo mums iš nebūties
Dalina deivių žodžiai.
Jie skrodžia kiaurai – be lemties,
Sėdėdama ant kėdės atsilošiu,
Atsilošiu ir gaudau oro gurkšnį.
Tikėdama pripildys jis mane švara,
Nušveis kiekvieną pėdą,
Aplėbs baltumu šnarancia skara
Iš tų aukštųjų skrydžių, ir būsiu debesim tyliu.
Gal paukštelio snapeliu pasaulį kutinėsiu?
Gal tapsiu vėl žmogum didžiu? –
Į saulę pažiūrėsiu.
Iš ilgesio paleidusi tamsias mintis
Save vilties šviesa pirmadieniui užliesiu.

Mums reikia šventenybės prieš akis, –
Palaiminti save tiesiais jos pirštais.
Ar žvelgtume į ją su saule savyje?
Ar skleistumės tamsoje prieš numirštant?
Moderni poezija svajas tuščiai apkarpo.
Be varpo skambančio tyloj ji nieko nebevarpo.
Užlopo skyles sutemoj pieštuko įdūrimais.
Ir rymo..., rymo... prie kavos savaisiais atradimais.
Neglosto ji manų akių, nešiausia supratimo.
Prisiliečiu prie jos kvapu ir nueinu arimu.
Ji dvokia žemės paviršiniais ašutais, –
Nesirpsta žemės vynu.
Alsuoja laiko pūliniais ir viską pradangina.

Kas kursto karą? –
Šitie ilgaskverniai?!
Su titulais aukštais?
Ir be aukštų tikslų?
Varnai – juodi varnai –
Sau maitos išsiilgę.
Tokie tikrieji jų veidai!..
Neleisime jiems šį kartą papietauti!
Ištemptos timpos dairosi varnų.
Ir visos varnos krito timpomis nušautos.
Ir baigias laikas kurstomų karų!
P. S. Kai nukeliausime į savus namus, –
Nežinomi namai – įsivaizduojami.
Ar siela tam tikru džiaugsmu nubus?
Ar bus jausmai vėl žaizdomis stigmatuojami?

Dievo laikrodis ant rankos
Tiksi vis ratu.
O Perkūnas šventas trankos, –
Ieško jis vaikų.
O suradęs Jis jauniausią,
Sako: „Pažiūrėk:
– Ar tapau Laukų kaliause?
– Ar žmogum tapau?
– Ne, tėveli, – ne kaliausė“.
Ne žmogum tapai.
Ažuolas esi Švenčiausias,
Baltas lapais nusiprausęs, –
Vėl šviesa vaiski.
Tiksi laikrodis ant rankos:

Jo garsai visur.
Sėdi ant laukų Perkūnas, trankos –
Dairosi vaikų.
Nesuradęs vieno vaiko,
Dairosi toliau,
Savo auksu sienas tvaiko, – tylą pasirink!
O aplink neradęs nieko,
Širdį atgaivink!
Slenka dienos... pilkos dienos, –
Laiką prisimint.
Vėl į laikrodį panyri – sapną supranti.
Praeitim sava pažyri, – ateitį jauti.
Jei norėsi, kad atriektų tau tavo dalies, –
Teks garbingai palūkėti kol kelius nuties.
Plaukia debesys pražilę
Su žmonių banda.
Vieną piemenį išvydai –
Mieganti styga.
Bilda kertės nuo galybės –
Plaukianti migla.
Supranti vėl pasiklydęs:
Vėl laukai šventi:
Ganosi paskendę vėjai:
Piemenų nėra.
Išeini su kuo atėjęs, –
Ilgesio daina:
Lūpom žaidžia ji su vėju, –
Saulės nušviesta,
Mostais laiką užkalbėjus
Dingsta su svita.

Mylintiems mirtį – šypsosi mirtis.
Gyvenimo džiaugsmų ieškotojui –
Džiaugsmas lūpose įstringa.
Gyvenimo vėjas šiurena smegenis.
Nebijantiems šokinėti parašiotu –
Išmintis prieš akis paskutinį kartą nušvinta.
Kūrėjas, esi žmogau!
Gali kurti gyvenimą:
Jo didumą ir jo mažumą.
Nors kartą pasirink daugiau!

Apmąstymai neapskritučio jubiliejaus proga

Aš noriu kitokio pasaulio –
Jį susikursiu pati.
Nešvies po langais man juoda saulė.
Ji bus ir balta, ir plati.
Uždrausit? Ar galite uždrausti?! –
Nuo žodžių sudyla vidus.
O jis pas mane dešimt aukštų,
O stogas – bitučių medus.
Ant stogo ir kriaušės svyruoja, –
Ten žvėrys be skausmo lemties
Atstoja vienintelį žmogų
Iš mano plačiausios širdies.
Aš noriu kitokio pasaulio.
Kitokį pasaulį kuriu.
Jame nenusileidžia saulė.
Jame milijonai drugių.

Vydūno siekiais trokštu aušros dvasia
Nupuolusiai Tėvynei
Širdingai subtilios Aukščiausiojo malonės!
Nubraukti sutemas plaukais –
Jas mariose giliausiai nuskandinti.
Išplauti jas dangaus minkštais šilkais,
Supinti į kasas – šviesa jas išdabinti.
Kaip nuotakai Karčios dalios įteikti Meilės taure
Ir palinkėti jai Teisybę švęsti, – ne Apgaulę.

Poezija be lūpų – atvira širdim
Ištrėlina karčias tiesas, negalinčias tylėti,
Paslėptas už siaurau nei vikšrele pramerktų akių,
Atvertos – žvelgiantiems į aukštą dangų.

Partizanams

Širdim vėl parašysiu
Tėvynės pavadinimą.
Taip nesopės išeinantiems
Į stingstančias dausas.
Pakilsiu tartum Vėtra, –
Audra triukšmingoji
Pasieks savus tikslus.
Iš ten, kur nesimato,
Perkūno Aukso sostas, –
Sėdėsiu ir žiūrėsiu
Į Žemę iš Dangaus,
O mano skausmas tyras,
Tėvynę prisiminus,
Vis glausis tartum vėjas
Prie gedinčio žmogaus.
Praradęs savo Žemę,
Praradęs savo Laisvę,
Jis meldžias prie Aukščiausio
Prašydamas mirties.
Nemato: Laisvės rytas
Toli arimuos aušta.
Iš naujo jojo lūpas
Rami giesmė palies.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

S U A U G U S I Ų K Ū R Y B A

© Zita Vilutytė

Alberto ANTANAVIČIAUS,

Pilaitiško lituanisto, žurnalisto ir poeto vadinamo lietuviškuoju Šekspyru (šis jo kūrybinis vardas siejasi su bytnikų ir hipių poetų era Lietuvoje), mūzos neskuba apleisti. Jį galima drąsiai vadinti ir bardu (bardas – dažniausiai poetas, kompozitorius ir

atlikėjas viename asmenyje, tad neturėtų stebinti pasirodęs ne vienas jo dainų albumas, kuriame jis žodžių, muzikos autorius ir kartu atlikėjas, tad jo paties atliekų dainų galima aptikti ir interneto laitybėse: (<https://www.youtube.com/watch?v=WcbaXIelXk0>). Alberto eilės publikuotos beveik visuose Pilaitės poezijos pavasarių almanachuose. Skaitant jos eiles, norisi dainuoti. Muziką jo posmams taip pat kuria ir atlieka profesionalai. Ir šiam poezijos pavasariui patikėti posmai yra dainos.

Vėjoholikas

Uždarysiu į butelį vėją –
Su gėlynais ir pievų žiogais,
Su žalia seno miesto alėja
Ir plačiai atlapotais langais;
Net viduržiemiai, smagūs ir gražūs,
Lyg gegužiuose žiedlapius bers;
Jaunas senas ir didelis mažas
Vėju laistysis ir vėją gers.

Lyg arabiškų pasakų džiną
Uždarysiu į butelį vėją –
Tepamiršta draugai šiandien vyną,
Te pasaulis nuo vėjo girtėja!
Ak, užtenka alinėse turkštis!
Pirkit vėją – labai gera kaina:
Už nedidelę šypseną – gurkšnis,
Vienas gurkšnis – ir sieloje „faina“.

Uždarysiu į butelį vėją
Ir slapčia atsinešiu į barą –
Te pasaulis nuo vėjo girtėja,
Te visi – net vaikai – vėją geria;
Tepakyla nuo vėjo apsvaigę
Ir vėjuotus saulėlydžius semia;
Te iš debesio mėlyną snaigę
Išsikirpę nusklendžia į žemę
Ir sveikai piktnaudžiauja vasarį
Jo stiklu, atvėsintu vos vos, –
Net padauginus vėjo negali
Ir neturi skaudėti galvos.

Gerkim vėją kaip klevą, kaip beržą
Jau pradėjus pavasariams šelt;
Vos išbėgę į kiemą ar daržą
Įsipilkim jo dar arba vėl;
Įsipilkime vėjo į širdį, –
Išlaikyto, laukinio, svaigaus, –
Kad galėtume imt ir pakilti
Ne į dangų, o viršum dangaus;
Įsipilkim širdin lyg į taurę
Pievų, miestų, laukų ir alėjų –
Vienas lašas užkaitina kraują,
O čia – visas pavasaris vėjų!

Gerkim vasaroms įsibėgėjus
Vėją godžiai – ryte vakare;
Gerkim saulėj pašildytus vėjus
Ir paskanintus jūros žole;
Rudeniop – iš laukų pievų sodų –
Ligi soties ar žagt! – kibirais
Gerkim jį ant stalų neobliuotų,
Kol išgriūsim – kad ir po stalais.

... įsipilkite, kas dar nespėjot,
Bent jau gurkšni, – laukinio, svaigaus:
Žmogui reikia kasdien gero vėjo,
Na, o vėjui – laimingo žmogaus.

Įsipilkit širdin lyg į taurę
Gryno vėjo, – laukinio ir tikro, –
Ir – pirmyn! su džiaugsmu per pasaulį
Lekiant laikui kaip ant motociklo.

... ir post scriptum..., bet kai pagalvoju,
Kad tik sykį – ir tik! – gyvenu,
Iškilmingai tuoj pat atsistoji
Ir užsigeriu vėją vynu...

Mėnulio gyvenimas

Naktis pasiutus jūros kuprą laižo –
Žalia druska kieta kaip kelio žvirgždas...
Vėl mėnuo išlenda iš debesies –
tarsi yla iš maišo, –
Gėdingai jaunas, bet jau visas girtas.

Badys jį žmonės pirštais, žvilgsniais kaitins,
Jo sąžinei patarimu grūmos
Nė negalvodami, kad mėnuo – tik našlaitis
Ir kad našlaičiams reik socparamos.

Net naktis – lyg šuva pasiutęs –
Mėnulį piktai aplos,
Kol žemės savivaldybėj
Kažkas jam globėjo ieškos.

Savaitė es rūdžių suėstą ratą
Ir, regis, nė pati nepamatys,
Kaip jaunas mėnuo – jam pačiam nematant –
Penktadienį virs aukšta pilnatim.

Per pilnatį vilkolakiai išgerti
Šviežių mergaičių kraujo užsidegs;
Bandys iš siaubo mėnuo pasikarti,
Bet virvės ligi žemės neužteks.

O naktis – it kokia maniakė –
Mėnulio širdies atsikęs,
Kol žemės savivaldybėj
Jam globėjo ieškos kažkas.

Taip ir gyvens lig pensijos mėnulis...
Gyvenimas jo – amžina kančia:
Dar vakar buvo apvalus, gražus kaip nulis,
O šandien jau – sena, bjauri delčia.

Ak, kaip norėtų jis išgert ir... lūžti,
Jei neskaudėtų kitąnakt galvos
Dėl to, kad vėl bus jaunas ir gaus mušti –
Kaip vaikas be tėvų ir be globos.

Šuva vėl mėnulį aplos
Ir, – jeigu pasieks, – net įkės,
Kol žemės savivaldybėj
Jam globėjo ieškos
Ir niekaip neras kažkas.

Varlės rytas

Visą naktį prasivartęs
ir košmaruose praklykęs,
nei miegojęs, nei prabudęs
prasimerkiaiu pagaliau;
pasirąžęs kaip kačiukas
išlipau šiaip taip iš vygės
ir be kompasų, be gidų
į pasaulį išėjau;

o tas švintantis pasaulis –
taip mane pernakt kankinęs,
tiek mane per sapną žudęs, –
pasirodo, toks gražus
ir toks didelis, toks mielas,
taip mane apsikabinęs,
kad iškart nė nesuprasi,
kur jo dugnas, kur viršus...

Ir aš nardžiau po pasaulį,
lyg nuo pavadžio nutrūkęs –
taip norėjau viską viską
pamatyt, pažint, paliest:
stebino mane – dar žalią –
žalios smilgos, žalios viksvos,
netgi žalias žalčio žvilgsnis,
ieškantis žalios varlės;

aišku, ir pati varlė, – sustingus
tarsi užhipnotizuota:
žiūri į nasrus be baimės
ir nesako žalčiui „ne“;
gal tiesiog varlė nežino,
kas ir kam iškėlė puotą
ir kad visa tai vadina
žmonės – maisto grandine.

Jau vėliau mačiau, kaip žaltį
paukštis nešėsi virš miško, –
nežinau, ko gaila buvo:
paukščio, žalčio ar varlės,
o gal net paties pasaulio,
kuriame nutinka visko,

kuriame viens kitą ėda
kaip jau ėdė ir dar ės;
ir pakeist pasaulį trūksta
ne tik noro, ne tik laiko, –
net ne proto ir jėgų ar
laimės linijos delne, –
o... tiesiog, kad šiam pasauly -
kartais būna, pasitaiko, –
sulipa į patį dangų
tie, kam lemta pūt dugne...

Žvirbliai - 2

(Passer domesticus)

Belesdami ant kamino
Tik vieną juodą plutą,
Mes, žvirbliai, užgyvenome
Visai neprastą butą;

Mes, žvirbliai, – gal nuo lesalo
Kiek tingūs ir apvalūs,
O nuo šešėlio kamino –
Pilkšvai rusvi, bet... švarūs, -
Nes su TV kaliausėmis –
Antenomis benamėmis –
Nuogi per lietų prausiamės,
Nuogi po kiemą bastomės;
Basom į gluosnį kopiname,
Laisvi į alksnį skrendam;
Bet visada sugrįžtame
Ir vėl po čerpėm lendam;
Ir vėl linksmai prie kamino
Sau laidom kakarynę –

Tai jis žmonėms – tik kaminas,
O mums – visa tėvynė.
Ak, žmonės vis skalambija:
– Nuogi, ir kaip negėda jiems...
Paslėptų savo bambas ar
Bent... intymesnę vietą;
Ak, žmonės mus sarmatina
Ir tyliai kraipo galvas, –
Nors patys pasižiukšlina,
Bet sako: žvirblių darbas;
Ak, šaukia, rėkia, keikiasi
Paslydę ar įmynę...
Bet argi žvirbliai moko juos
Gyvent kaip sąvartyne?
Ak, žmonės mus vis gąsdina:
– Kur žiūri spectarnybos!?
Užmūrykite kaminą –
Yr ir kantrybei ribos!
Užmūrykit.., o jei labai
Reikės mums giesmininkų, –
Iš azijų ir afrikų,

Kitų pasaulio rinkų
Kaip mat išsirašysime
Spalvotų ir švelnių - - -
Užmūrykite kaminą
Ir žvirblius, po velnių!

Na, ėmė ir užmūrino –
Po biskį ir etapais, –
Pirkia vėl tapo dūminė,
Dengta tabako lapais;
Na, ėmė ir užmūrino,

O kambarėlį išpuošė
Žalių papūgų iškamšom,
Beždžionėm ir arabais...

Po uosiu, kurį sodinai

Temstant aš – kaip sutarta – ateisiu
Į pušyną spalio arimu;
Kaip kaskart atnešiu duonos, vaisių
Ir žinutę iš tėvų namų.

Ačiū, jie sveiki, – tau pameluosiu, –
Ir tave prisimena dažnai
Besilsėdami po kiemo uosiu,
Tuo, kurį vaikystėj sodinai.

Štai mama megztuką dovanoja –
Šiltas, tau pravers, – dar pasakiau...
Ak, jei būtum tu tuomet žinojęs, –
Ne mama – tai aš jį tau mezgiau...

Ak, jei būtum tu žinojęs tąkart,
Kad gimtinėj draikos pelenai,
Kad tėvus palaidojau dar vakar –
Po medžiu, kurį tu sodinai...

Grįždama iš miško veik be kvapo
Su gera žinia namo skrendu –
Atsikvėpsiu prie tėvėlių kapo
Tik pasakius jiems, kad gyvas tu;

Niekur nė minutei nesustosiu,
Nenustosiu plakt nakties sparnais,
Kol neapkabinsiu liekno uosio,
To, kurį vaikystėj sodinai...

Prieš Kūčias man einant per miestelį
Pro stribynę apsnigta gatve
Išgamų išniekintą, broleli,
Tik iš megztuko pažinau tave...

Ak, slapčia apverksiu apraudosiu,
Melsiu Viešpatį kasdien ir amžinai,
Kad sugrįžtum kuo greičiau po uosiu,
Tuo, kurį vaikystėj sodinai;
Kad sugrįžtum kada nors po uosiu,
Tuo, kurį vaikystėj sodinai;
Kad sugrįžtum pas tėvus po uosiu,
Tuo, kurį vaikystėj sodinai...

Vardan Tavęs

Parašysiu ant paupio karklo karnos
Tavo mielą ir paprastą vardą –
Tik septynias raides iš senos dainos,
Senesnės už krikščionišką maldą.

Ir anksčiau, – kai buvau per toli nuo namų,
Ir dabar – tarsiu pirmą kartą, –
Su meile ir švelnumu
Aš tariu Tavo šventą vardą;

Net kai tariau be garso
Ir net kai tyliu, – Tu girdi,
Nes tavo, Tėvyne, gyvenimo vardas
Pulsuoja mano širdy...

Tu – nuo grumsto iš lauko;
Tu – nuo liepų lietaus želmens;
Tu – nuo Alko kalno aukuro
Liepsnojančio akmens.

Virš prakaito druskos, virš kraujo lašo,
Iškėlusi galvą ir kardą,
Tu dainavai tarsi dainą gražią
Savo ir mūsų vardą:

Ant prakaito druskos, ant kraujo lašo
Kaip gėlę, kaip dainą, kaip šūvį
Tu auginai savo vaiką mažą –
Tūkstantmečių lietuvi.

Parašysiu aš Tavo vardą
Ir įkelsiu aukštai į drūtą pušį,
Kad nieks jo nestumdytų kaip nereikalingo baldo,
Kad nieks jo neplėšytų tarsi išaugto drabužio;
Parašyčiau..., bet argi verta,
Argi būsi gražesnė nuo žodžių gražių?
Man regis, Tėvyne, kad Tavo vardą
Pats laikas puošti ne tik žodžiu!

Pats laikas būtų grąžint Tau skolą
Ir žemai prieš Tave nusilenkt;
Padėkot už skambantį sodo orą
Ir tylintį namo slenkstį,

Ant kurio galiu atsisėst,
Kai pavargstu;
Ant kurio gali pailsėt,
Kai pavargsti, – ir Tu.

Per prakaito druską, per kraujo lašą,
Per šimtmečio ugnį ir vėją
Mes ėjom namo Laisvės dainą gražią
Vardan Tavęs sudėję...

Per šimtmečio ugnį, per šimtmečio vėją –
Basi ir vyžoti, klupsti ir kuproti –
Mes ėjom namo, – nors niekad iš jų ir nebuvom
išėję, –
Mes ėjom – ir nė nemanėm sustoti;

Per šimtmečio ugnį, per šimtmečio vėją –
Tyrom širdim ir meile Tau ginkluoti –
Mes ėjom vardan Tavęs, lietuvių tautos ir
valstybės kūrėja,
Mes ėjom – ir nė nemanėm sustoti;

Per šimtmečio ugnį, vėją, sausrą, lietų –
Už Tavo ir savo laisvę, žemę, žodį –
Mes ėjom vardan Tavęs ir į Tave, Tėvyne Lietuva,
Gyvenimą dainuodami;
Mes einam vardan Tavęs ir su Tavim, Tėvyne
Lietuva,
Iš Vakar į Šiandien...
Mes einam vardan Tavęs ir su Tavim, Tėvyne
Lietuva,
Mylėti – auginti – gyventi...

Bučinių medus

Avily, kuriam lankiausi
Gyvendamas pirmą kartą,
Mačiau visur tavo veidą,
Girdėjau visur tavo vardą.
O tau į mane pažvelgus,
O tau manęs prisilietus,
O tau mane pabučiavus
Įsimylėjau – lyg velnio sugundytas
ar Dievo lieptas.

Žinai – bučinių medus
Už auksą daug sykių brangiau:
Ragaujant jį netgi laimingus metus
Gali pragyvent laimingiau.

Pilaitiškis **Rimantas BABRAUSKAS** televizijos režisierius, vaidinęs ne viename filme, lankomas Poezijos mūzos nuo mokyklos suolo. Jo eilės spausdintos ir 1995-ųjų tarptautiniam Poezijos pavasariui skirtame almanache. Savo eilių pateikia jau trečią kartą Pilaitės poezijos pavasariui. Buvo įsijungęs ir į pilaitiškąjį visus metus trukusį poezijos maratoną, skirtą Kristijono Donelaičio 300-osioms gimimo metinėms, kuris prasidėjo pavasarinio eilių skaitymu, o užsibaigė prieš adventą posmų rinkinio „Donelaičio „Metai“ sukasi ratu“, į kurį sutilpo šią progą kurtos eilės ir kitais metų laikais, išleidimu.

Notre – Dame de Paris 2019.04.15.

Šventyklos sudega,
Šventovės – ne,
jos kas akimirką gaisre.
Ugnies erdve žengi ir tu,
ugnies gausme susisuki į rožę
ir kaip nuskintas žiedas –
išplauki upe...
Ir jei atstumą
reiks išreikšt spalva –
raudonas, besiplaikstantis bus kelias.
Dar vienas molio įspaudas
pavirs plyta, naktis ši –
iki raudonumo įsišėlus krosnis.
Prie lango stovi Europa,
vitražai tolsta,
tartum garso bangos,
nesuprastos, kaip grožis.
Dega akmuo – žarijom juokias,
o aš jaučiu jo skausmą delnuose,
nutįsta pirštai kryžiais
ir danguje užsibaigia malda.
Degu vadinasi esu –
dabar ir niekad.

Raštelis butelyje rastas butelyje 2300 metais

(raštas neįskaitomas)

...ir jeigu skaitysite apie 2020 pavasario įvykius,
tikėkite ne viskuo.

Ir tada namai buvo namais,
artimi – dar artimesni,
lyg jie gyventų po mano oda,
tolimi – dar tolimesni, kol visiškai išnyko,
kvailių nesumažėjo, tik tapo dar labiau matomi...
...šventėivos įtikėjo, kad jie šventi...

(raštas neįskaitomas)

...vakar mačiau saulę, pro drumzliną stiklą...
...kažkas beldžia...

(raštas neįskaitomas)

...plastiko maišą prakandų dantimis,
dar vienas šalto oro pliūpsnis
suvirpina šnerves...

(raštas neįskaitomas)

...basas stoviu viduryje lauko...
tamsu... ištiesiu ranką – štai, koks pasaulis –
yra buvo ir bus...

apsilaužau prakirstas lūpas –
sūrus jaučiu, atsimenu raudonas,
štai taip ir vėl pažįstu jį – Gyvenimą...

P.S. Ir nenusiimkit kaukių,
jos atspindi, kadaise sunaikintą tapatybę...
Nes Meilė – tai svaigus pabėgimas be tikslo,
nes Tikėjimas – patirčių audra,
nes Viltis – tai uostas už horizonto,
verpetas įtraukiantis maldas...
(toliau neįskaitoma, popierius skylėtas ir apneštas jūros
dumbliais).

Už Pilaitės – miškelis,
už Pilaitės – upelis,
už Pilaitės – pasaulis,
gilios mėlynos saulės –
palydovės vandeniui virstančio laiko,
miestas krantą kartoja –
vis juda ir braido.
Vandenyje dingstantys žingsniai
nepavaldūs matui,
bet miestas mus stebi,
einančius mato.
Vandenynai vilčių,
vandenynai minčių
ir paskutinis žingsnis
prie namų –
uždaro ratą.

Šypsenos puslankis
virsta ratu,
degantis puslapis
šviečia ledu.
Visas paveikslas
Nuogai – be spalvų,
byra už rėmo
ašutiniais teptukais.
Kad neregys tave pajustų,
pasiklystum sekundėj
ir ištirpum delne,
kaip žodis ant lūpų.

Maratonas

Gentys bėga juodos
smėlynais baltais,
sutryptos dejuoja
raudonos orchidėjos.
Šiurkščiais liežuviais
jas laižo kuprių banda
ir kloja smėlio audra patalus
laiko atraižoms,
kur bus įrašyti žingsniai,
atodūsiai ir nuopoliai.
Štai nuotolis –
nuo civilizacijos iki mirties
ir niekas daugiau nepalies.
Smėlio atraižos gaižiais
raudonais liežuviais –
ką prikels drėgnas
atodūsio garas,
ką sudegins ir amžiams pavers
juodais pelenais
ant žalio ir mėlyno kelio.
Maratono dulkės ir kraujas
amžiams atstumą paverčia skausmu.

Kareivių sapnuos –
šalčio skydas ir durtuvas vėtros,
tolimų ariergardų vėlyva drąsa,
tęsias žygis ir ritasi tyliai
važio ratai ir priešų galva.

Už varioką, už vyną, už viltį –
krumpliais pramuštas ledas surinka –
slysta ežeras, kaip rūkas su vėju
ir užlieja pasaulius derva.
Nubudimo skausmingas šešėlis
plaikstos vėjy kaip purpurinė nakties vėliava.
Gilūs randai, kaip suverptas laikas,
suvarpytos taurės stikle.

Koks begalinis laukimas
užsnigto rudens,
kuomet lape –
viena nata, viena spalva
pasaulį didelį atspindi.
Imu aš fleitą
ir daina po kūną sklinda.
Matau baltuosius gūsius –
vėjo kūną
ir virš galvos sugaudžiantį malūną.
Kas mala laiką
smulkindamas jį į sekundes...
Akis matau, matau baltas erdves,
baltumas keičiasi laike
ir jau save regiu obels žiede.

Šokantys miestai,
nebylios gegutės –
viską atleisti,
išeiti, nebūti.
Užlieti uostai,

žvitrios žuvelės,
primena irklą
ir baltą valtelę.
Užmirštos viltys –
pagaugais per kūną,
Didysis malėjas
tuoj švystels Perkūną.
Degantys krūmai
primena kalnus,
rožės baltumas
knežina kaulus.
Nedaug įvairovės –
amžius po amžiaus
pustomas smėlis
akis tebegraužia.
Be teisės į liūdėsį,
džiaugsmą ir juoką –
šokantys miestai
vandeniu sliuogia.

Nebuvimai

Tai tik durys –
dvi ryjančios mūsų pavidalus,
atvaizdus, esybės pusės,
kuriose mūsų nėra,
nes išsineša laikas
ir šokinėjam krantais,
lyg adatos dyksniai,
užsiūdami upę.
Išsiuvinėjam savo trajektoriją
taip išskaidydami teritoriją

į laikus ir daiktus.
Visi kiti
visi visumai
kiti kitumai
per visus į kitus,
per kitus į visus...
(Tai žodžiai palaidi
lyg vėjo šunys).
O norisi pasiekti žodžio šerdį,
gal durų staktoje jis stovi
tarp garso ir prasmės –
užsiūtos mūsų šaknys
dar primena akis.

Su vasara kažkas sustoja –
už saulės aklinas pasaulis,
toks aklinas, kad ir balta –
jau ne spalva, o ledo gaisras,
kuris dar dega manyje.
Ir baltas ledas ir balti jo suodžiai
kažką užrašo šaknyje.
Už saulės aklinas baltai pasaulis,
čia dingsta mūsų išgalvotas laikas –
kažkam svarmuo, kažkam sparnai.
Ir plyšta šakose plevenantys
šaknų šešėliai ir taip padaugina mane.
Briaunuotas stiklas rankoj –
tarsi piramidė –
neši šlakelį vyno ir vandens,
drugys paklydęs vandenyne
jau veria tolstančias duris.

In memoriam

1924 09 23 – 2020 04 27

Karolina BIEKŠAITĖ-JEZERSKA – liaudies poetė, tautodailininkė, politinė kalinė ir tremtinė gimė 1924 metais rugsėjo 23 d. mažažemių valstiečių šeimoje Dzūkijoje, Pamerkių kaime, Varėnos apskrityje. Jos tėvas Jonas, tapęs Lietuvos kariuomenės savanoriu, pateko dalį Dzūkijos okupavusios lenkų valdžios nemalonėn, buvo pasodintas į kalėjimą, iš ten pabėgo į Didžiąją Lietuvą, į kurią netrukus perbėgo ir jo žmona be Karolinos su dar keturiais vaikais: trimis dukromis ir sūnumi. 1939 metais, Lietuvai atgavus Vilniaus kraštą, šeima aspigyveno Vilniuje. Karolina pradėjo mokytis Aukštesniojoje ekonomikos mokykloje, įsikūrusioje J. Karvelio prekybos namuose, esančiuose Gedimino prospekte. Mokslus nutraukė Antrasis pasaulinis karas. Karui pasibaigus, dėl neva galimų sąsajų su partizanais buvo nuteista kalėti Urale, o po to sekė nutrėmimas į Sibiro gilumą. Ten ištekėjo už tokios pat lemties lenkų tautybės Juzefo, kilusio iš Vakarų Ukrainos. Ten susilaukė dukrelės Genutės, kuri iš mamos paveldėjo eiliavimo dovaną.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Pora, po Stalino mirties sulaukusi reabilitacijos, apsigyveno vyro tėvų namuose prie Galičo. Čia susilaukė sūnaus Vlodo, kuris jaunas būdamas žuvo. Po Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo, mirus vyrui, Karolina Biekšaitė-Jezerska su dukros šeima 1997 metais persikėlė gyventi į Lietuvą, netrukus apsigyveno Pilaitėje ir aktyviai įsitraukė į jos visuomeninį ir kultūrinį gyvenimą. Retas renginys išsiversdavo be Karolinos Biekšaitės-Jezerskos tautodailinių kūrinių, eilių visomis temomis. 85-ojo jubiliejaus proga Vo „Pilaitės bendruomenė“ parengė ir išleido jos eilėraščių knygą „Žodis LIETUVA širdyje ir lūpose“, aprėpiančią eiles, gimusias tremtyje, martavimo Ukrainoje metu ir sugrįžus nepriklausomon Lietuvon iki 2009 metų. Jos eilių ir biografijos pagrindu jubilatei paskirtas mini poetinis tokio pat pavadinimo spektaklis, kurį 2009 metais pastatė Pilaitės liaudies teatras. 2019 metais „Pilaitės bendruomenė“ parengė jos eilių, publikuotų pilaitiškiems poezijos pavasariams skirtuose leidiniuose, kurių iliustratorė ji taip pat buvo, pradedant 2004 metais iki 2019-ųjų, jubiliejinį rinkinį (elektorinė versija prieinama svetainėje: http://www.pilaitesbendruomene.lt/doc/Posmai_Karolinos_Bieksaites-Jezerskos_Ppp2009-2019.pdf).

Karoliną Biekšaitę-Jezerską galima vadinti didžiąja lyrike. Kai ji išstodavo pasisakyti ar padeklamuoti savo kūrybos eilių, atsiverdavo jos giliai per motinos pieną tautosakos gelmes pažinusio ir betarpiškai tragišką Lietuvos istorijos lemtį patyrusio žmogaus išmintis. Jos išskirtinis gebėjimas nevaldiškai bendrauti, turint ypatingai šilto bendravimo su bet kuria auditorija dovana, ir liaudiškas lyriškumas ne vieną maloniai nuteikdavo ir pakylėdavo. Ji turėjo puikią atmintį ir buvo nepakartojama pasakotoja. Buvo artistiška. Be žmonių dar labai mylėjo gyvūnėlius ir augalėlius. Yra palikusi savo gyvenimo, kaip pati vadino, dienopaišį: buvimo tremtyje ir po jos užrašus, primargintus piešinių ir eiliuotų sentencijų, kuris, ilgai gyvenant svetur, jai neleido užmiršti gimtosios lietuvių kalbos.

KAROLINA iškeliavo į amžinybę 2020 metų pavasarį – balandžio 27 d. Atgulė amžinojo poilsio Karveliškų kapinių kalnelyje (26 kvartale, kapavietė Nr.70), palikdama liūdėti dukrą, anūkes ir proanūkius ir visus, kurie ją artimiau pažinojo ar turėjo laimės paklausyti jos eilių.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Liaudies poetės Karolinos karališkuose nameliuose

*(Skiriama šviesiam liaudies poetės ir tautodailininkės, politinės kalinės ir tremtinės
Karolinos Biekšaitės-Jezerskos atminimui)*

Eilėraštis – karališkas namelis.
Langeliai atverti – tiek priteka šviesos!
Per dieną ir per naktį
Margi pasauliai tveriasi
Iš žemiškos širdies ir dangiškos tiesos.
Berželiai sulapoja,
Žiedus išskleidžia gėlės
Ir tyras meilės jausmas pažadina žodžius.
Eilėraštis – karališkas namelis –
Gyvenimas platus.
Jame suolelis baltas, –
Lopšelis prie mamos
Ir tu žmogus dainingas
Iš smėlingosios dzūkų žemės:
Sudėti ant stalelio prinokę obuoliai,
Ir tavo gilios akys jų skonį lūpom geria,
O alkį numalšina tylėjimas duslus.
Eilėraštis – karališkas namelis, –
Jame didžiulis stalas,
Prie jo plačiai susėdę ir brolis, ir sesuo,
Ir baltagalvis šnabždantis maldas tėvelis –
Brangiausi tavo žmonės – iš tavo Lietuvos.
Jie klausosi atidžiai šiltos dangaus versmės.
Eilėraštis – karališkas namelis,
Takais subėga upės, – ir džiaugsmo į valias.
Ten rojaus paukščiai gieda, – toks dangiškasis kelias
Mažom gelsvom smiltelėm raudas eilėm suneš.

Nežinomas Pilaitės giesmininkas

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

*

Prieš pat paskutinįjį Karolinos Biekšaitės-Jezerskos 95-ąjį gimtadienį visai bendruomenei skirtoje Vilniaus šv. Juozapo parapijos, kuriai priklauso ir Pilaitė, įsteigimo 20-mečio šventėje 2019 metų rugsėjo 8 d., buvo galima pasiklausyti eilių iš pačios poetės lūpų:

(<https://www.youtube.com/watch?v=AmiW2S4O8sw&feature=youtu.be>).

Bet eilėraštis „Žolinės garbei“, sukurtas dar prie 2009 metus ir paskelbtas tradiciškai išleistoje rinktinėje „Žodis Lietuva sieloje ir lūpose“, nebuvo visas padeklamuotas, jį visą galima perskaityti čia:

Žolinės garbei

Pabudo mūsų sodas
Kvapniais žiedais apvytas.
Dangum nukristum rodos
Šventą Žolinių rytą.

Kas pašaukė, kas pavadino
Suklupt prie žydinčios obels?
Kieno tas balsas mane pažinęs
Man liepė žiedui pasimelst.

Pašventupės rasotos pievos
Baltais žiedais apkritus
Į dangų žengė Marija
Šventą Žolinių rytą.

O mes visus žemės žiedus
Su perlais rasos
Prilenkim prie kojų Marijai.
Per maža dar būtų užrašas jai
Už tą didelę meilę žmonijai.

Už tavo ir savo likimą
Žalių bangų vyną geriu.
Už rausvą saulėlydžių tylą,
Kur aš tava saule esu.

Kai skausmas mus slegia beviltis, klaikus,
Leisk glaustis prie kojų tavųjų.
Pažvelk, o Marija tu, į savo vaikus,
Juk ašaras lieji dėl jų.

Nors vienas lašelis iš tavo akių
Į šaltas mūs širdis lai krinta,
Lai gydo skaudžias žaizdas nuodėmės
Ir švyturiu meilė tenušvinta.

(Iš dzūkiškų raudų tradicijos)

Ramunėm skendintį,
Apverktą kapą apglėbčia,
Žemelės saują pasiimčia.
Švelniu rūku pavirsčia
Ir sutemoj nakties išnykčia.
Virš ežerų šiltais kaspinais skraidysiu.
Perlais rasos auštant rytą sužibsiu,
Rytoj auštant rasos lašai –
Tai mano ašarų takai.
O pušys oš, liūdnei šlamės.
Širdis nerims, kažko ieškos.
Kažką atras, kažką paims,
O gal užmirš?
O dienos eis ir nesustos.
Praėjusias dienas kartos.
Kol užmirštis užklos.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Koks ilgas ir saldus laukimas
(belaukiant proanūkėlės Alysos)

Jaučiu širdyje džiaugsmą,
Akyse skaisčią šviesą –
Turtą didžiausią,
Gyvenimo prasmę, meilę, ramybę...

Viltį šviesią ir ateitį,
Aušrą tekančią, laimę tikrą,
Saulutės spindulį, gėlės žiedelio skleidę
Ir į amžiną saldų laukimą...

Kaip brangų kristalą imu ant rankų, –
Prie krūtinės glaudžiu...
O brangakmeniai jos akelių
Tarsi maldauja pirmų bučinių.

Jaučiu švelnumą, meilės didžios prasmę.
Didelę laimę širdyje jaučiu.
Aš motina, – pajutau sėkmę,
Noriu gyvent ir nebijot jokių kančių.

Tai dėl tavęs, silpna būtybė, brangenybė,
Ryžausi degt ugnį ir nebijot audrų,
Kad tik tavęs niekam neatiduoti – išsaugoti!
Kad tik kartu plaktų širdis mudviejų.

O kaip šviesu, – languose mus saulelė!
O kaip šilta, – šildo mus jos liepsnelė,
Girdžiu, – krykštaujanti daina.
Tai mylimos dukrelės mums kalba.

(Skiriu dukrai Genutei)

Gyvenimas ne amžinas,
Ateina ir praeina,
Laikas nusineša dienas, metus,
Tik meilė motinos vaikams ji nepraeina,
Ji amžina negęstanti liepsna, šilta.

Ir nieko man pasaulyje nereikia.
Viską turiu, turtą matau tik tavyje.
Nėra jokių sunkumų, kai matau saulę dukroj,
Jos brangiam man mylimam veide...
Dieve, Saulute, visada būk su ja!

*

Aleksandras BUBNYS

„Gimiau 1990 metais, Vilniuje. Užaugau ir iki šiol gyvenu Pilaitės mikrorajone, baigiau Pilaitės vidurinę mokyklą. Nuo mažens mėgau skaityti ir sportuoti. Pirmieji bandymai kažką parašyti pačiam tikriausiai prasidėjo kai man buvo 16 metų. Rašymas man yra paslaptingas, neperprantamas, beveik magiškas veiksmas, nepavaldus mano norams. Atrodo, kad eilės, vaizdai, žodžiai atsiranda savaime ir man telieka jas užrašyti. Rašau daugiausiai poeziją, kartais prozą, o apie ką – tai padiktuoja aplinka, kas tuo metu vyksta aplink mane ir manyje, sutikti žmonės, aplankytos vietos ir t.t.“

palauk surasiu
sėklų, lapų, žuvyčių
tvenkinio dugne

vėjo glostomi
linguoja ajerai kol
leidžiasi saulė

šiorai vilnija
šuniukas skalambija
kirų koncertas

dangus kaip tuščias
lapas, debesų pilys
metamorfozė

apsuptas miškų
raudonų stogų būrys
gražusis Vilnius

išėjau dar neprašvitus su šiaudu
burnoje į akmenuotą taką
galvoje kalnai peizažą audžia
saulėgrąžų laukai per šonus plaka

pakeliui rastas paradoksas tarė,
kai prarasi kryptį, save pažinsi
išminties krislus rinkau iki Santiago
į juostą atminties draugus įpyniau

geltonos rodyklės ir kriauklės lydės
ištikimai nuo albergės iki albergės
saldus nektaras vakarais vietoj nuodėmės
bus šiltus patalus šerkšnu uždengęs

rytoj kartosiu tuos pačius veiksmus
žingsnis po žingsnio iki tikslo
nežinomybė, nuovargis ir skausmas nebaisus
galėčiau ir giliau į gyvenimą įbristi

Pakopos

Mediniai laiptai sugirgždėdavo kiekvieną kartą, kai kas nors jais lipdavo. Dvylika pakopų, dauguma apsilupusiais dažais. Vidinis kiemas buvo pasislėpęs, nors ir miesto centre. Nežinodamas sunkiai rastum. Laiptus puošė drožinėti turėklai. Jeigu kas nors užklysdavo į tą nuošalią vietą, pavyzdžiui miestą tyrinėjantys paaugliai ar turistai, dažniausiai pastebėdavo būtent turėklus. Išsilaukę nuo 19 amžiaus, rankų darbo, vertingi. Kieme esančių butų gyventojai kartais pamatydavo kaip smalsiai besidairantys žmonės užaina į kiemą, pamato turėklus, fotografuoja. Šiame miesto mikrokosmose gyveno keturios šeimos. Jos gerai viena kitą pažinojo, vaikai draugavo tarpusavyje. Kaip ir kiekvienoje bendruomenėje pasitaikydavo visko, bet iš esmės visi sugyveno ramiai ir taikiai.

Buvo pavasaris. Ankstyvą kovo šeštadienio rytą vaikai žaidė kieme, spardė mažą, nertą, kruopų pripildytą kamuoliuką. Ratą sudarė du vaikinai ir dvi merginos: Vilius, Tauras, Jurga ir Kotryna. Tai buvo jų žaidimas – ne jų sugalvotas, bet mėgiamas. Tikslas paprastas: spardyti kamuoliuką vienas kitam kiek įmanoma daugiau kartų jam nenukrentant ant žemės.

– Ei, nepamiršk, kad mes irgi žaidžiam, – priminė Jurga Taurui, kuris ketvirtą kartą jį atmušė pats.

– Nepyk, užsižaidžiau. Gaudyk! – ir paspyrė jai kamuoliuką. Tuo tarpu Vilius su Kotryna šypsojosi. Visi buvo keturiolikmečiai, tokiam amžiuje simpatijų geometrija gali būti gana sudėtinga.

– Šiandien reikėtų ką nors nuveikti, ką manot? – paklausė Vilius.

– Gal ir nieko, o turi pasiūlyti ką? – savo ruožtu atsakė Kotryna.

– Galim varyti su dviračiais, – pagalvojo Vilius, – kur nors kur dar nesame buvę.

– Man reikia pataisyti saviškį. Nukeliam kitai savaitei, gerai? – paprašė Jurga.

– Aha, aš šiandien nelabai turiu noro, – pritarė Tauras.

Taigi išvyka buvo nukelta kitai savaitei. Jurga buvo dėkinga Taurui už savotišką paramą. Ir ne tik. Jurgai patiko Tauro rudi, tiesūs

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

plaukai, žalsvos, žiburiuojančios akys, plati ir atvira šypsena. Jis sparčiai augo, sportiškas kūnas vystėsi. Be to, buvo linksmas, draugiškas, smalsus. Mėgo juokauti, mokėjo pasijuokti ir iš savęs. Tauras patiko Jurgai labiau, nei ji norėjo sau pripažinti. Žinoma, jis nieko apie tai nežinojo. Ji kurį laiką mąstė, kaip būtų galima pasikalbėti su juo atvirai. Reikėjo progos, tinkamo laiko ir tinkamos vietos. Nors labiau patyrę žino, kad tokio reiškinio kaip tinkamas laikas ir vieta iš tikrųjų nėra. Gali pasakyti, ką galvoji ar jauti, arba nesakyti. Abu variantai baisūs. Turbūt dauguma pritartų, kad geriau gailėtis to, ką padarei, negu ko nepadarei. Patirti tą siaubingą graužatį, kodėl, po velnių, aš nepabandžiau, kodėl neišdrįsau, nepasinaudojau galimybe, mūsų jaunieji veikėjai dar turės begalę laiko.

Dar pusvalandį paspardę kamuoliuką jie išsiskirstė savais keliais. Vilius išėjo pasivaikščioti po miestą vienas. Minėtas kiemas buvo senamiestyje, todėl visi nauji ir seni maršrutai ranka pasiekiami. Vilius mėgo stebėti aplinką, pastatus ir jų detales, laiptines, kolonas, puošybos elementus, stoglangius, palėpes. Jis mėgo atrasti kažką nauja, ko dar nebuvo matęs. Medžiai, gėlės, fontanai, atminimo lentos, iškabos, kavinių vitrinos, plakatai, gatvės menas, miesto šunys, katinai ir paukščiai – viskas buvo įdomu. Vėliau piešdavo savo sąsiuvinyje įsimintus objektus, bet niekam nerodydavo. Vilius kalbėjo mažiau nei Tauras. Daugiau galvojo prieš reikšdamas mintį, daugiau kalbėjo viduje. Ir dabar su savimi nešėsi užrašų – eskizų knygutę, sustodavo, nupiešdavo ar užsirašydavo, ir eidavo toliau. Kotryna tuo metu padėjo mamai ruošti pietus ir dainavo. Ji turėjo nuostabų balsą ir gerą klausą. Klasiškai dažnai prašė jos padainuoti vieną ar kitą dainą. Merginai buvo malonu, kad kitiems patinka jos balsas, bet tuo nepiktnaudžiavo.

– O, šita daina! – sušuko Kotryna, kai radijas virtuvėje užgrojo „Hopeless Wanderer“ ir pradėjo dainuoti. Mama šypsojosi ir toliau ruošė pietus. Pro virtuvės langą Kotryną matė laiptus su turėklais, jų butas buvo priešais juos. Oras buvo gražus, švietė vis labiau šildanti pavasario saulė. Kotrynai patiko saulės spinduliai, krentantys į kiemą ir šešėliai, atsimušantys nuo poros medžių. Merginos balsas atsimušdavo į žmonių širdis, kurie išgirdavo ją dainuojančią.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Dienos keitė viena kitą. Miestas budo iš žiemos miego, dienos ilgėjo, žmonės vis ilgiau galėjo mėgautis pavasario dienomis, upės pakrantės sulaukdavo vis daugiau kompanijų, porų ir pavienių žmonių, kurie skaitydavo, klausydavo muzikos, žaisdavo žaidimus, gerdavo alų ar sultis, paupiu bėgikai pasirodydavo ir išnykdavo kaip kometos, dviratininkai, mamos su vežimėliais, žmonės, vedžiojantys šunis – visi buvo mažytės dalys sudėtingos, bet nuostabiai gražios mozaikos dalys.

Vieną dieną ketveriukė susitiko po pamokų kieme paspardyti kamuoliuką.

– Žinote, man atsibodo matematikos mokytojas, – pradėjo tiradą Jurga. – Suprantu, kad jam tai įdomiausias dalykas pasaulyje, bet man taip nėra. Pastoviai bando aiškinti, kad čia nesunku ir panašiai. Bet man sunku.

– Taip, bet išmokti reikia. Niekur nedingsi, bent kol neturi aštuoniolikos, – dėstė savo nuomonę Tauras.

– Man tėtis sako, kai aš nesuprantu jo aiškinimų apie trigonometriją, „atsiverti knygą ir matai špygą“. Žinai, kaip mane tai užknisa? – pridėjo Vilius.

– Cha cha, sinusai šminusai. Nekenčiu tų laipsnių ir kraštinių, – pritarė Kotryna.

– Bent jau istorija ir biologija buvo jėga. Viduramžiai buvo *crazy* laikotarpis. Sugalvojai kokią nors teoriją, prieštaraujančią bažnyčioms nustatytoms normoms, ir tu eretikas. Jeigu dar moteris, žiūrėk ir ant laužo keliauji, – dėstė Jurga.

– Jo, įdomūs laikai buvo. Dantų nesivalai, pašiki į kibirą ir meti pro langą į gatvę. Ir tiki, kad gyveni plokščioje planetoje, – tarė Vilius.

– O ką, blogai? Aš būčiau riteris, mokyčiausi kovoti kardu, šaudyti iš lanko, jodinėti žirgu ir kitų praktinių užsiėmimų, – išvelgė pliusų Tauras.

– Ir poto varytum kariauti su musulmonais, kurių gyvenime nesi matęs ir kurie tau nieko blogo nepadarė, nes popiežius liepė! – pakeltu balsu tarė Kotryna. – Kur čia logika?

– Nėra nei logikos, nei teisybės, – sakė Jurga. – Keičiam temą: kaip manot, kodėl taip yra, kad žmonės įkvepia deguonį, iškvepia anglies dioksidą, o augalai atvirkščiai?

– Taigi gamta taip sutvarkė, – jokios paslapties Taurui čia nebuvo.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

- Aha, bet iš kur atsirado gamta? Gal kažkas ją sukūrė? – klausė Vilius.
- Turi omeny Dievas? – pasitikslino Kotryna.
- Galbūt. Kuo ilgiau apie tai galvoju, tuo mažiau tikras esu. Ar Dievas, ar Didysis Sprogimas, ar kažkas kitas – kaip mes galime būti tikri? Mes asmeniškai nepatyrėme nei vieno, nei kito, – pasakė Vilius.
- Tiesa, bet juk yra mokslininkų įrodyti dalykai, sprogimas, evoliucija, natūrali atranka ir taip toliau. – Jurga bandė nusileisti ant žemės.
- Pripažinkite, tikėjimas turi savo plusų. Milijonai žmonių tiki įvairiausiais reiškiniais, teorijomis, aiškinimais ir istorijomis, – priminė Kotryna.
- Gal ir turi. O gal tai tik fantazijos, kurios suteikia ramybės ir tuščių pažadų? – skeptiškai nusiteikęs Tauras nepasidavė.
- Man atrodo, jei religijos būtų visiškai nepagrįstos nesąmonės tiek žmonių jomis netikėtų.
- Pasaulyje daug idiotų. Pažiūrėk į mano mokyklą.
- Draugų debatai pasukdavo įvairiomis kryptimis. Jų nuomonės dažnai išsiskirdavo, dėl ko buvo tik įdomiau. Kartais juoko forma, o kartais rimtomis temomis. Be to, darėsi vis sunkiau ignoruoti ir apsimesti, kad tavęs nedomina priešinga lytis. Hormonai daro savo, niekur nepabėgsi. Ne paslaptis, kad pavasarį prabunda ne tik gamta, bet ir žmonių jausmai.
- Viliaus kambarys buvo nedidelis, bet jaukus, tvarkingas ir šviesus. Keletas fotografijų su gamtos vaizdais, tiksliau kalnų ir jūros nuotraukos, kurias pats nufotografavo, o mama įrėmino. Rašomasis stalas, rūbų spinta, lova, knygų lentynos, kėdė, asmeniniai daiktai, viskas turėjo savo vietą. Vilius gulėjo ant lovos, sunėręs rankas klausėsi muzikos per nešiojamąjį kompiuterį, pėdom linksėjo į ritmą. Grojo Bon Iver koncertas, jo mėgstama grupė. Galvojo apie Kotryną. Tamsūs, laisvai žemiau pečių siekiantys plaukai, kaštoninės akys, šiek tiek drovi šypsena, liaunas, proporcingas kūnas. Mergina buvo graži ir patiko daug kam. Vilius ją pažinojo ilgai, jie gerai sutarė, kalbėdavo apie muziką, knygas, piešimą. Natūralu, kad jautė jai simpatiją. Su laiku ji tik stiprėjo ir Vilius suprato, kad turės kažko imtis. Pasakyti, ką jauti tiesiai šviesiai – reikia drąsos. Jis nebuvo tikras, kad pakankamai turi. Kas bus, jei ji nieko panašaus nejaučia ir negalvoja? Kas, jei nieko neatsakys? Arba pasakys,

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

kad nori būti tik draugais? Košmaras. Mintys skraidė už nieko tvirtai neužsikabindamos; įvairios galimų scenarijų užuomazgos nespėdavo išsivystyti į planą, iškildavo vis naujos kliūtys. Galiausiai vistiek ratas grįždavo prie centrinio traukos objekto – Kotrynos. „Nieko aš nesugalvosiu. Nupiešiu jos portretą ir užrašysiu ant atskiros popieriaus, koks reikalas. Kas bus, tas bus“.

Tauras bėgo taku Vingio parke. Medžiai, žolė ir krūmai atgavo vis daugiau žalumos, prarastos žiemą. Skleidėsi pumpurai, augo pienės ir lapai. Jis bėgo vidutiniu greičiu stengdamasis išlaikyti pastovų kvėpavimo ritmą. Bėgimas buvo dviprasmiška veikla. Pradėti, prisiversti kartais būdavo labai sunku, bet jei išsijudini, poto jautiesi atsigavęs ir gyvas. Pirmykštis veiksmas, žmonių atliekamas tūkstančius metų. Tauras kartais įsivaizdavo kaip protėviai bėgiojo paskui medžiojamus gyvūnus, grupėse, su ietimis. Žinoma, pasekmės sėkmingo bėgimo prieš 10000 metų ir šiais laikais nepalyginamos. Nors veiksmas lygiai tas pats. Taurą prisivijo bėganti mergina, vyresnė iš išvaizdos. Jam atsisukus, ji nusišypsojo ir padidino greitį. Jis taip pat. Be žodžių prasidėjo lenktynės. Mergina buvo geros formos, nes dvidešimt minučių bėgo po truputį vis greičiau. Ir nepanašu, kad pavargo. Tauras neatsiliko, bet ilgai taip bėgti negalės. „Po velnių, ji gal profesionali bėgikė?“

– Kas tu? – gaudydamas kvapą iškošė. Ji neatsakė, tik plačiai šypsojosi. Ir nuskuodė toliau. Tauras sulėtino tempą iki ėjimo ir pasuko link namų.

Artinosi vasara. Ketveriukė vėl kieme spardė kamuoliuką. Jie kalbėjo apie mokyklas, pamokas, mėgstamus ir nemėgstamus mokytojus, klasiokus, renginius, varžybas. Jurga įsijautusi pasakojo apie literatūros pamokoje nagrinėjamą lobį – „Vilniaus pokerį“.

– Tai nėra lengvas skaitalas. Reikia įsivažiuoti, įsiskaityti, kartais po keletą kartų tą pačią vietą. Atrodo, kad kiekviename puslapyje yra paslėptų perlų, kurie užrakinti metaforomis, alegorijomis. Todėl neskubu. Mano tėvam irgi labai patiko, – pasakojo Jurga.

– Aš bandžiau ją skaityti praeitais metais, bet nekažką tesupratau. – prisipažino Kotryna.

– O, taip, tikra klasika, – tarė Vilius. – Skaičiau ir kaifavau. Intelektas visgi turi vertę, Gavelis buvo puikus rašytojas

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

- Hmm, – numykė Tauras. – Aš jos neskaiciau, iš jūsų pasakojimų, man atrodo, ir neskaitysiu.
- Tinginys, – draugiškai pašiepė Jurga.
- Gal nori palenktyniauti su manim, a? Bėgam? – metė iššūkį Tauras.
- Juokauju, juokauju. Nereikia iš karto būti mačo.
- Kokie jūsų vasaros planai? – staiga pokalbio kryptį pakeitė Vilius?
- Aš noriu prie jūros! – iš karto atsišaukė Jurga. – Maudytis, degintis, valgyti arbūzus ir ledus. Mmm...
- Skamba neblogai, bet ilgai tokiu tvarkaraščiu neišgyvenčiau, – pusiau rimtai, pusiau juokaudama sakė Kotryna.
- Bet kur, svarbu dingti iš miesto. Nieko nėra blogiau už vasarą ant asfalto, – reiškė nuomonę Tauras.
- Perdedi, Taurai. Nėra taip jau blogai. Ežerų yra ir mieste, veiklos irgi, – prieštaravo Kotryna.

Vilius vis slapčiomis žiūrėjo į Kotryną, stengėsi įsiminti kiekvieną išvaizdos detalę. Pradėjo piešti jos portretą anglimi and didelio formato popieriaus. Norėjo, kad būtų kuo tikslesnis ir tikroviškesnis paveikslas. Žmogų nupiešti nėra lengva. Mažiausia smulkmena gali iškreipti veidą ar rankas ir nutolti nuo originalo, tai yra, gyvo žmogaus atvaizdo. Todėl jau dvi savaites po truputį, po truputį vis pildė savo darbą. Įsivaizdavo jos reakciją, kai pamatys save ant lapo. Jaudinosi kiekvieną kartą, kai galvojo apie akimirką, kai įteiks paveikslą ir pamatys jos veidą. Manė, kad iš karto atskirs, ar naujiena bus gera, ar ne. Darbo dar buvo nemažai, bet jis buvo malonus. Panašiai jaučiasi vaikas, valandų valandas dėliodamas sudėtingą lego figūrą ir matydamas, kaip po truputį artėja galutinis rezultatas.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Leta GAUBAITĖ :

Pagal išsilavinimą esu filologė, lituanistė. Redaguoju tekstus dailės tematika. Mano gimtasis ir studijų miestas – Šiauliai. Vilniuje gyvenu nuo 1997-ųjų. Poeziją apibūdinau taip: gilų, jautrų, skambu. Ja visada žavėjausi. Kartą pagalvojau, kad tikrieji poetai yra vaikai.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

*Tegu verkia, iš sielvarto plyšta –
Tam ir duota dainoriui širdis.*

/Paulius Širvys, iš „Ugnelė gęsta“/

Būti

(Pauliaus Širvio eilėraščių rinkinio „Beržai baltieji broliai“ motyvais)

Būti berželiu baltu
Su lopais baltinių,
Nepakeliančiu
Karoliais nuvarvančių šakų.

Būti žilvičiu,
Besiskeryčiojančiu šakom
Prieš upės veidrodį.

Būti virtine
Grįžulo Ratuose
Girgždančių gervių pavasarį.

Būti lietuvišku beržu
Su plieno dalgiu ant peties.

Būti ilgesingai klykiančia
Gimtųjų Sartų žuvėdra.

Būti topoliu prie kelio,
Pažadinančiu sopulį širdies
Šlamėjimu lapelių.

Būti lapais beržų,
Rudenį krintančiais
Auksu, variu.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Būti šarmos piršteliais,
Languos žiedų žiedus iškarpančiais.

Būti tuo, kurs lig galo atvėręs duris
Taip laukia ateinant kažko – – –
Laukia prie vilnijančio Vilniaus
Laivelio – savo meilės tikros.

Būti tuo, kuris ateina tamsią naktį
Uždegti žiburio, pasekti pasakų...

Būti degimu,
Troškimu – toliau ir daugiau,
Skubėti nuo saulės į saulę,
Skubėti ir... jos nepasiekt.

Būti tuo, kuriam gegužis šešiolikis
Ne plieno dalgį iškukuos.

Būti tarp tų, kurie karan išėję
Pačiame žydėjime savo
Ant kelio obelžiedžiais krenta.

Būti kariu, kuris sniegan
Aguonom kraują lašina.

Būti ašarėlėm žibančiu beržu
Prie kario kapo apleisto.

Būti kryžium lietuviško beržo
Tiems, kurie krito mūšio lauke.

Būti akimis,
Skausmu spygliuotu
Spindinčiomis tarp vielų.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Būti langus atšildžiusiom
Ašarom brolių, nesulaukiančių
Tėvo grįžtant iš karo.

Būti grįžusiam iš karo su ramentais –
Pasitraukiančiam liūdnei iš kelio
Damoms su karaliais.

Būti ieškančiam savo meilės –
Gražiausios tarp rožių
Gėlių pardavėjos Paolos...
Būti giesmė apie tai,
Kad meilė nebuvo versmė –
Telkšojo tik drumstas vanduo,
Kaip ruduo, kaip ruduo,
Ir blizgėjo tik netikra moneta.

Būti tarp tų,
Kurių namai – po kepurėm,
O keliai – po dangum.
Būti tolių toliuose
Ištirpstančiu jūreiviui,
Kurio niekas ant kranto nelaukia,
Tik beržas – draugas tikrasis.

Būti tuo, kurs nevertas,
Kurs daug ko nevertas,
Velnioniškai vienas
Ir amžinai neramus.

Ir po mirties būti –
Praregėti žiedais gėlių.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Mąsto vaikai

Iš dienoraščio

Skiriu savo vaikams

/ Vaikų netaisyklinga kalba (vietoj r raidės – l, vietoj š, č, ž raidžių – s, c, z ir pan.) čia yra perteikta sąmoningai../
(Vaikų vardai pakeisti)

Eidami maudytis leidžiamės nuo kalno. Rūtelė (12 m. ir 5 mėn.) eina paskui Vytuką (3 m. ir 2 mėn.) ir nubrauktas smilgas barsto jam ant galvos.

– Oi, lytus lyja, – rimtai sako Vytukas.

Visi kvatojam. Rūtelė prideda:

– O tai gal dangus griūva?

Vytukui 3 m. ir 8 mėn. Atbėga iš svetainės į miegamąjį:

– Mama, al gildėjai – lytoj olai bus stiplūs.

– Kaip stiprūs? – nesupranta mama.

– Nu, iki dangaus, – paaiškina.

Vytukui 3 m. ir 3 mėn. Gulime naktį palapinėje prie jūros. Lyja, žaibuoja, griaudžia...

– O vėjas masinos nepakels į dangų? – klausia išsigandęs.

Linučiui 7 m. ir 3 mėn. Kovo pabaiga. Už lango gal lietus, gal sniegas. Gatvės šlapios.

– Lynsnygis, – nusprendžia.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Linučiui 7 m. su puse.

– Debesai sauluoti, bet saulės tai nėra, – apibūdina orą Palangoje.

Vytukui 4 m. ir 2 mėn. Eina su mama basi Palangos tiltu. Mama sako:

– Matai, žvejai žuvį gauda. O, kokios ilgos meškerės!

– Užsiaugino, – paaiškina vaikas.

Mama toliau kalba:

– Žvejai žuvį išrūko ir čia pat pardavinėja.

Vytukui neaišku:

– O kaip zuvis lūko? Su cigalete?

Linučiui 7 m. ir 5 mėn. Kalbame apie jūros, miško ošimą.

– O medžiai kalba savo lapais? – klausia.

Vytukui beveik 6 m.

– Bebrai nugraūžia medžius ir daro užtvanką, – aiškina mama prie upelio.

– O beblai visą upę noli užtvankuoti? – klausia vaikas.

Vytukui beveik 6 m.

– Mano akys matlios – aš net skluzdeles pamatau, – sako vaikas, su mama eidamas prie upelio.

Linučiui 8 m. su puse. Po Joninių grįžtame iš ežero.

– Mama, o kada jonvabalis užmiega, lemputė vis tiek dega?

Vytukui beveik 7 m.

- Kaip tie vabalai vadinasi ant galvos? – klausia mamos, matyt, kažką nugirdęs darželyje.
- Utėlės.
- Aa.

Linučiui 8 m. su puse. Apžiūrinėjam gyvūnus Grūto parke netoli Druskininkų. Viena višta su plunksnomis ant kojų.

- O, žiūrėk, kokia višta – lyg su batais! – stebisi mama.
- Poningoji, – nusprendžia vaikas.

Netoli namų esanti kolegija (rengianti ir veterinarus) laiko keletą karvių. Vienas žmogus jas prižiūri – į pievą nuveda, vakare parveda. Kaimynų Justukas (6–7 m.), pamatęs, kaip tas žmogus veda karves, sušunka:

- Žiūrėkit – karvedys eina!

Linučiui gal kokie 3 m. ir 5 mėn. Vaikštome po parkelį.

- O, koks upeliukas! Bėga, bėga... – sako mama.
- Kul peliukas? – dairosi vaikas.

Vytukui 3 m. ir 3 mėn.

- Mama, Linutis mane tășkina, – skundžia brolių, lipdamas iš ežero.

Ilgakasei Rūtelei kokie 4 m. Po maudynių jūroje dalijasi įspūdžiais:

- As maudžiausi maudžiausi, visa nuoga, tik su paukais.

Linučiui 7 m. su puse. Tik ką atsikėlę einame į polikliniką. Pučia smarkus vėjas.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

- Nu va, visas susivėlęs, užmiršai susišukuot, – pastebi mama.
- Nugį mane vėjas sušukuos.

Vytukui 5 m.

- Mama, netempiok mano plaukų! – taip reaguoja į plaukų kedenimą.

Vytukui 10 m. ir 1 mėn. Važiuojam pas senelius. Vaikas stebi mamos veidą.

- Prie akių tau matosi balti plaukai, – sako.
- Kiekvieną kartą, kai tu mane supykдай, kai neklausai, atsiranda trys žili plaukai, – aiškina mama.
- Oho, tai kiek močiutė su tavim pykosi!

Vytukui 4 m. ir 7 mėn.

- Oi tu, mano vargeli ir džiaugsmeli, – sako mama. – Kai atbėga ožiukai, tada būni vargelis.
- Ką padalysi.

Vytukui 4 m. ir 2 mėn.

- Ar Linutis ant tavęs dar pyksta? – klausia mama vaiko.
- Jau atpyko.

Vytukui 5 m. Sekmadienio rytą atsikėlęs bėga prie sieninio kalendoriaus:

- Einu, uždėsiu ant septintadienio.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Vytukui 3 m. ir 5 mėn.

– Jis mažiausias, jam galima, – sako mama apie vaiką, besiropščiantį pas sesę į lovą sekmadienio rytą.

– As ne maziausias, – įsižeidžia Vytukas. – As – dideliausias!

Linučiui 7 m. su puse. Per išleistuves iš pradinės mokyklos sesuo taip apibūdinta: protingiausia, pareigingiausia, kruopščiausia, tvarkingiausia, muzikaliausia ir pan.

– O dar Rūtelė pati muštingiausia, – grįžęs namo pareiškia brolis, atkurdamas nors kokią pusiausvyrą.

Vytukui 5 m. ir 1 mėn.

– Tokia mama gela, o tokį blogą vaiką gimdė, – sako pasipiktinęs apie darželio draugą, kuris kitus vaikus (ir jį) skriaudžia.

Vytukui 3 m. ir 10 mėn.

– Vytuk, jeigu būtų žmogus, kuris mamą skriaustų, ką tu darytum? – klausia mama.

– Boksas! – tvirtai pareiškia.

Vytukui 4 m. ir 9 mėn. Ruošiamės maudytis.

– Ar paieškom antytės? Kažkur po vonia turėtų slėptis, – sako mama.

– Ne, – apsisprendžia vaikas. – As jau didelis vylas.

Vytukui lygiai 4 m.

– Tau šiandien jau ketveri metai, nebe treji. Tai tu jau senas, – sako mama juokaudama.

Vaikas įsižeidžia:

– As nesenas, as – naujas.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Vytukui 5 m. Mama vedasi iš darželio. Lyja. Mama atiduoda skėtį jam.

- Tu susilenk il einam po skėčiu kalnu, – pasiūlo Vytukas.
- Nieko tokio. Aš – ne cukrus, neištirpsiu, – sako mama.
- Cia juk žmonių pasaulis, o ne kokių plieskonių, – bando įtikinti vaikas.

Vytukui 4 m. ir 7 mėn. Kartą rudenį mama ir jis eidami iš ežero (maitino antis ir gulbę) sukūrė dainelę:

Kaip gerai, kad nelyja lietus!

Kaip gerai, kad mes einam kartu!

Ir buvo linksma eiti niūniuojant. Po mėnesio mama prisiminė tą dainelę. Kai padainavo, Vytukas sako:

- O dabal as sukulsiu.

Ir sukūrė:

Kaip gelai, kad lyja lietus!

Kaip gelai, kad mes neinam kalnu!

Padainavęs patenkintas kikeną.

- Man tai ta daina nelinksma. Lyja, ir dar mes neinam kartu... – sako mama.

- O as cia juokais, – nuramina.

Linučiui gal kokie 5 m. Vėlyvas ruduo. Lyja. Namie visų nuotaika niūri, pykstam vieni ant kitų, bambam... Vaikas taiso padėtį:

- Mama, o tu plisimeni: „Kepta duona, kalsti cebulekai, saltas alus...“?

Vytukui 8 m. ir 1 mėn.

- Fui, šiandien tokia bjauri nuotaika, – skundžiasi mama iš mokyklos grįžusiam sūnui. – Ne veltui pilnatis.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

- Tai tau, mama, gal menopauzė, – nusprendžia vaikas.
Mama išpučia akis:
- Ir ką gi tas žodis reiškia?..
- Nu, kad mėnulis veikia.
- Aaa... – atsidūsta su palengvėjimu. – O iš kur tą žodį išgirdai?
- Iš „Kvieskite daktarą“. Žiūrėjom pas močiutę.

Vytukui 3 m. ir 7 mėn.

- As dabal ligoninis, – pareiškia sirgdamas ir gerdamas vaistus.

Vytukui 5 m. ir 1 mėn. Serga, karščiuoja.

- Biškį pilvą skauda, bet tik tokį gabaliuką, – rodo pirštais susuktą mažą skylutę.

Vytukui 5 m. ir 1 mėn.

- Užsiklok – šalta, – prašo mama.
- Užsiklojau, užsiklojau – iki gyvos galvos, – patikina vaikas.

Vytukui 4 m. ir 8 mėn. Senelis ryte kloja lovą.

- Dar kapą reikia užtiesti, – sako.
- O kas ten milė? – nesupranta vaikas.

Vytukui 3 m. ir 9 mėn.

- Mama, lanksluostis nugliuvo! – šaukia nukritus rankšluosčiui nuo vonios krašto (ten atsisėdęs mirkė kojas karštam vandeny).

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Vytukui 5 m. ir 4 mėn. Sloguoja, kosti. Mama barasi, kad dėkdamas sukaito.

Vaikas kitą dieną teisinasi:

– Bet aš sušilau, o paskui atšilau.

Vytukui 4 m. ir 8 mėn. Mama veda iš darželio. Šis pradeda žagsėti.

– As daug zagsuojų, – sako.

Vytukui beveik 6 m. Mama su juo grįžta iš upelio. Vaikas pavargęs, nori gerti.

– Mano sklandis badauja, – sako.

Bet paskui pasitaiso:

– Oi ne, mano sklandis tloškauja.

Rūtelei 3 m. su puse.

– Mama, kodėl tavo toks didelis pilvas? – klausia.

– Ten gyvena tavo broliukas arba sesutė, – bando paaiškinti mama.

– Ne, ten bliiukai il sesutės negyvena, – nesutinka. – Ten gyvena balankytės il duonytės.

Linučiui 7 m. Mama aiškina:

– Vaikai per savo surengtą Kaziuko mugę galės pirkti, ką norės – vieni dirbinius, kiti keptą duoną, vaflius, bandeles.

– Jeigu būtų plotingi, tai duonos il vaflių nepilktų, – pareiškia vaikas. – Juk vis tiek iškakos.

Linučiui 7 m. su puse.

– Mama, o mėsa turi vitaminų? – klausia.

– Ne, mėsa turi geležies. Dėl to didėja hemoglobinas. Uogos turi vitaminų, – aiškina mama.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

– Ai, supratau. Mėsa duoda karių, o vitaminai juos sustiprina, – nusprendžia vaikas, kabindamas atšildytus raudonuosius serbentus.

Linučiui 7 m. su puse.

– Mama, o serbentai yra berniukai? Bet ne vyrai? – klausia.
– Hmm... Turbūt.

Linučiui 8 m. su puse. Valgo sriubą su duona.

– Mama, kaip tau atrodo, kas vadovauja duonai – pluta, minkštimas ar kmynai?

Vytukui 4 m. su puse. Mama riekia vaikui duoną.

– Gal ne kumpelį, – sako.
– Duona yla ne kumpis, mama.

Linučiui 8 m. su puse.

– Valgyk sriubą. Čia yra viralas. Viskas, kas išvirta, yra viralas, – aiškina mama.
– O kas kepta – kepalas? – klausia vaikas.

Vytukui 4 m. ir 3 mėn. Vasarą atostogauja pas senelius. Mama kviečia iš lauko:

– Einam namo, močiutė jau turbūt sriubytę išvirė.

Vaikas neskuba:

– Tu paziūrėk, al kaminas dūmuoja al nedūmuoja.
(Jis žino: kai senelis pirtį užkuria, dūmai iš kamino rūksta).

Vytukui 2 m. ir 11 mėn.

– Atspėk, ką aš tau šiandien išviriau, – sako mama.
– Ką?
– Manų košę.
– As nolėsiu tavo kosės.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Vytukui 4 m. ir 7 mėn. Mama kepa kiaušiniene – bulves ir kumpį užleidžia plaktu kiaušiniu.

– Matai, geltonoj jūroj plaukia bulvės ir mėsa. Ir skęsta, – komentuoja.

– Bet mėsa tai nenuskendo – moka plaukti, – pastebi vaikas.

Linučiui 7 m. Gaminam virtinius su varške. Vaikas iš tešlos suformuoja rutulį ir įmeta į puodą šalia virtinių:

– Čia bus nekampis.

Vytukui 4 m. su puse.

– As gėliau albatą su avietėm, – sako.

– Ir su medum, – prideda mama.

– Nemaciau, – suabejoja vaikas.

– Ir negalėjai matyti. Jis ištirpo ir tapo nematomas.

– Kaip vaiduoklis, – palygina Vytukas, paskui pasitaiso: – Ne, kaip Dievulis.

Vytukui 7 m. ir 9 mėn. Valgome sumuštinis su rūkyta žuvim.

– Ištlaukiau du kaulus, – sako vaikas. – Bet ne iš bulnos, o iš akių.

– Kaip iš akių? – nesupranta mama.

– Nu, žiūrėjau [ant duonos] il ištlaukiau.

Vytukui 4 m. Ryte atsikėlęs ieško saldainio – vakare jį buvo kažkur po pagalvėm paslėpęs.

– Noliu atslėpt saldainį, – sako.

– O va, la dau, – apsidžiaugia.

Vytukui 5 m. ir 1 mėn.

– Viskas, nebenėla? – klausia, pamatęs paskutinę arbūzo riekę.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Vytukui 4 m. ir 9 mėn. Valgo obuolį.
– Oi, dugną plakandau! – šaukia.
Po kelių minučių:
– Jau du dugnus plakandau!
Ir atiduoda graužtuką mamai.

Vytukui 5 m. ir 11 mėn. Mama vaikams lupa obuolius, jie valgo didelėmis skiltimis. Vytukas nusineša valgyti į miegamąjį. Netrukus grįžta į virtuvę su ištiestu delnu:

– Mama, la dau du kauliukus.
– Kad obuoliai neturi kauliukų, – netiki mama.
– Nu va, žiūrėk, – rodo.

O ten tikrai vienas kauliukas – dantukas! (Kitas „kauliukas“ – mažas obuolio gabaliukas). Tai supratęs, Vytukas eina prie veidrodžio pažiūrėti.

– Al galiu išsiskalauti bulną? – klausia, pamatęs kruviną skylutę dantenose.
– Gali.
– O paskui po pagalve padėsiu, – nusprendžia. – Pelytė pinigėlį atneš.

Vytukui 5 m. ir 11 mėn.

– Nu va, ir tu dviejų dantukų neturi, ir man du ištraukė. Tau tai išdygs nauji, o man jau nebeišdygs, – sako mama. – Aš ne tokia jauna kaip tu.

– Nu, tu jau senėji, bet dal esi jauna. O jeigu kaip aš geltum vitaminą C, tai il tau išdygtų nauji dantys, – įsitikinęs vaikas.

Vytukui 6 m. ir 11 mėn.

– Tai tu jau nebeturi aštuonių dantų. O kur tavo paskutinis dantis, kur iškrito? – klausia mama jau beveik septynmečio vaiko.
– Ai, dalžely, spintelėj. Leikės pažiūrėti – gal jau išglynino.
– Kaip išgrynino? – nesupranta mama.
– Nu, gal jau pinigėlis bus, – paaiškina.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Linučiui 7 m. su puse.

– Aš durns esu: turiu dantį ir po pagalve nepasidedu, – kvailina save, tvarkydamas savo lentyną spintoje.

Linučiui 8 m. su puse.

– Nu va, matai, kokius Dievulis stebuklus daro – prieš keturias stoteles lijo kaip iš kibiro, o dabar lietaus kaip nebūta, – stebisi mama, abiem išlipus iš autobuso.

– Čia tai ne stebuklas. O kad pelė vietoj danties pinigų atneša – čia tai stebuklas, – aiškina vaikas, prieš porą dienų po pagalve radęs monetą vietoj danties, ir priduria: – Reikės vieną kartą [nakčiai] kamerą įtaisyti.

Vytukui 4 m. ir 9 mėn.

– Prieš miegą gal kokią pasaką paskaitykim? – siūlo mama.

– Gelai, bet plo bulną, o ne plo knygą.

Mama suprato – seks pasaką „pro burną“, t. y. iš galvos (apie ropę).

Linučiui 8 m. su puse.

– Mama, o kaip tau atrodo, kuris katins lengviau pelę pagauna – ar tas, kuris greitas, ar tas, kuris turi patirties?

– Hmm... Sunkus klausimas.

Linučiui 7 m. su puse.

– Mama, kiek kainuotų kūmutė? – klausia.

– Kaip kūmutė? – nesupranta mama.

– Nu, arklio žmona.

– A, kumelė... Nu, mažiau negu arklys – ji turi mažiau jėgos tempti.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Vytukui 7 m. ir 5 mėn.

- Al tu pažįsti glybus? – klausia mamos.
- Nu, žinau baravyką, lepšę, raudonikį, ūmėdę, – sako mama.
- Dal laudonkepulaitė, – papildo vaikas. – Bet jinai nevalgoma.
- Kaip raudonkepuraitė? – nesupranta mama.
- Nu ta, kul nuodinga, su taškeliais, – paaiškina.

Vytukui 3 m. ir 7 mėn. Tėtis su mama kalba apie sutartis ir parašus:

- Padėsim parašus, ir viskas.
- Vaikas klausosi klausosi ir galų gale klausia:
- O kam tų palsų leikia?
- (Neseniai skaitė knygelę „Trys paršiukai“).

Vytukui 3 m. ir 5 mėn.

- As nenoliu miegot il gyvent dalzely, as noliu gyvent Vilniuje, – pareiškia vaikas, parvežtas iš senelių ir rudenį pradėjęs eiti į darželį. Ir taip kas rytą...
- Tau nereikės ten miegoti. Aš tave pasiimsiu prieš pietų miegelį, ir mes miegosim namie. Ar gerai? – klausia ieškodama išėities mama.
- Gelai, – sutinka, bet vis tiek nelabai linksmas.

Vytukui gal 3 m. su puse. Atėjus mamai pasiimti iš darželio, skundžiasi:

- As tau skabinau skabinau tefelionu, bet tu nekabėjai.
- Koku telefonu? – nesupranta mama.
- Nu kul dalzely.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Linučiuui gal kokie 5 m. Mama veda į darželį, o šis priešinasi:

– Kam man į tą dalželį eiti? Tete eina į dalbą – gauna pinigų, o kam man eiti – aš tai ten nieko neuždilbu!

Vytukui 4 m. ir 8 mėn.

– Vytukas labai stengiasi piešti, turbūt mokykloje bus pirmūnas, – sako darželio auklėtoja.

– As malgiau malgiau lapą, – aiškina vaikas.

– Taip, spalvinai, marginai, – bando suprasti mama.

Vytukui 4 m. su puse. Grįžęs iš darželio dalijasi įspūdžiais:

– Auklėtoja sakė, akiuose televizoliai leiskia, kad meluoja.

Vytukui 3 m. ir 5 mėn. Mama liūdną vaiką veda į darželį.

– Oi, kiek čia daug sūpynių ir čiuožyklų! Ir aš norėčiau čia suptis ir žaisti, – sako ji.

– Tai tu kai vėl būsi maza, galėsi eit į dalželį il suptis, – suteikia viltį mamai.

Vytukui 3 m. ir 5 mėn.

– Ir aš norėčiau su tavo traktorium važiuoti. Gaila, kad netelpu, – sako mama.

– Kai užaugs, būsi vylas, galėsi il su masina, il su tlaktolium vaziuot, – paguodžia vaikas.

Linučiuui 8 m. ir 9 mėn.

– Pykšt-pokšt, tralialia,

Kemseptintas kairėje, – sukuria stotelėje išvydęs 47 autobusą.

Linučiuui 10 metų. Eidamas į stotelę su mama, klausia:

– Mama, o kurį greitąjį autobusą tu patobulintum?

– Gal 2G. Galėtų dažniau važiuoti.

– Aš irgi. O 4G pailginčiau.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Vytukui beveik 6 m.

- Aš nolėsiu būti policininkas, – pareiškia jis, eidamas su mama iš upelio.
- Oi, aš tai nenoriu, kad tu būtum policininkas – imsi baudas iš tų, kurie eis per raudoną, – sako mama.
- Aš imčiau tik vieną eulą. Bet aš dal pagalvosiu iki užaugimo, – rimtai sako vaikas.

Linučiui gal kokie 5 m. Iš „IKI“ prekybos centro pasiima reklaminių bukletų ir eidamas su mama namo klausia:

- Al aš dabal žulnalistas?

Linučiui 8 m.

- Mama, o kas yra viceprezidentas? – klausia žiūrėdamas televizorių.
- „Vice-“ reiškia pavaduotoją. Viceprezidentas – prezidento pavaduotojas, viceministras – ministro pavaduotojas. Panašiai yra su „pro-“. Prodekanas – dekanas pavaduotojas, prorektorius – rektoriaus pavaduotojas.

Po kelių valandų vėl klausia:

- O prosenelis yra senelio pavaduotojas?

Vytukui 8 m. ir 7 mėn.

- Benas yra Domo namiškis, – pareiškia jis, kalbėdamas apie klasės draugus.
- Kaip namiškis? – nesupranta mama. – Gal kaimynas?
- Ne. Kaimynas – kur už vienos sienos arba už kitos, o namiškis – kur kitam aukšte gyvena, – aiškina vaikas.

Vytukui 7 m. ir 4 mėn.

- Ok tu, mano žirniuk, – sako jam mama.
- Aš – ne žilniukas. Žilniukai tie, kulių akys žalios. Aš – jūla [mėlyna], – prieštariauja vaikas. – Vieną kaltą auklėtoja sakė,

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

kad melgaitės – pupos, o Elikas pasakė, kad tada belniukai – puponautai.

Linučiui 7 m. Grįžęs iš mokyklos praneša naujieną:

- Pas mus atėjo naujokė, il dabal klasėje penkios melgaitės.
- Kaip penkios? – nesupranta mama. – Dvi Laurynos, Danielė, naujokė ir kas dar?
- Taigi mokytoja.
- Aa...

Vytukui 5 m. su puse. Mama vedasi jį iš darželio.

- Mama, žinai, man patinka melgaitė Gabija. Ji labai glaži. Aš plačiau, kad jinai su manim dlaugautų, bet ji nedlaugauja. Ką man dalyti? – klausia patarimo vaikas.
 - Nu, tu jai nunešk saldainį. Gal tada draugaus.
- Pagalvojo pagalvojo ir sako:
- O jeigu jinai tą saldainį sučiulps, o paskui vėl nedlaugaus?

Vytukas (4 m. ir 6 mėn.) ir Linutis (9 m. ir 11 mėn.) išmoko talentingai išvesti sesę (13 m. ir 10 mėn.) iš kantrybės. Rūtelė valgo virtuvėj, o jie priešais stalą šokinėja rankas keldami aukštyr ir duetu skanduoja:

- Rūtai patinka Rapolas, Rūtai patinka Rapolas, Rūtai patinka Rapolas!..

Viso to „vaidinimo“ iniciatorius – Vytukas.

Vytukui 3 m. ir 9 mėn.

- Mano kelnės laudonos il megztinis laudonas. As kaip melgaitė, – aiškina mamai. – Il meilė yla laudona.

Vytukui 7 m. Grįžta iš parkelio su ožkabazdėmis rankose:

- Mėlynų žibučių neladau – palnešiau geltonų.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Vytukui 9 m. ir 10 mėn. Mama kovo 8 d. parsineša tulpę iš darbo.

- Iš kur ta gėlė? – klausia vaikas.
- Direktorius padovanojo, ne tik man, visoms redaktorėms – moterims, – aiškina mama.
- Tai jis atėjo į darbą visas gėliuotas?
- Nu... taip.

Linučiui 8 m. Klausia:

- O kokia yra Moters diena?
- Tai tokia diena, kai sveikiname moteris. Dar yra Motinos diena. Tada sveikiname motinas. Pavyzdžiui, tą dieną tu sveikinsi ką?
- Tave.
- O aš sveikinsiu močiutę.
- O močiutė tai neturės ką sveikinti, – pastebi vaikas.
- Kodėl? – prieštarauja mama. – Močiutė važiuos į kapines ir padės gėlių ant savo mamos kapo.
- O močiutės mama tai tikrai negalės pasveikinti, – nusprendžia, o paskui netikėtai pasitaiso: – Oi, juk irgi galės – taigi danguj.

Vytukui 4 m. ir 7 mėn. Prieš naktį nei iš šio, nei iš to klausia:

- Mama, o mociutė gleitai mils?
- Ne... turbūt negreit. O kodėl klausi? – domisi mama.
- Tete sakė, kad mes visi milsim. Pasensim il milsim. Bet as nenoliu milti, – kūkčioja visas apsiašarojęs.
- O tu paprašyk Dievulio, kad tau duotų ilgą ir gražų gyvenimą ir kad negreit mirtum.
- Gelai...

Vytukui 4 m. ir 7 mėn. Prieš užmigdamas sako:

- As tave saugau, tu – mane, o Dievulis mus abu saugo.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Linučiui 7 m.

- Mama, o kodėl Dievas sukūrė pasaulį? – klausia.
- Hmm... Kad niekas gerai nežino.
- Ai, kad tulėtų kam vadovauti, – pats nusprendžia.

Linučiui 7 m.

- Kodėl ne visas pasaulis tuli tas pačias pavaldes? Juk Adomas ir Ieva tulėjo vieną pavaldę, tai il visi žmonės – jų vaikų vaikai – tulėtų taip vadintis, – nesupranta.

Linučiui beveik 7 m.

- Bet kaip viskas įdomiai padaryta: iš sekundžių – minutės, iš minučių – valandos, iš valandų – dienos, iš dienų – savaitės, iš savaitių – mėnesiai, iš mėnesių – metai, iš metų – gyvenimas, – stebisi.

Vytukui 4 m. ir 7 mėn.

- Bažnyčia yra Dievulio namai, – sako mama, vedama jį iš darželio pro bažnyčią.
- Il dangus, – pagalvojęs priduria vaikas.

Vytukui 4 m. ir 11 mėn. Paklausta mama aiškina:

- „Telaimina tave Dievas“ reiškia, kad Dievulis tau neša laimę.
- Bet juk il volai nesa laimę, – pastebi vaikas.

Vytukui 5 m. ir 9 mėn.

- Kul Linutis? Išėjo į antlą Komuniją? – klausia mamai atėjus pasiimti jo iš darželio (mat brolis lankė pasirengimo Pirmajai Komunijai pamokėles).
- Kodėl į antrą? – nesupranta mama.
- Aną kaltą ėjo į pilną, – paaiškina.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Vytukui 4 m. ir 5 mėn. Mišios. Trys nedideli berniukai baltom kamžom patarnauja kunigui. Vaikas klausia:

– Mama, o tie belniukai ilgi Dievai?

Vytukui 6 m. ir 9 mėn. Mama vedasi jį iš darželio. Pradedą lyti. Vaikas klausia:

– Al kada lyja, velkia Dievas?

– Turbūt. Būdamas tavo metų Linutis panašiai klausė: „Ar kada žaibuoja, Dievas fotografuoja pasaulį?“

– O man atlođo, kada žaibuoja, Dievas pyksta, – savo mintimis dalijasi vaikas.

Vytukui 6 m. ir 9 mėn.

– Ai, mama, suplatau: lietus yla gelai, jis – iš Dievo – iš dangaus, o lava yla blogai, ji – iš velnio – iš žemės, – samprotauja.

Linučiui 6 m. ir 11 mėn.

– Mama, o ugnis plius vanduo lygu klausas? – klausia.

Vytukui 4 m. ir 9 mėn.

– Ledai dega ant ugnies. Kas? – užmena mįslę, visiems iš ledainių valgant ledus. Šalia dega balta žvakė.

– Žvakė, – pataiko mama.

Vytukui 8 m. ir 10 mėn. Su mama aplankė Gailestingumo šventovę senamiestyje. Iš jos išėjus mama klausia:

– Ir už ką meldeisi?

– Nu, už Urtės senelį, kur serga, ir dar kai ką, – atsako.

– Už koki nors kitą žmogų? – smalsauja mama.

– Nu, už visą žmonią ir ne visai žmogų, – miglotai kalba vaikas.

– Nesupratau. Pasiduodu.

– Nu, už visą žmonią ir patį Dievą. Kad Jam sektųsi. Jam juk didelė našta tenka – visais rūpintis.

Ingrida JUŠKĖNIENĖ gimė 1975 metais Vilniuje. Ji jau publikavo savo poeziją 7-iose Pilaitės poezijos pavasario leidiniuose. Su eilėraščiais ir knygomis draugauja gan seniai. Pradėjo nuo eilėraščių ir straipsnių rašymo, o pastaruoju metu imasi ir redaktorės darbo. Laisvu laiku Ingrida skiria savo laiką sodybai, joje augantiems gyvūnams, augmenijai... Kurį laiką kūrybos mūza buvo pasislėpusi, o šiemet – vėl pasirodė, kas autorę labai džiugina..

Nepramintu taku

Taip neramu... einu nepramintu taku...
Toks jaudulys sunkus, nors bėk...
Ar intuicija prieis, pabus kartu,
Ar atsistot į tikrą kelią man padės?..

Gal susapnuosiu ką svarbaus nakčia,
Kai liksiu su mėnuliu tamsoje...
O gal tikėti reikia protėvių galia,
Kurie juk nepaliks mūs bėdoje...

Dar daug ko nežinau, o gal žinot nenoriu...
Kaip įdomu stebėt gyvenimo šio tolius...
Svarbu viduj, kad jaustumeis ramus
Ir tegu bus kaip bus, kaip nori Dievas mūs...

Suolelis krikšto tėveliams

Ketvirtą gegužės nedrąsiai ir lėtai
Mes priartėjom prie nepaprasto suolelio, –
Kurs laukė mūsų išdidžiai,
Žiūrėjo, dairėsi į kelią...

Sulaukė jubiliejaus nuostabaus
Teta ir dėdė mano mylimiausi!
Mes apkabinam juos karštai, karštai,
Jie – dovana mums vertingiausia...

Mes skelbiam didžios šventės pradžią,
Ir paukščiai, ir dangus...
Šiandien suolelį-dovaną mes pirmąkart aplankom,
Bet vasarų dar daug čia bus...

Peizažo grožis – visas jums,
Tereikia tik gėrėtis ir prisėst...
Čia obelaitės meiliai jums šnabždės,
O vabaliukai ir drugeliai atlydės...

Te šypsenos nušvies jūs veidus,
O linksmas vėjas gairins plaukus...
Ateikite į šią nepaprastą palaukę, –
Šis sodas, kaip ir mes, jūs visad laukia...

Vienybė

Kas kartą priverčia nusistebėti
Tokia skirtinga, įdomi jausmų paletė...
Štai, vienas juokiasi tarsi pašėlęs,
O kitas piktas, jam kiekvienas – priešas...

Kodėl negalim būti ne tokie pikti,
Ne tokie teisūs, ne tokie rimti?..
Kodėl negalim dovanot švelnumo
Už tai, kad esam pakviesti čia būti?..

Mes ir skirtingi, ir panašūs,
Nereikia gal tiek sienų ir ribų...
Vienybė tegul sieloj klesti,
Tenušviečia ji veidus mus visų.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Pilaitiškė **Oneta Luskaja**
kuria prozą ir eiles.
Nemažai jos eilių publikuota
Pilaitės poezijos
pavasariams skirtuose
leidiniuose. Jos eilėraščiai labai
dažnai rezonuoja su šių renginių
credo.

**Triptikas su plačiai iškirstais, bet sieloje amžinai augančiais
poezijos medžiais**

(skiriam lyriškajam Lietuvos dainiui Pauliai Širviui –
Amžinajam beržui Vilniaus mūrų pavėsyje)

I dalis. Aš meilės pasiilgau lakstydama po sodą.
Kutena nosį smilgos ir ilgesio lietus.
Vėl pasikaišius lemtį kaip plaukiantį dirvoną,
Surinksiu savo gėlą į ištiestus laukus.
Subyra mano akys į tavo platų langą,
Ir pasibeldžia godžiai, pabėgę nuo dienos,
Patirti noris viską, – net skausmo lėtą žvarbą,
Tiktai ne tavo tylą iš ošiančos širdies.

II dalis. Vėl pumpurėliai ant šakų,
Vėl šalnos, vėl aštrusis vėjas,
Ir tavo laiškas iš laukų –
Pavasarielis neatėjo.
Manuos kraštuos jau vasara tvirta,
Jos rankos auksu mano kaklą glamonėja.
Aš jai nesu papildoma našta, –
Aš ta, kurią jos saulė čiupinėja.
Sulauksiu rudenio, –
Padangė nurausvės nuo medžių,
Susimerkusių šakas į savo krantą.
Ir vėl vargai pro langus sutekės.
Vėl prisiminsiu aš pasaulį stipriai margą.
Žiema ekranuos liūdesį išpieš
Juodais pieštukais be spalvų puodynės,
Ir metų sapnas šukėm subyrės,
Kalėdinė Eglutė girliandomis pažirus,
Ir smilkiniuos gyvenimas pradingęs
Su savo atspindžiais ilgoj dienų verandoje
Iš naujo susibėgę naują metų ratą rengia.

III dalis. Aš iš ženklų tave matysiu –
Tu saulė gilumos...
Kartu vis bėgsiu ir sakysiu:
„Esi manos dainos“.
Tik tavo žodžiai apie tylą:
O mano muzika – širdy.
Many srove dangaus sukyla
Ir skleidžiasi many.
Vardai tavieji – tartum gėlės,
Kaip vasaros gaida:
Suklupęs amžiams laimei kėleis
Pakilęs su daina: „**Aš beržas**
Lietuviškas beržas su plieno dalgiu ant peties...“
P.S. Tupi sniegienos ant snieguoto koto,
Plaukus susipynęs jūreivis,
Ragavęs plaukimo spalvoto, –
Būtim atsibudęs keleivis.
Sumezgęs kepurę į mazgą,
Plasnoja švarku atlapotu,
Ir loja šunelis ant „Mazdos“
Užkritęs snukiu ant kapoto.
Oi brazda alkūnės prakiurę,
O akys į vyną įsmeigtos,
Laukinės mergaitės iš uostų
Jau tyko prasekt piniginę.
Sustotų ant debesio pilko, –
Dainų vis naujų prigalvotų.
Bet laikas staiga prikabino
Ant seno ligoto varstoto.
Ir kelią padangėj perbraukęs
Vaivorykštėm tiltas subyra,
Ir laimė per pusę perskelta
Į pragarą sielą dangina.

Kuprotas prie vartų sutinka, –
Sužvanga taurelė auksinė,
Be džiaugsmo apglėbia poetą,
Į pragaro rojų vadina –
Jo meilė visiems maloninga, –
Tik rūdys į sąnarius smelkias
Ir klupdo prieš katilą platų, –,
Poetas nežino kaip elgtis.
Nežino ar miega, ar žengia
Keliu ant būties ešafoto.
Ir mato prabudęs poetas –
Nuriedančią galvą;
Ne savo, o pikto gašliausio Kuproto.
Palaima džiugia užsimerkia ir
Skaito eiles mintinai:
„Aš beržas.., lietuviškas beržas..“, –
Prasmekit visi apžavai!

Epilogas:

Koksai gražus pavasaris
Ir kokius grakščios vyšnios,
Išskydusios ant viešelių skurdžių.
Džiaugiuosi jas ir vėl išvydusi
Ne iš dangaus, – pro langą jas stebiu.
Stebėjau jas, kai buvo jos nuogutės,
Lankiau aš jas atodūisiais iš ryto po nakties.
Stebiu dabar vėl jas – puošnias marčias – liaunutes,
Prašydama ir joms švelnesnės ateities.

Iš ciklo: „Pavasarinio karantino spalvos“

Ivadas. Nublinksta viskas: stiklai ir verandos,
Vitražai skęstančių langų,
Pasielia mūsų sielas šnekos brangios,
Į tolį tįstančių dienų.
Brandintas šventas meilės vinas,
Supiltas į duslias taures, –
Tai mano sielos džiaugsmas tyras
Tave į praeitį nuves.
Ilgėsis, tu, gražios mergaitės, –
Ją vieną žemėj sutikai.
Ji buvo tau ne bekraitė, –
Ji buvo tau dienos geismai.
Dabino laimei tavo rūstį,
Išplėštą iš būties sapnų.
Ji buvo tikras meilės būstas
Paslėpti kūną po darbų.
Dabar tuščia vieta prie lango,
Užtverto sodo šakomis.
Vienatvė atverta aplanko:
Suvertas laikas dienomis.
I dalis. Moterys dramblialigės iškankintomis kojomis
Raižo nuo gyvenimo ir taip suaižėjusį asfaltą.
Koks gilus jų kelias?! –
Nuo namų virtuvės iki prekybos centro.
Koks sunkus jų kūnas?!
Kokia gili į kaulus įsismelkusi pareiga?! –
Kad visi būtų sotūs.
Bet kokia lengva sunkiasvorės Rūpintojėlės dvasia.
2 dalis. Aplankė mus Jupiteris
Ir mūsų kūnas išplatėjo.
Tai ne kokia betvarkė:

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Struktūra tai iš vėjų.
Mes valgom daug – atodūsiais storėjam.
Mums maistas – malonumas vienas.
Nuo jo dvasia tvirtai gylėja –
Išrauti nepavyksta niekam!
Net pačiam nuožmiausiam karantino vėjui.

Epilogas:

Gyvenimas seniai
Ant drobės surašytas.
Dažnai jis juodas, –
Virve pasikarti suraitytas.
Atėjai džiaugtis?
Dairais dienos?
O rytas neprašvitęs? –
Į šviesą durys uždarytos.
Neatrakins mama, –
Seniai į šviesą iškeliavus.
Būties telegrama
Prie slenksčio adresatui
Po parašu įteikta.

Dangiškasis buhalteris

Dangiškasis buhalteris
Nepripažįstu informacijos technologijų, –
Jam užtenka medinių skaitliukų.
Atsisėdęs prie prekystalio, pažiūri į svarmenis.
Žvilgsniu pakilnoja ir svarsto gyvenimus.
Jo žvilgsnis kaip varno, – pusnimis pažymėtas.
Toks šaltas, – mirtim skradžiai trenkia,
Pirkėjas prieš jį kaip pirkėjas iš nieko,
Save pats pasvėręs ugningai save ir pasmerkia,
Ir traukia iš kišenės paskutinį skatiką.
Dangiškasis buhalteris nusišypso,

Rankom suploja ir žemiškais troškimais
Giliai užsikloję, – pamiršęs, ko sėdi
Prie gyvenimų svarstymo stalo,
Smagiai atsistoja – pinigui žemai nusilenkia.
Tokia jo šiandienos misija pasipelnimu trenkia.
Nusilenkęs prieš giliausią slenkstį, –
Savosios būties gabalėlį atsisveria,
Pirkėjas paspartina žingsnį, žengia į ten,
Kur labiausiai, regis, savo žingsnio vertas.

Iš ciklo „Meilės rinkiniai“

Įvadas.

Pažaiskime dar kartą mes abu pavasario grožybę.
Joje pabūti nuostabu – patraukime į žygį!
Atrasime senas pilis su vartais atlapotais,
Atmerktos mūsų akys į šalis, – kryželiais apšarvuotos.
Pakibo laimė danguje – jos rankom nepasiekti.
Pažaiskim meilę savyje – jos rytuj atsiriekim.

I dalis.

Tyras jausmas – meilės jausmas mus paliečia netyčia, –
Ir Gaonas atplasnoja su sparnais plačiais nakčia.
Mes galime gyventi gerai, – tai nepatinka, tai nenorim.
Mus traukia skausmas, sopuliai, –
Kančia suvilgyti altoriai.

II dalis.

Nuvyto meilės gėlės po langais.
Jau tavo meilė mano lūpų nebepuošia.
Vėl palikau su slenkančiais vargais –
Širdyje skausmas jūros dugnu ošia.
Brendu į ją giliai ir savo laimę skandinu.
Paskęstų su visais – būties manosios nekankintų.

Aš viską su savimi kasdien nešu, –
Jau pavargau – tiek laimės spintų.
Lengva branda neveržianti pečių –
Tikriausia mūsų meilės šventė.

III dalis.

Nulijo meile:

Į širdį,

Į akis,

Į ateitį.

Žiūriu nulytomis,

Prašviesėjusiomis akimis.

Pasaulis naujas pasimatė.

Nesvetimas – žiedai sūpuojasi

Ir lankstosi prie kojų palaižūniškai.

IV dalis.

Kur aš buvau?

Kur aš esu? –

Ten stebuklingas meilės takas.

Šimtai ir tūkstančiai žvaigždžių

Į mano džiaugsmo uostą plakas.

V dalis.

Mano eglutė.

Mano saulutė.

Mano šviesa galingiausia!

VI dalis.

Ir nesvarbu, kas būsi tu, – tamsa?

Šviesa? – didysis žemės palikimas.

Susidūrimas – du krantai.

Taurė gaivaus vandens ir karšto vyno!

VII dalis.

Žmogus esu su atlapota krūtine.

Ir dar norėčiau aš tokiu pabūti!

Manoj širdy kirbena sodrios mintys,

Suvertus ant smailių stygų,
Atėjusios dienom dabintis
Su džiaugsmu-skausmo kvapeliu.
Ištrinsiu jas karštais plojimais,
Svaigiais galūnių sūkiniais,
Paleisiu į laukus svaigintis
Didžiosios laimės trupiniais.
Ir bus nyku manoj krūtinėj,
Tuščioj be laiko aukurų,
Suku ant piršto plieno žiedą,
Jis lengvas – be jokių minčių.

VIII dalis.

Kur aš buvau,
Kur aš esu, –
Skursiu dievišką brigadą,
Ir kilsime savais sparnais
Atrasti tai, ko nepraradę!
Ir nežinosime visos tiesos:
Ko ieškom žemiškam šiukšlyne?
Ar vėjais siaučiančios audros?
Ar laimės trupinėlio gryo?
Kokias suvesime prasmes
Į savo akutes?
Į delnus?
Į savąjį žinojimą?, –
Ir tokia pasaką turėsime.
Ji mums atstos aukščiausią kalną.
Ant jos savas viltis sudėsime
Ir laistysim savais atodūsiais,
Ir naščiais tempsime į viršų aukso lietu,
Iš ten į savo žemę pažiūrėsime
Ir debesim žaliu plynai užliesime!
Iš jo išaugs namučiai-švyturėliai,

Matuojantys širdies palūkanas.
Triumfuosime vieni, triumfuosime su vėlėmis,
Ir skelbsime visatai apie savąjį buvimą!
Kažkam tai nepatiks – surauks jie nosis,
Ir gręšis jie nuo žydinčios neva didybės.
Tai mūsų manifestas išlikimo,
Iš praeities gilios atklydęs,
Kabina ranką prie rankutės,
Ir meiliai mūsų širdis sukabina.
Brandus esi? O gal visai niekutis?, –
Bet jau žmogus atgimstančios tėvynės.
P. S. Ir meilė su mumis vėl žydi.
Vėl glostom ją akim ir glamonėjam.
Suskrido iš pasaulio uostų
Margieji mūsų laimės vėjai.

Tos amžinos žmonių programos su aukso žodžiais savyje,
Kaip baliui sodriai pasidabinusios laibutės damos.
Tiktai paliesk pirštu klavišą – tau atsivers ugningos dausos.
Nupraus tave sūria šviesa, iššveis kiekvieną tavo vingį
Šiurkščia pabalusia dvasia, ir ištuštėjęs tavo kiemas
Prilis jausmais, – užlies kertes,
Pripildys jos laukimo vieno – garbingos ilgesio dienos.
Be jos esi didžiausias vargšas – užgimęs dainai be dainos.

Kai reikia žodį „Meilė“ užrašyti, – širdyje vietos nerandu.
Seniai giliais jausmais suvytęs jis slepiasi už du.
Iškištų galvą jie prieš saulę, – sušiltų nuo šviesos.
Dabar jie žemėje apgirtę nuo skausmo sutemos pilkos.

Čia niekas – niekas ne daugiau, čia – viskas,
Prasmės, jei žodžiuos nematau, – suspindi obeliskas.

Pasislėpsiu tavo plaukuose
Ir paslėpsiu kosminę vienatvę.

Kai nieko nebebus,
Kas vėl galėtų pasikartoti, –
Virusai sudžius kaip trumpos laiko stotys.

Graudžiai grojat mano širdyje
SMS žinutėmis.
Jos padrikos – be žodžių suprantamų.
Vieni iš artimųjų rato, kiti – iš taip toli:
Jog nesimato.
Nei ryšys iš širdies,
Nei iš kito organo.
Mintys pavogtos
Iš Didžiojo Sokrato
Manęs giliau nebepalies.
Jau išėjau iš šito amžinojo rato,
Grotuoto rožėmis, geležimis iš sąvartynų.
Nekvieskite sugrįžti atgalios.
Mano širdis nuo tokios meilės seniai atprato.

Esi graži skaisti šviesa –
Palaimintoji mūsų žemė.
Ar tapsi tu kažkam Tiesa,
Jei tavyje Ji negyvena?
Praplaukia išdidžiais laivais,
Savais lėktuvais pralinguoja,
Ar surogatiniais tėvais

Didžioje ambasadoje sustoja –
Pristato jie save mažais vaikais.

Gaoną išvežiau į Žemę pažadėtąją.
Man, regis, jis labai pavargo
Nuo čia giliai visiems laikams
Išišaknijusio didžiausio dvasios vargo.

Paskleisiu prieš tave aš dievišką kaladę, –
Galėsi čiupinėti kortas rankomis.
Aptiksi, ką seniai esi praradęs,
Regėsi viską akimis ir sielos lankomis.
Tiesų daina be žvilgančių akordų
Išsitrina per amžius nuo skubančios namo minios.
Ji papildėjusi nuo savo vargo ir
Kumetynuose sužvarbusios žmogaus dalios.
Ištrauksiu iš kaladės aš tau stebuklingą kortą.
Vėl aplankys tave seniausia išmintis.
Ir protėviai už tavo pasirinkimą svarbų
Iš ten mane auksinėm kruopomis aplis.

Kai nematau aš tavo akyse sau meilės, –
Mane apnyksta girių sutema,
Ir kuokštais iš manęs pažyra skausmo eilės, –
Aplanko dangiškoji pilkuma.
Jinai kaip taškas tolumon įsmeigtas, –
Pranyksta kelias į abi puses,
Ir jausmas, skleistis džiaugsmui neįveiktas
Mane vėl nuneša į jos pilkas dausas.
Tenai plačiai jos vartai atsidaro,
Prie jos nusilenkia pulkai karių,
Ir viskas, kas anksčiau atrodė tavo –
Manoji siela pilna sopulių.

Patinka man tada savęs nekęsti.
K uom susirgau, – pati žinau.
Kai nematau aš tavyje sau meilės:
„Nemyliu“, – sau pati akim sakau,
Ir taip pateisinu aš pabuvimą minioje, –
Ne savo rankose, ir ištrinu pilkutį atminimą:
Jis menkas epizodas manosios žemės kelyje.

Mielasis mano žmogau,
Sutiktas pilnatvės vieškeliuose.
Nuo tavęs nei valandėliai nepavargau:
Šiltas lietus ant džiūstančių lūpų,
Subyrėjus sekundėmis į neapribotą dvasios vidų,
Išblizginęs jos grindis ir nubalinęs jos lubas,
Pravėręs langą ir išskleidęs sūpynę
Ant septynių vaivorykštės pusių,
Supančių pavasarį, rudenį, vasarą ir žiemą tuo pačiu
palaimingu ritmu.
P. S. Tu pats žinai, – dievų daug,
Jie nori, kad juos visus karštai mylėtume.
O mes pasirenkame tuos,
Kurie skaisčia šviesa mus iki pat kulnų viltim aplietų.

Ciklas „Mano piramidės – žaliuojantys piliakalniai“

Ateinu per debesis,
Sukabintus ant rankų.
Brendu per purienas, –
Gunias debesų.
Ir atrandu: jau seniai brendu
Per sutirpusias ražienas link savęs,
Su savim, su tavim, su visu būriu.

Ar atpažinsi savo heroję,
Apsirengusią nudėvėtais kitų gyvenimais?
Iš savęs visiškai nuogą?
Stovinčią prieš veidrodį, –
Ledais išplaukiančią į
Karštą savasties pažinimo ežerą?

Apdovanotum, Dieve, tu mane šviesa, –
Plačiais tiesos šviesolaidžiais.
Pasauliui veidu atsiliepečiau,
Vėl būčiau žemei aš sodri rasa,
Vėl būčiau žemei lieptas į Tave:
Į Tavąją didybę ir mažybę.
Dabar užčiauptos lūpos ir smulkus lietus
Žingsnius manuosis suodžiais merkia.
Man norisi užmiršti viską, –
Nes mes – šventieji vabalai.
Pasaulis žodžiais trankiai blizga ir
Kuria pasakas naujas.
Norėtų pasakas savas griežtai saviems uždrausti, –
Kas tiesą žemės sužinos,
Tam nusilenks auksinis diskas ir
Pažinimo skausmą dovanos.
Prie piramidžių nebuvo.
Ir ten aš jau nebebūsiu.
Jų rašto žodžiais neskaitau:
Nedalinu savęs per pusę.
Aš stoviu čia – prie pat Neries.
Lengvas bangas skaičiuoja undinėlės –
Pagalbos ranką skęstančiam ištis.
Pakvies nuplaukt rytojun upės mėliu:
Iš dabarties, iš karantino sopulių
Suaudusios laivelį platų,

Aš savo rankoj irklą vėl turiu, –
Seniai širdy aš jį buvau užmetus.
Čia Lietuva – piliakalniai išskyla,
Suaudžia žalią rimtį ir branda
Iš pasakų nauja tiesa atgyja, –
Belioka mums visiems iškart priimti ją.
Piliakalniai suaudžia žalią rimtį, –
Aš negaliu be jų naujam gyvenimui atgimti.

Koks aš Jupiteris visiems garbingas.
Meluoju aš ir sąžinės naujos nestinga, –
Skleidžiu neva tiesas aš apie tikrą būtį, –
Kviečiu aš kiekvienos būties kailelyje pabūti.
Viliuos, kad ir tu pabelsi į manąjį langelį.
Atidarysiu tau jo mažąjį kraštelį.
Ir pamatysi savąjį būties kampelį.
Pabersi man grynųjų liūtį, –
Padėsiu prie galingųjų rūmų mažu skveru ir tau pabūti.

Ar reikia poezijos?
Ar prozos? Ar numerologijos grynos?
Ištirtum gyvenimo vingius
Merginos mylimos.
Žinotum: mėgsta gėlą vandenį?
Ar bris ji į marias?
Bet kas galėtų ją pamilti
Ant šieno į valias?
Sustingęs numeris ant krašto
Nukris į delnus jos, –
Nebus dėkinga amžių raštui, –
Likimas išdėlios.
Ir suksis ji ratu vilkučio,
Nestabdoma dienų.

Pulkai mažų gražių žmogučių
Prie jos tamsių langų
Dėlios jai mandalą iš žodžių,
Nežinant jų reikšmės,
Žiūrės dangus į šitą žmogų
Be laimės didelės.

Kai aš išėsiu, –
Būsiu jau toli,
Šarmosi pasilikęs švytury,
Pašviesi tamsų kelią man.
Tu toks buvai, ir būsi, ir esi.
Ne kartą ties farvateriu prasilenkia laivai.
Jie buvo mūsų kaip tikri vaikai.
Gimdyti, maitinti – kryptimis vedžioti.
Jiems rūpesčiai bangom aštriom sukloti.
Ne kartą sūrumu jie vilgė mūsų kojas, –
Buvai tu jiems Naujų vagų artojas,
O aš ta Basakojė piemenaitė su auksiniu botagėliu
Vanojau per kupras, kad nemiegotų
Ir Dievo tikrojo savy ieškotų!

„Pasišokinėjimas Būties kalneliais“

Kaip nuo tarnavimo aš pavargau, –
Kiek galima tarnauti?!
Man norisi savai sparnais plasniti:
Pakilti – savo laimę pasigauti.
Aš daug gražių dainų
Jums išdainuot norėčiau:
Kad meilė – tai Būties ašis.
Ji man sava – ji nutūpė ant lango

Nors kartą mano autorystėje tikra.
Išeinant pamažu, brangieji mano!
Ir man vienai palikt baugu
Tarp staugiančių vilkų.
Ir meškos sausą guolį kloja
Prie pat manų supliuškusių ausų.

Agapės apibrėžimai

Agape! – mirštanti tiesa:
Tampi gyvenimo vėsa.
Buvai didžiausias mano sielos kraitis.
Agapė atsidūsta, –
Sušyla prie mano židinio minčių,
Pamirksi ir nuliūsta, ištarusi:
Aš nuo tylėjimo springstu.
Kai kam tylėjimu ji džiaugsimą skambantį suteikia.
Kai kam – tai kirvis po kaklu.
Agapė skausmą sodžiuos išdalina.
Ji primena: kentėti gimstame už du,
Palaimą teikia rausvas sodų vynas, –
Už jį kentėjime sirpsti.
Nenori laikas mūsųškos vienatvės.
Mes norim savo tiesą pakylėt.
Ja apsisiaut..., nuspėt: kuria linkme
Su valandom ir jos sekundėm nematant niekam
Pasislėpus aršiausiai su Agape pasigalinėt.
Vilties ugnis įsisuka – pagimdo aiškią tezę.
Tik neilgam – ji gula supratimo pelenais.
Nuo žodžių pajuoduoja, –
Suspengia..., tampa nejudri ir savo kalbėjimą ji
suspenduoja,
Naujas tiesas pažėręs būties ratas vėl sustoja.

Sena tiesa numiršta lovos pakrašty.
Ir melas gulasi taupiom eilutėm
Į antraštes kvapniaisiais sakiniiais.
Ir šoka kurtizanės trumpomis suknutėm –
Agapę dengia kūno raižiniais.

Velykų rytą šventykla mūsų namuose

Šiandieną buvo mėlynas Italijos dangus.
Šiandieną į mūsų šalį Popiežius per internetą atkeliavo.
Galingos ekranų užkardos – už jų paprastas žmogus.
Kiek ši kelionė žmogui paprastam kainavo?
Viltis palaimą gauti būnant pas save,
Išgirsti savo tautai pagyringą žodį,
Ir iš dangaus nuleista dieviška nematoma ranka,
Kur eiti žmogui paprastam ramiai parodė.

Sugirgžda durys – atsidaro spintos.
Į patalpas vėl renkasi svečiai.
Garuoja ant stalų pakeptos stintos –
Gardieji Kovo mugės atspindžiai.
Kalbas sakyti renkasi valdovai, –
Jiems ploja nepavalgę žemdirbiai.
Buvai, esi ir būsi tik varovas.
Kur saulė teka, ten didieji vergvaldžiai.
Sugirgžda durys – užsidaro spintos.
Nebuvo nieko, – tik lemta būtis.

Išmaudo mus šviesa tyra – Saturno gilios akys.
Prieina prie tavęs vėsa ir nieko nepasakius
Aštriom lyg dilgėlės mintim prisiliečia ir tyli...
Kalbi tu pats tada savim.
Skaičiuoji ko nepadarei,
Ką padarei?, – galvoji.
Mąstai... mąstai ir nesustoji:
„Kas tu esi savoį dienoį?
Kokia diena širdy teisi?
Kokia apvilusi nuo pat gimimo?“
Ir tu gimsti savo kančioį didingai išsivalęs.
Ir stovi pradžioje, kur stovi Laiko avys...

O Dieve, vėl tavim tikiu.
Vėl klupau ties tavim su kryžium.
Dieną praeina, švinta – gyvenu.
Naktis užmerkia man akis – dangun einu ir
Ieškau ten garbingų tavo žygių.
O tavo žygiai paprasti – žmogaus dalia atmiežti.
Ten daug vargų, pilkų dienų –
Ant stalo guli griežčiai.
Šeima kartoja tuos žodžius,
Kuriuos kasdien kartoju:
O Dieve, vėl tavim tikiu – esi žmogus tikrų artojų.
Valdžia man duonos neatrieks.
Nepils ir karšto vyno,
O mano rankos laimės sieks,
Kur ji – širdis težino.
Ir tai didi Tava auka ant kalno naktį dovanota.
Marga preliudijų šneka – viltis ant kryžiaus užmaskuota.
Vėl bado nerimas mintis, vėl kaišioja retežius,
Bet tai didžioji praeitis Tave dangun aušra sunešus.

Prisistatymas pačioje pabaigoje:

Manoji proza jau niekam nerūpi.
Poezija nestabdo tavo žvilgsnio.
Atodūsiai už kūno atsitūpę, –
Jų keturiais arkliais į šoną nenuvilksi.
Tupi... tupi ir godžiai žiūrinėji.
Diena praeina – ją kita palydi.
Užtraukiu seną nudėvėtą dainą, –
Širdy aušra jurginiais tebežydi.
Stypsai ant seno gatvės pakraštėlio, –
Mėginsi sugrąžinti jauną viltį.
Pamot sena ranka, kas jau išėjo,
Pakutinėti smilkiny garbingą mintį.
Seniai taškuoti traukiniai varnais pakilo –
Jie mena netašytą praeities kelionę
Į plačią žalią salą, – į ten keliai retežiais sukabinti.

Nevaldau aš žodžių pakilių, –
Visi jie paprasti –
Į mane sueina ir subėga.
Pakeliu rankas į dangų ir tyliu,
Slėpdama abi akis kraštan pigios sėmėgos.
Ką išgirs galėtum iš manęs?:
Kad pasaulis trupiniais į bėdžius mėtos.
Vienas jų esu ir aš su sena sulopyta sėmėga.
Man seniai pigi sėmėga paskirta:
Ji pilkos ir vidutiniškos būtybės.
Moku kepti, moku virti aš.
Bet nemoku aš gražiai kalbėti.
Pasakysi: „Dievui brangūs esame visi“? –
Man sunku tuo būtų patikėti.
Iš tiesų, ten virš galvų aukštai

Mes visi vienodi bėdžiai.
Galime visi ten susibėgti
Be aiškaus ir atskiros kvietimo
Ir pabūt kartu su žvaigždėmis
Mitaus surikiuoto amžino buvimo.
Galime visi kartu dar pasakyti:
Pasauli mano, – kaip aš tave myliu.
Mano meilė be krantų,
Mano meilė – džiaugsmo vandenynas,
Gimė, brendo su Aušros srautu, –
Tai plačiausias mano atradimas,
Ji manoji amžina Tiesa., Tėvynė...
Ji manoji dabartis ir laimės vynas.
Nestovėki liūdnas prie brastos.
Eikš čionai jos svorio paragauti, –
Pagriebs gyvenimas tave į savo glėbį,
Privers tave tikrosios meilės paskanauti,
Ir pripažinsi tu:
Pasaulis prasmėmis tik sudaužytas.
Esi ir tu šioj žemėje laimingas rytas.
Ir skleidžias po dangaus skliautu
Gyvenimas būtim nesuvaržytas.

P.S.

Jau pasiilgau aš indėnų
Ant savo delno šokančių giesmes.
Jie nebešoks, nebeskanduos gyvenimo, –
Už Andų uždangos primins save.
Neapkabins, nepamojuos ranka, –
Išvykę jie toli, – iš ten negrižtama.
Ten laukia jie manęs sugrižtant savimi.

Irena MACULEVIČ (Maculewicz)

entuziastinga paties garbiausio amžiaus Pilaitės poezijos pavasarių dalyvė ir jiems skirtų leidinių bendraautorė nuo 2008-ųjų.

Nuo pat jaunystės iki šiol lankoma mūzų. Rašo eiles lenkų, rusų ir lietuvių kalbomis.

Ji – bardė (bardas: kuriantis muziką pagal savo eiles ir dažnai pats jas atliekantis). Visą gyvenimą dirbo vokiečių kalbos mokytoja Latvijoje. Jos posmai publikuoti Daugpilio laikraštyje.

Po Nepriklausomybės paskelbimo persikėlė gyventi į Lietuvą. Įsikūrė Pilaitėje. Bardės eilės, tapusios giesmėmis, amžinųjų vertybių, gyvenimo prasmės motyvais, skambėdavo keliose katalikiškose bažnytelėse, kuriose vargonavo virš dešimt metų. Pastaruoju metu, jei ne sūnus Česlovas, tai anūkai atlieka Irenos Maculevič kūrybą. Pasiklausyti anūkų: Natašos ir Artūro atliekamų Močiutės giesmių galima čia: <http://youtu.be/q4viYVPvKDU>.

Chcę być z Chrystusem

Chcę być z Chrystusem
On daje życie
Życie w miłości
Pełne radości.

Chcę być z Chrystusem
On wzmacnia w wierze
Bóg jest jedyną
Naszą obroną.

Chcę być z Chrystusem
On daje siły
Żyć w Boskiej wierze
W pełnej pokorze.

Chcę być z Chrystusem
On nie dopuści
Aby zła siła
Nas zwyciężyła.

Chcę być z Chrystusem
On doprowadzi
Nas do wieczności
Żyjąc w miłości.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Karščiausias noras su Tavim būti
(vertimas „Chcę być z Chrystusem“)

Karščiausias noras su Tavim būti
O mano Jėzus, o mano Viešpats.

Su Tavim būti -šventai tikėti
Kad Dievas saugo, kad Dievas myli.

Su Tavim būti tai patikėti
Kad piktos jėgos nevisagaliai.

Su Tavim būti- meile gyventi
Kuri laiduoja mums amžinybę.

Chcę być z Chrystusem

Muz. i sł.: Irena Maculewicz

1. Chcę być z Chry - stu - sem. On da - je ży - cie.

4
Ży - cie w mi - ło - ści pe - łne ra - do - ści.

8
Ży - cie w mi - ło - ści pe - łne ra - do - ści.

2. Chcę być z Chrystusem.
On wzmacnia w wierze.
Bóg jest jedyną
Naszą obroną.

3. Chcę być z Chrystusem.
On daje siły.
Żyć w Boskiej wierze
W pełnej pokorze.

4. Chcę być z Chrystusem.
On nie dopuści.
Aby zła siła
Nas zwyciężyła.

5. Chcę być z Chrystusem.
On doprowadzi.
Nas do wieczności
Żyjąc w miłości.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Ty nas zbawiłeś ot potępienia

1. Jezu najświętsi ty nasza miłość
Ty nasza miłość i nasza szczęście, i nasza szczęście
2. Jezu najświętsi ty nasza modrość
Ty nasza modrość i nasza światłość, i nasza światłość
3. Jezu najświętsi ty nasza radość
Ty nasza radość i nasze zbawienie, i nasze zbawienie
4. Jak ciężki bóli musiałeś przenieść
Abyś grzeszników zbawić ot pękła, zbawić ot pękła
5. Cało twe ciało pokryli rany
Bolesny rany tonęli we krwi, tonęli we krwi
6. Ty nas zbawiłeś ot potępienia
I dałeś życie byś byli w raju, byś byli w raju
7. S całego serca ci dekujemy
Jezu najświętsi nasz zbawicielu, nasz zbawicielu

Ty nas zbawiłeś ot potępienia

Muz. i sl. Irena Maculewicz

1. Je - zu naj - świę - tsi, Ty na - sza mi - łość, Ty na - sza
2. Je - zu naj - świę - tsi, Ty na - sza mod - rość, Ty na - sza
3. Je - zu naj - świę - tsi, Ty na - sza ra - dość, Ty na - sza

5

mi - łość i na - sza szczę - ście, i na - sza szczę - ście.
mod - rość i na - sza świat - łość, i na - sza świat - łość.
ra - dość, na - sze zba - wie - nie, na - sze zba - wie - nie.

10

4. Jak cięż - ki bó - li mu - sia - leś prze - nieść, A - byś grzesz
5. Ca - ło twe cia - ło po - kry - li ra - ny, Bo - les - ny

15

ni - ków zba - wić ot pę - kła, zba - wić ot pę - kła.
20 ra - ny to - nę - li we krwi, to - nę - li we krwi.

20

6. Ty nas zba - wi - leś ot po - tę - pie - nia, I da - leś

25

ży - cie byś by - li w ra - ju, byś by - li w ra - ju.

30

7. Z ca - ła - go ser - ca ci de - ku - je - my, Je - zu naj -

35

świę - tsi, nasz zba - wi - cie - lu, nasz zba - wi - cie - lu.

Pilaitiškė **Elena SAKALAUŠKAITĖ** – medijų meno kūrėja, kultūros vadybininkė ir dėstytoja. Yra dalyvavusi įgyvendinant daugelį kultūrinių ir edukacinių projektų Lietuvoje ir užsienyje. Šiuo metu darbuojasi savo įsteigtoje viešojoje įstaigoje. Tai darbai dažniausiai susiję su komunikacijos priemonių inovacijomis, virtualia realybe, populiariaja kultūra, propaganda. Eiles pradėjo rašyti vaikystėje ir poetiškai kūrybinga iki šiol. Nepraleidžia progos dalyvauti literatūriniuose renginiuose: įvairiausiuose skaitymuose, vakaronėse. Pirmą kartą jos kūryba paskelbta 2006 metų Pilaitės poezijos pavasario almanache. Ji ne vieno tokio pilaitiško renginio dalyvė ir jam skirta leidinio bendraautorė.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Medžiai

Medžiuose gyvena sielos
Sielos išėjusių, buvusių, gyvenusių
Sielos tų, kurie augino, puoselėjo
Glaudėsi prie kamieno
Dainavo

Mūsų sielose gyvena medžiai
Medžiai, kurie mus ramina
Suteikia mums stiprybės
Parodo kelius, kuriais eiti
Drąsina ir palaiko

Tik nukirsk medį,
Ir neliks į ką remtis,
Neliks, kam pasiguost

Tik nukirsk medį,
Ir paliks mus protėvių sielos
Praeities dainos ir istorijos

Jei įsiklausytume, medžiai mums papasakotų
Apie praėjusius amžius
Liūdną našlaičio dalią
Neišsipildžiusią meilę

Jei įsiklausytume, medžiai mums padėtų
Parodytų kelią tamsoje
Kaip išdrožti lopšį
Ar sukalti kryžių...

Gyvybės medžiai
Pradžios ir pabaigos

Mano žodžiai žaidžia vėjo ošimu
Mano akys jūros gelmėse
Slepiasi
Ten, kur ir žuvys
Kur undinės
Kur pasakų rūmai...
Kur pradžia ir pabaiga...

O gal čia buvo tik paveikslas?
Sapnas?
Prisiminimas?

Visi daiktai turi savo istorijas,
kurias papasakoja,
Reikia tik įsiklausyti

Kažkas minėjo, kaip tyliai gaudė
naktį sukapotų vargonų aidas
O paskui, kai išaušo rytas, jie nutilo
Bet atėjau per vėlai,
Jų aidas nebepasiekė manęs
nesužinojau jų istorijos

Sutrūkusiom stygom gitara
Gulėjo aukštieľnika
ir galvojo
apie mirtį

Menas visuomenėj
Laiko gyvenimą.
Žmonės žodžius
išdėlioja dėl meno.
Menui – visuomenės
Laikas – gyvenimas.
Žodžiai – ne žmonės,
Jie – nepaseno.

Pilaitiškė **Vanda SAKALAUSKIENĖ** studijavusi geofiziką Maskvoje, Lietuvoje savo akiratį praplėtė pozityvioje psichologijoje, meno filosofijoje ir teorijoje. Ji taip pat ir keramikė, ne vienerius metus mokiusi vaikus šio meno. Vanda Sakalauskienė beveik visuose Pilaitės poezijos pavasariuose ir vakaronėse savo posmus išdainuoja. Nemažai dainų pagal jos pačios rusiškai surimuotus posmus. Taigi ji bardė bei į Pilaitės himną pretenduojančių eilių ir muzikos autorė (himnas atliekamas pritariant sūnui Jonui Sakalauskui,

Vokalinės grupės „El fuego“ nariui – nuo 2018-ųjų paskirtas eiti LNOBT generalinio direktoriaus pareigas – čia: <http://www.youtube.com/watch?v=VDUDeKdloFs>).

Vienišas takelis čia lauko pakrašty
Tenai palei kelią topoliai aukšti.
Man nereikia nieko – tik mėlio dangaus,
Tiktai šaltinėlio vandens skaidraus...

Už miškų paslaptinę ošimą
Žalią pievą ir beržo pavėsį,
Už švelnutį vėjelio dvelkimą.
Gaivų rytą ir vakarą vėsų
O gyvenime tau aš dėkoju
Už šį platų berybį pasaulį
Leisk ramiai man pažvelgt į rytojų
Leisk svajonei pakilti į saulę.
Tamsūs debesys dangų nukloja
Ar įkyrūs šalti siaučia lietūs

Piktos bangos įnirtę putoja –
O gyvenime mano būk giedras –
Tau už viską už viską atleisiu
Tik neleiski viltims subyrėti
Pasitikti tavęs aš išeisiu
Tiktai leiski tave man mylėti...

Tu prišauki užrūstintą vėją
Ir delnais palytėki žaibus –
Lai ugninė kaitra jų užlieja
Migloje paskandintus laukus.

Netiesa, kad audra nepraėjo,
Netiesa – apsiniaukęs dangus
Bus diena ir graži ir be vėjo
Tik tikėk ir giedra greitai bus.

Pažiūrėk štai ramunė balta pasikėlė
Galvele nuo išbrinkusios žemės drėgnos,
Ją suras, atpažins plaštakėlė
Tarp žiedų kai nektaro ieškos.

Tu prišauki užrūstintą vėją
Ir žaibus debesų sukury tu prišauk –
Bus giedra, bus giedra, nors audra nepraėjo
Tik palauk, tik palauk, tik palauk...

В тихом сне шепчу тебе
Лучем звезды ко мне приходи –
Из тишины из небытья,
Дыхания дальней звезды
Свои пути душе воспой
Среди унынья и тоски,
Такою радужной тропой
К моей судьбе прикосновись

Еще не все канули дни
Еще горит лучем закат,
Будь до отмеченной черты
Моего пути последняя пять

Ты меня не буди – ах как больно с любви мне проснуться,
Оглянуться вокруг и себя обознать в тишине.
Я хотела в тебя словно в яркий мираж окунуться –
Только лунная ночь как любовь далека появляется мне.

И боюсь я дышать, и боюсь я твой голос услышать
Лунным лесом идешь ты как сердцем как сердцем моим,
Только ветер хмельной серебристые ветви колышит,
Полнолуние ночей отзывается эхом твоим.

И пройду я грустна, и пройду я как снег над цветами
Надо мной, над тобой опустилась холодная мгла –
Обещала тебя только лунная ночь между нами
И той лунную ночью я словно любовью больна...

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Rūta (SUCHODOLSKYTĖ) NENIŠKIENĖ – „poetė, vertėja, gimusi 1979 m., iš Senosios sostinės kilimo, kartu su šeima – vyru Viliumi, mažaisiais Kostu ir Povilu tikinti pavasariu, jo gebėjimu kaskart atgimti: „Tarp Pilaitės naujakurių kuorų – mūsų bendro gyvenimo pradžia, eilėmis gaiviai kvėpia pušynas. Nors mieste šaknys ne visuomet pramuša šaligatvių cementą, viršūnėse vis vien pragysta paukštis. Nepaisydama permainingų vėjų pastovumo, penktus metus giedu savo giesmelę. Siunčiu linkėjimus skaitytojui“

Kai

Kai gimsta vaikas
angelas aplanko
suvirpa tavo rankos
tiesdamos jam kelią.

Kai gimsta angelas
žvaigždė nukrinta
jo plunksnos byra
su lietum ar sniegu

ir didelėm auksinėm
raidėm skrodžia tylą
tie žodžiai nuo kurių
mes (nepa)bėgam.

Kai gimsta žodis
gyvas ir negimęs
tyla aplanko angelų
ir skyla grūdas

iš esmės į tylą
ir tviską vandenų
paviršiai mėnulių.

Kai gimsta – miršta
net nemirtingumas
kai tylą – girdisi dangus

kai tyžta debesys sušilę
kai šypsosi gėlėms lietus
kai sniegas medumi pavirsta
ir sunkiasi į juodą žemę

kai viskas niekuo ir dangum
pradryksta
kai vakaras iš laiko semia

kai temsta
rimsta
ir nuščiūva
se-ni ri-mai
ta-ram
ta-ram
kai ry-mo...

mano žodžiai
lyg virpanti jūra
ir nematomas
tolimas krantas
mano žodžiai
vejas ir dega
mano žodžiai
Tavosios rankos
mano žodžiai
putoti pursloti
žuvys nardo juose
supas dumbliai
mano žodžiai
iš molio ir suodžių
niekuomet jie nebuvo
pradingę
ugnyje degė žodžiai
žioravo
žiopčiojo vandeniui springo
vėjas plaikstė garsus ir pleveno
žodžiai žemės pasiekę bedugnę.
Mano žodžiai nurimo, nuščiuvo
tartum kas juos išbėrė, nukirto
mano žodžiai tyliai nukrito
tartum malkų nedidelė stirta.
Mano žodžiai
ak žodžiai
ak žodžiai
jau daugiau nebepasakysiu
o mažiau jau irgi atrodo
nebeišrasiu, nebeišmanysiu.

Knygų mugė 2020

suspėti viską vieną kartą

Knygų mugėje
veiksmas vietoje
turiu omenyje
žmonių minią
skirtingi ir lygūs
plius minus poetai
raitau parašą tarp
kreivytės ir budėtojo
palinkusi.

Knygų mugėje
veiksmas vietoje
į lentynas arba iš lentynų.
Girdėjai, siunčiu žinutę
mirė poetas
pasidomi, ar šyla
vonios grindys.

Mirė pavarde
skliaustą pamiršo
pasidarė reklamą
šypso pro ūsą iš Amžinybės
keturios iš eilės damos
perka jo knygą.

Knygų mugėje
viskas savo vietose
tarp rožių ir obuolių

stebiu jaukią senutę.
Kaip ji čia atsidangino
su skarute ir kailinukais?

Knygų mugėje
žingsniuoja jo eminencija
besišypsantis ir didingas
aukščiau iškilusios
tik narmontaitė su valinskiene
moterys – pudros.

Knygų mugėje
sava kompanija
o sakytum
tiek laiko praėjo
padavėjas Žilvinas
gamina kavos putą
trumpam iškyla
senos idėjos.

Knygų mugėje
perku du tomus baltušio
dar neatlaikysiu
žodžio svorio
vyresnėlis paliktas anytai
pilvelis – liūdnas
nevalgęs negėręs.

Knygų mugėje
lyg ir nieko naujo
tik vaikų skyrius
ryškiau šurmuliuoja
pamoja ežiukas iš rūko

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

namie kūdikis
krutina koją.

Buivydiškėse

galėtų pravirkti
net akmuo
kai ateina
svetimi
jų plytos ir plastmasė
kai šaknys senos
virsta plėnimis ir dūmais
kai nauji kaimynai
gamtos paunksnėje
įsikuria pastoges
ir gūžiasi beržai
eglutės spraudžiasi
godulio juoda ranka
aplink raudoną angelą

Laiko skliaustai

Visą dieną buvo vakaras (*Wallace Stevens*)

rytoj bus rytas
o vakar nutiko vakare
nesibaigia tik šiandien
niekada

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Rimtautas Špokas kilęs iš Šiaulių – keramikas, nevengiantis tapyti, vienas ženklesnių jau Nepriklausomybės laikų netikusių valdininkų karikatūristų – retai pilietiškos Pilaitės bendruomenės ar Lietuvos žaliųjų judėjimo (LŽS) protesto akcijos išsiversdavo be jo pagalbos. Su savo eilėmis debiutavo 2004 –ųjų metų Pilaitės poezijos pavasariui skirtame leidinyje „Pilaitės giesmininkai“. Po ilgos pertraukos vėl sugrįžo prie poezijos. Šiuo metu gyvena Balseuose.

Taukais aptekęs poetu dar nieks netapo.
Ir sviesto ar užteks, ir kriaukšlės duonos ikiryt.
Pelėsius grandyti teks vis dėlto nuo sienos klasėj.
Ir tik žiūrėk, ką verta būt pamilt nors diena!.,
Arbatos išsivirt, sausainių pakramtyt.
Kai saugysles patemsi, gyvenimas nemielas taps.
Kur pasidėt tada, kai dalgis giltinės
Taip lauktus priešpiečius į kampą pastūmės?
O ne, matyt, tai sapnas pusryčiams dar neįpusėjęs,
Ir kas svarbiausia, – jau nieks matyt tavęs nebenorės.

Ir linko ne tik gluosnių šakos.
Dulkėtame ūkanų gaise.
Tarytum tai sakytė sako, kad tai galbūt pasaulio pabaiga.
Ir niekas nieko nuo šiol jau tau nebeskolingas.
Net negirdės užiančio dangaus.
Ir nerymos prie liepto įnoringo
Praėjusios dienos, praėjusio lietaus.
Galbūt jau nieko ir nereikia.
Bemiegės naktys – įprasta būtis.
Jau seka pasakas mažiesiems, kelionėn ruošia, – ateitin.
Jei būt širdis...
O gal ir tas akmuo nuo jos jau nusiritęs?
Ir vienišo mėnulio šviesoje, galbūt, pamėkliai debesys
Vis dangų saugos, – taip pernakt ir neužmigę.
Ir kam spėlionės skirtos, eiliniam rytui neišaušus.
Kas pagalvę norėtų pasidėt ant grindinio, –
Ant kietos žemės grumsto?

Nėra temos.
Ir potėmio, matyt, jau neturėtų būt.
Žodžiai vėl tie patys: frazės, mintys, – galo nematyt.
Ar norėtusi žinot, kas ką kelkrašty pametęs
Nieko vėl nemato.
Tik laukai aplink žagrėmis nusėti, rudeniop vis traukia.
Vėl likusias mintis apakėti teks.

(Skiriu Vytautui)

Ar jau atsikėlei iš pat jauno ryto?
Mintys sukasi ratu, audros, sukūriai ir vėtros., –
Kelio jau atgal nebus.
O gal vėl pabandžius atsikelt neatsikėlus,
Ir taip niekam nepamačius, plunksną pasiimt.
O., tos mintys..! Jos viliokės, jūron jos nuneš, –
Platybėn, nežinion, – gal ir užmarštin?
Gera man su jom: vėl paguos, vėl apkabins.
Lyg geriausios draugės, – savosiomis saldybėmis maitins.

Nėra gyvenimo., žmona ir vėl neklauso.
Ir vėl eilinė sumaištis aplinkinių galvose,
Ir lyg upeliai tarytum kažkada išdžiūvę,
Vėl nieko gero nežada, kai kažkieno gerklėj
Sacharos dykuma.
Ar visa tai privers, juos, galų gale,
Susimąstyt, pakelti galvą,
Ir nuo pilnatvės gyvenimo atsitokėt.
Tarytum slibinai jau graužia mano sielą,
Tarytum keltis laikas jau,
Jau kyla ratilai arbatos duburyje.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Kaip gerai, kad yra žmonių raštingų,
Kad niekieno nevaržomi
Kedena plunksnas praeities,
Kad ašarų pakalnėn rieda lyg užkabinti garvežio,
Ir niekas jiems nerūpi –
Bedante burna tik sausainius jie seilės.

Ir kur, ir kam
Galėtum ką prasmingo pasakyti,
Ištraukęs šaukštą iš pamazgų duobės.
It aras nuplasnotum link kažko didingai
Nesusitepęs rankų –
Taip ir nematysi gyvenimo prasmės.

Ir vėl tave tai žudo.
Taip vėl ir vėl prasmės nebematyt.
Lyg pasipūtęs povas galėtum stypsoti įnoringai,
Kol nepabeldė į duris kažkas iš praeities.

Eilinė diena – nieko nerašai.
Nusprendei negadinti popierio kalnų.
Nusprendei ir vėl tarytum už kitus,
Ir vėl paklaikusiom akim neberandi dantų.

Nei ačiū nesakai, nei labas, nei viso gero –
Erškėčiams žydinti, eilių, matyti, jau nerašai,
A nei pyrago prie kavos puodelio nesimato,
Ir dėtis kur, kai tau tokia nepagarba, net nežinai.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Todėl, matyt, teks diržą išsitraukti
Ir vėl nuplakt tas rūtas palei kelią likusias kelias,
Kad kitąkart, tarytum nieko nepasakius,
Visi jau galvas lenktų mėnulio šviesoje.

Jau nieko neberašai, – išseko mintys,
Įkvėpimas jau seniai nebeaplanko.
Tarytum skęstum akivaro duobėj.
Tarytum kelio ženkle jau nebeužtenka.
Todėl palik prie kelio drapanas savas
Ir pasinerk į gelmę, į saulėtą rytojų.

Ir ką, – liežuvio netekai?
Ar vėl prisvilo ryto nesulaukęs?
O gal raidės kažkur matytas galų gale jau pažinai.
Jau kitas rytas, – nebus jau taip įmantriai suraitytas.

I ku daba daryc?
Praskydai kaip ta kriaušė ant palangės,
Ant žemės lopinėlio,
Ant obuolio skiltelės,
Ant banano paslydai.
Dantų nebesuskaičiuoji.

Išbarstei nerūpestingą vaikystę apturėjęs.
Dabar dūsauji kaip koks kirminas,
Įstrigęs tarp savo ambicijų.

Brangs bilietai,
O gal ir ne.
Gyvenimas gal ir neapkars saulėlydžiui atėjus,
Gal ne tokia jau bus ta išsiilgtoji rytdiena.
Kai nieks į tavo pusę nežiūrės
Ir nepasiūlys kaštonų pasirinkt sapnų alėjoj.

„Gražu“, – sakai
Sakų sakai kamieniu vėl iš ryto
Ir suraityto tarytum nieko nematai.
Riestainių skylės jau aplink tik išbarstytos.
Kelionei saulėgrąžų reikėtų pasiimt tiktai.
Kad, nors vieną žodį ištart prasmingai jau galėtum.
Ir liūdesiui vietos jau tikrai neliks.
Neliks jau kito ryto iki pietų.
Neliks, neliks, neliks?

Ir kur gi žiūri?
Ar ten vėl bryzas lašinių pakritęs?
Lyg vapsvu spiečius paupy,
Serbentai byra tau į rėtį.
Gal kas pakvies arbatos ir pasvajot apie dausas
nebūtas.
O gal varškėčių tau iškeps, ir sviestu perteps rytdienos
kelionei.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Ramybės vis nėra.
Dešrų kalnai sukritę už tvoros,
Už užribio gyvenimo pakalnėj.
Nors imki saujomis, glėbiais, ar net vežimais vežk iki
tamsos.

Tarytum garvežys, puškuotum į pažadėtą žemę,
Į nenuspėjamą rytojų.
Ar bus jau tau gana
Tų pinigų, kur ten, ava, kalnai sukritę?
Kur niekas nepažysta ten žmonių.
Kur nėra žmoniškumo anei krislo.

Ir ką daryt, kai liautis vis tik neišeina?
Kai neišeina iš galvos...
Tos samanotos mintys vėl per kalnelius nesueina.
Kai vėl aplanko kliedesiai, ir tyliai šnabžda begalybės
malonumai.
Kai jau nesurenki savų minčių.
Kai tik belieka pūst į kažkieno dūdą.

Ar žinai kuri šiandien diena?
Kur vėjas pučia,
Kur vėtros siaučia.
O jeigu kartais nežinai,
Tai kelią pabarstyk praėjusios dienos gerais darbais.
Kodėl gi tau to nepadaryt?
Garantija dar pratęsta dvejiems metams.
Užuteky dar ne visiška tamsa.
Yra vilties, yra kur kilti.

Ir ko akis išsprogina?
Ar sąžinę užgraužė dar neužgraužta vieta?
Ar pakėlei bures amžiams amžinai?
Ar tik geri norai tau neduoda kvėptelt?
Ir todėl, matyt, taip dažnai dažnai
Ne tik saiko nežinai, bet ir savo vietos.

Klajoja vėjas delnuose,
O gal apžėlusioje gyvenimu gelmėje,
Kurioje dar vakar pavienės mintis bandei surinkti ir
Suskaičiuot ko niekad neturėsi?
Ir tai tavęs te nenugąsdina, nors kartais,
Nes kartais anei duonos, anei sviesto jau nebus,
Ir nebus dienos, tokios kam galėtum nusilenkti,
Nusilengvint galimybės taipogi nebebus.

Ir kol dar skaitai, kas dažniausiai jau nebeįskaitoma.
Jau kiti tau tepa slides, kuria odes nebūtos būties.
Nežinai, kas vėl padės sunkų akmenį ant grindinio.
Ar nusluoštytys ašaras praeitos nakties?

Tik nesisielok, kai vėl eilinė diena eilinį dantį trauks.
Kai avižų pabėrė..., kaimynai vėlei
Be jokio gailesčio tave liežuviais plaks.
Ar tai bus rimta, – niekas taip ir nesužinos.
Tik pamazgos ant tilto apie tai tau duos ir vėl žinot.

Ir vėl plunksną savąją užmetei pakampėn.
Gylin į prarają, į ūkanas, – ten niekas kelio nesuras.
Ir kai rašyt nemoki, nors vėtros siaustų,
Ar saulė glostytų tau veidą...
Bet tu, nepasiduok, – plačiai išskėsk rankas,
Ir nerk į tylą, – kur beprasmybės pelenai...
Tau atilsio vis tiek nebus.
Ir žemės dažnai nejausi jau po kojom.
Ties saulės centru tau jau ruošiama vieta.
Tik tau šįkart ši išimtis –
Ši dovana tik vienąsyk.

Ištrint gyvenimą norėjai, –
Apeliavai į sumaištį,
Į savą tinginystę riestainių pakramtyt.
O apie alų kalbos tarytum jau senai nutilę...
Nutilę priekaištai dar vinguriuos ten slėniais,
Aukštai aukštai kasryt.
Ir kam gi teks dulkes nupūst nuo savo nuodėmių,
Nuo savo nuomonės apie save?
Dulkėtas kelias, lyg kažkieno gyvenime paskendęs...
Ženklų dar nematyt, – kur ribos jo? Kur jos? – Nežinia.

Ar mėgaujiesi gyvenimo patogumais?
Kol kiti alksta akmenis lyg duona rinkdami?
Matyt, tau tai nerūpi, – „ne lygis“,
Kai paskendęs savo rūmuos
Net naktį sudėti bluosto negali,
Nes tu juk išdidus.
Tau juk ne motais vargdienio dalia.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Tau giesmes gieda chorų chorai.
Jautiesi tarytum devintajam danguje!

Į save geriau pažiūrėk, kai lyja vakare.
Ne žiema jau ir ne vėlyvas sausis pavasario pakraštyje.
Kai perstos lyt iš debesų pilkų,
Ir dienos tos, tave vėl pasigins,
Tu tik nerūstauk ir labai nenusimink,
Žvaigždutės spindi danguje ir be tavo pastangų!

Gal dar ateis žiema?
O gal pavasario nebus?
Ir vasaros jau nesulauksim?
Rudens taipogi jau nebus?
Tik ašaros byrės į brydes paslapčia,
Lyg pasakoj medus saldžiausias.
Apsikabinsi tuščią lauką, nusėtą lūkesčių vagom,
Ir taip jau laukte lauktas žemės kraujas
Prisirpusiom šakom dar likusias mintis kedens.

Neklauski savo vardo sutikto praeivio.
Ji domina galaktikos ir savo žemės ribos...
Kur sėt žolytę, kur dalgį pasidėt?
Darbų darbai tik gena mintį.
Ir kas tau bus iš to, kad vieną dieną būsi nepavalges?
Kad nesiprausęs mėnesį esi.
Kad neužaugo varnalėšos palei tavo langą.
Kad pats dar visa tai jauti.

Lietus...

Ar nors kartą išdrįsai paklaust jo vardo?

Ar lengva jam ten padebesiuos?

Matyt..., vien priekaištai ir dejonės tik aplink.

Ir žinoma..., vien skundų knygos,

Ir eilių eilės, grimasos,

Amžinai nepatenkinti veidai.

Kur pasidėjo tie, kam visa tai, tikra palaima amžinai?

Žalia arbata su medum.

Žaliam iškišuly, žaliam danguj.

Ir žaluma ten daug žalesnė!

Žaliai žalia.

Kas pasakys, kada jau ji žalesnė?

Ar tiks juoda arbata žaliam iškišuly?

Gal įsisupus į pasaulio drobę

Taip naktį, paslapčia, sau įsipilt

Juodos arbatos žaliam iškišuly,

Ir gurkšniš taip po gurkšnio...

Taip traukt vis į save gaivios arbatos aromata...

Žaliam iškišuly..., prie puodelio juodos arbatos.

Kai galų gale jau supranti, kad rašyt nemoki.

Ir šiaip dažniausiai, savąja poezija kitiems akis tik gadini.

Ir vėjui stūgaujant,

Ar saulei šviečiant,

Čia nieko jau pakeist nebegali.

„Prastai rašai“, – tau pasakys poetas.

Tik kiek jis iškilęs virš jūros lygio, – nežinia.
Gyvenimo kankorėžius berinkdamas prie savo sklypo
Dar susipainiosi savose mintyse.
Ir kai negalėsi godumo pasirinkti,
Ir tesugebėsi išvirt košę kitų bemiegėse galvose.
Nebus dainų po tavo langu net ir švintant.
Ir nieks tau nebarstys ant tavo tako
Eglišakio žiedų jau sningant vakare.
Suvystytų vaikų verksmai tave lydės tik
Vėl pasiklydusios sąžinės paraštėse.
Daiktavardis – daiktų karalius didaktikos apsuptyje...
Todėl miegok ramiai.
Kiek liko tau, pakolkas dar nežinia.

Tik nemanyki kokią kartą visiems prisipažint,
Kad „teisybę sakant“ rašyt iš tikro tai nemoki.
Tik amžinai nenuorama dvasia
Tave vis gena rankioti mintis iš kur papuolė.
Ar gali būti kažkam tai įdomu?
Žinai, kad dauguma iškart pažįsta tuos, kurie moka...
Bet tu nenusimink, dar bus dienų, kai tau kažkas
Dar duos nusirašyt dar neužaugus pernykščiai žolei.

Kelkraštyje neparašyta kada tau nuo stalo atsikelt.
Kada ir šaukštą padėt į vietą didžiulių pastangų dėka...
Todėl, jei dar gali, vėl sąžinę pasitikrink.
Taip, žinoma savo, o ne kitų,
Kaip tau kasdien iš radijo dėžės duzgena.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Kai miegi, miegok ant kairio šono,
Kad širdimi gyvenimą jaustum.
Kai kas tave lankys sapnų šaly.
Kepurę nusiimk ir nuolankiai arbatos paprašyk.
Gal pyragėlį koki duos, kad palei dangų aromatas sklįstų.
Gal kartkartėmis ir koks šuo sulos.
Ten nerašyti dėsniai jau seniai užmiršti.

Generatorius ne karbikatorius.
Įpurškimas, tai ne koks eilių kūrimas.
Verčiau pasvajok apie vandenilio emisijas
KORAN viruso akistatoje...
Eiles kurk atsakingai, kad kartais
Ateities kartos nesijuoktų prie tavo kapo.

Kai jau galėsi kitą išklausyt
Apie jo skrandžiui žuvienės svarbą,
Bulbienės neabejotiną naudą, –
Kasryt sušildys tavo jautrų skrandį.
Ir taip diena vėl po dienos, –
Tavas dainas klausys visi kaimynai.
Matyt, nieks nieko gero apie tave ir vėl nepagalvos,
Kai jau, galų gale, tai taps labai jau panašu
Į katinų miaukimą palei langus.

Jei saulei šviečiant, eitum kartais gyvenimo ratu,
Perdaug nesistebėk, kai tau aplinkiniai vis galvas lenks
It būtų jos pavargę nuo rūpesčių gausos.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Nuo bandymų įtikt, kitų malone pasilepint.
Jie odes tau giedos ir girs be atvangos.
Taip vis bandydami atsiriekt nors kiek,
Trupinių nors pasirinkt.

Kaktomušos dėka naktis tau vietą vėl parodys.
Ir supsis nejučia sūpynes palei kelią rodos.
Jei mintys išprotėjusio dangaus tau vėl užmigt neleis...
Gėlių vėl prisiskink, mėnesienos nebelauk!

Kas tau pasakys, kada jau laikas dirvą art?
Akėčias išsitraukt į dienos šviesą...
Ar nors akmenį pasiridenus, užsimerkt,
Kad nematyt daugiau nieko ą nieko.

Jei kartais taip jau būtų.,
Kad savoji išmintis nebetelpa esybėj.,
Kai jau danguj delčia,
Atrodo, taip jau norisi tėvynėn.
Jau norisi ir pietų., ir pusryčiai būt neprošal jau.
Taip nieks nenori girdėt tavų kalbų
Ir susitikus pašnekėt apie svajonių šalį.
Va taip, anaip,
Ar ranką dar kas tau paspaus?
Ar žodį kokį pasakys į šalį pasivedęs.
Ar liko dar nors kiek minčių? –
Šalia atšalusios sriubos, šalia gyvenimo dramų.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Sakytumei: „Žmogus tu kultūringas“, –
Taip žmonės kalba gatvėj sutikti.
Ne.., ne.., aš nepažįstu jų net iki šiolei.
Net iki šiolei vardų jų nerandu.
Ir miesto pakrasty jau vėjas laisvę gavo.
Dabar nors jau pasiaust galės
Kitų gyvenimuose, kitų ramybės uostuos.
Belioka tik geros dienos jam palinkėt.

Kai ieškai tik liumenų, –
Belioka tau tik pavydėt.
To gero jau, matyt, užtekty,
Nes susitikus, nebėra apie ką kalbėt.
Ir kur gi tos neramios mintys pasidėjo?
Kur tas būrys draugų?
Prie stalo? Ar jau po stalu?
Tik vėjas braižo namo sienas.., –
Baugu į gatvę pažiūrėt, kai jau tamsu.

Ir kiek gi berašytum?
Raides deliotum lėtai lėtai
Iki žvaigždėtojo dangaus?
Kur jų jokie pelkynai neapsems,
Garbėtroškų būriai tik suks ratus
Lyg maitvanagai būt suskridę,
Papasakok apie tai prieš miegą sutiktiems bedaliams,
Kurie tavęs kapeikų paprašys
Suklupę prie šventoriaus laivo.

Jei kada tai in Utenu patrauktum,
Nepamirški nusprausti arklių,
Kad ir kokia zovada trauktų,
Kur link viskas pakryps? – net dabar jau daros baugu.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Bet tu daug nesisielok,
Negražyki rankų liaunų.
Kiekvienam jau atseikėta to gero tiek jau,
Kad jokių jau nesisinori dainų.

Ar kartą nors tau suteikė ramybės vardas tavo?
Tai tavo nuosavybė – tavo nesibaigiantys malonumai
Iki tos palaimingos dienos...
Kur rimti žmonės kalbės apie tavo dar jauna amžių...

Nebereiks jau jiems žvalgytis į šalis,
Nebekamuos juos sąžinės likučiai,
Jau ramybė...
Tik žvakių liepsna primins jau beišblėstančius jausmus.

Ir ką gi pasakysi..?
Jau laikas lėtas ruoš...
Vinių pasiieškot.
Apykreivės jei liko, – ištiesinti.
Dar laiko palikta iki dienos,
Kai bus jau paimtas kažkuris
Iš malančių gyvenimo grūdus.

Atsiprašau, –
Šiuo metu negaliu kalbėti.
O ir kalbėti apie ką
Jau seniai nebegaliu net su draugu.
O ir draugų, – draugu, kurs iki šiol
Neranda savo vietos
Ne tik žvaigždėtame danguj, –
Ne tik., ne tik...

Pilaitiškė **Lida TAMULEVIČIENĖ** ištikimesnių ir aktyvesnių pilaitiškų poezijos pavasarių dalyvių. Jos eilių galima aptikti ne tik Pilaitės giesmininkų posmų rinktinėse. Retsykiais savo poezija pasidalina ir Vilniaus universiteto Chemijos fakulteto, kurio bibliotekoje dirba, laikraštyje „Acetonas“. Lidos eilės paprastos, bet visada gyvastingos ir aktualios. Jos apie nepaprastą paprastą gyvenimą.

Žmogus su dalgiu ant peties

virkdo pievoj praeitį savo.

Smilgos gulas eilėraščiu ant pradalgės,

o jaunystę gegutė seniai nukukavo.

Stovi beržas baltais marškiniais

pilką liūdesį šakos pagavo.

Kužda, kužda lapeliais žaliais

„Kai nuvysta gėlė, ji nebe tavo“.

Ilgesys nemarus, vienišumo versmė,

Išnuomoto gyvenimo niekas nevogtų.

Tik ant lūpų lietuviško strazdo giesmė,

o širdis delnuose, kad nesusprogtų.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Laikas

Šimtai jo išraiškų,
šimtai vardų,
gegutė laikrody ku-kū,
šakelė sakuros,
kraitelė obuolių,
o veidrody
šimtai žmogaus veidų.
Tik-tak gyvenimo kely,
grūdelis po dangaus skliautu.
Brūkšnelis akmeny
tarp skaičių keturių.
Šimtai pradžių,
šimtai ir pabaigų.
Jis visas tavo,
bet jo neturi,
tik žemė tarp pirštų biri.

Bėgs diena per minkštą žolę,

bėgs kol vakare ištirps.

Anoj pusėj, ten, už melsvo šilo

tyliai, tyliai kažin kas pravirks.

Vėjas pasigavęs raudą,

kur norės ten nusineš.

Toks žvaigždėtas dangus, kad net skauda,

beieškant vienintelės tos žvaigždelės,

tavęs.

Dalia TARAILIENĖ – pagal išsilavinimą germanistė, tad meilė literatūrai neatsitiktinė. Jau išleistos pasakaitės vaikučiams ir trys poezijos knygos. Nuo 2006-ųjų metų aktyvi poezijos pavasarių Pilaitės miške dalyvė, jiems skirtų leidinių bendraautorė ir nepakeičiamą tokių švenčių vedėja. Ji taip pat ir ne vieno po Vo „Pilaitės bendruomenė“ stogu gyvuojančio Liaudies teatro pastatymų scenarijų autorė ir režisierė. Vienas jų – epinė drama su plačiais poetiniais intarpais: (<http://www.youtube.com/watch?v=Z2gZ-TeOaicTeOaic>).

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Skiriama visas gyvenimo audras atlaikiusiam
lietuviškam beržui – **PAULIUI ŠIRVIUI**

Kai atveriu savo širdies langą,

Išvystu nuostabų gimtinės peizažą.

Lauko pakraštyje rymo į ažuolą įkeltas smūtkelis,

Kad daugiau pamatytų, kad skausmus nuramintų...

Upės sraunuma ant akmenų velėja mūsų gyvenimus,

O debesų pulkai kedena mūsų mintis, o kartais – sąžines.

Gegutė iš ryto suskaičiuoja būsimus gerus ir blogus darbus,

O lakštingala vakare savo giesme už juos maldauja atleidimo ir ramybės.

Dar prie vartų savo šakomis dangų glosto svyrrokučiai beržai.

Monotoniškai, tyliai, švelniai...

Jų ošime girdžiu žodžius: „Aš beržas, lietuviškas beržas...“

Ir kiekvienam tai iki skausmo suprantama...

Tų žodžių šešėlyje stovi žmogus, – su dalgiu ant peties.

Šienavės skausmą ir meilės jausmą...

Kaip gera, kai atveriu savo širdies langą !

„Žmogus dalinantis save“

(Teatro dienos proga dėl koronoviroso gyvai nepadeklamuotas eilėraštis)

Išeikite visi! Išeikite!!!

Jūs tik tai šaipotės, tik juokiatės. Jūs niekinat mane... O kartais – net nepastebit.

O kas aš esu? Aš juk žuvėdra! Aukštai pakylanti virš siaučiančių bangų.

Aš ta, kuri atlaiko, ta, kuri kovoja. Su stichija, su nenusakomai stipriomis jėgomis.

Aš juk žuvėdra. Nerių suglaudusi sparnus į patį siautulingiausią audros verpetą. Kad pajusčiau mane laužančią, traiškančią jėgą. Pajusčiau laukinį, galingą apkabinimą. Ir susiliečiau su ta audros stichija. Ir tarsi paskutinę išlikimo akimirką, sukaupusi visas jėgas, žaibu iškilčiau į padangę. Pasisotinusi kvaitulingomis glamonėmis ir nugalėjus savo aistrą vėl atsiduočiau dangiškai ramybei...

Aš – žuvėdra! Ne, aš aktorė !

Aš ta, kuri vaidina džiaugsmą, laimę, skausmą, kančią, kuri išgyvena išdavystę. Daugybę kartų visų akivaizdoje miršta. Ir prisikelia, kad scenos garbę pasiimtų...

Aš ta žuvėdra, aktorė. Didžiojo gyvenimo scenoje. O gal didžioji scena ir yra mano gyvenimas?

Hmm. Aš – žuvėdra! Beje, kažkas mane pavadino gervele ?...

Nežinau, ar įsižeisti, ar didžiutis ? Nejaugi ši ilgakojė, stypčiojanti, šaižiu balsu savo likimą šaukianti paukštė – tai aš?

Dievas į jos širdį sudėjo didžiausio jausmo išraišką. Sako, kad ji meilės deivė... Tik koku vardu ją šaukti, ieškant tos didžios paslapties?

Aš – gervelė? Ar – žuvėdra?

Aš tas stebuklingas jausmas, kuris išplinta, išiplieskia į galingą gaisrą, kelia ir meta, juokiasi ir šaukia. Ir skubomis bėga tą jausmų maratoną, siekdama pergalingo finišo, bet ir slapčia bijodama jo pabaigos...

Ir vis tik aš – aktorė! Pakylanti į padangę žuvėdros sparnais, savo ilgesį išdainuojanti gervės balsu.

Tik keista, niekas manęs nepavadino moterimi? Gal tai primityvus, nuvalkiotas vaidmuo, žiūrovų manymu. Bet ar jie turi diktuoti mano sceninį įvaizdį?

Tai aš jiems kuriu pasaulį, ypatingą. Mirdama ir vėl prisikeldama...

Būdama žuvėdra, matau tik siaučiančią jūrą.

Būdama gervėle, matau miško proskyną ir mėlyną dangų.

Ir niekad nematau tų, kurie sėdi salėje, prieš sceną. O gal jų ten ir nėra?...

Gal aš vaidinu tik sau?

Mano išgyvenimai iš tiesų kyla aukštyn, į tą begalinę erdvę, išsisklaido dieviškoje visatoje, o iš ten, gal kai kam atneša laimę?!

Aš – aktorė! Aš – žmogus, dalinantis save šiame Dievo pasaulyje!

Karantininė nuotaika

Varvantis Nerimas po lašą vis laša ir laša.
Ir nė kiek nemažėja.
Tik pradeda nuo drėgmės rasoti ateities horizontas.

Plaukiantis Laukimas įtraukia į savo sietuvas,
Neša per sraunius verpetus,
Daužo į akmeninę nežinią.

Skrendanti Viltis kažkur aukštai pakilusi...
Galiu dar įžiūrėti, bet ranka nepasieksiu..
Gal dar nutūps šalia?

O Realybė sėdi čia pat, ištisas valandas, dienas ir naktis,
Kaip įkyrus prižiūrėtojas.
Net neužmiega, vis stebi.

Tik aš, apsikabinusi Tikėjimą ir Meilę,
Sūpuojuosi, kaip pavasario sūpuoklėse per Velykas!
Tai link dangaus, tai vėl link žemės.

Muša laikrodys vidurdienį.
Saulės spindulys pasikabina ant sienos,
Kaip mažutė įrėminta miniatiūra...

Nepastebiu, kaip Nerimas išvarva,
Plaukia ir nuplaukia Laukimas,
Realybė atmerktomis akimis ir toliau sėdi kampe.

Iš padebesių leidžiasi Viltis.
Atidarysiu langą, kad turėtų kur nutūpti...

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

*

P I L A I T Ė S
B I Č I U L I Ų
K Ū R Y B A

© Zita Vilutyte

Jurga Valery BRAU pirmą kartą savo eiles Pilaitės poezijos pavasariui patikėjo 2013-aisiais. Po kelių tokių pavasarių pertraukos į pilaitiškus poezijos pavasarius eilėmis sugrįžo 2017-aisiais. Džiaugiamės tokiu sugrįžimu nors ir iš gerokai tolimesnės nei Karoliniškės vietos: „Kaskart esu kažkuriame taške. Gal ir pati esu lyg taškas. Kartais kablelis ar brūkšnys, nors dažniausiai šokinėju daugtaškiais. Turbūt pati esu eilėraštis. Apie meilę, ilgesį,

pavasari. Pavasario, turbūt, daugiausia. Kaip ir meilės ar ilgesio. Laikas prisiliečia, palieka pėdsaką. Veide ir lemyje. Geras žmogus tas laikas. Toks protingas, neskubantis. Arba pašėlęs ir skriejantis. Lyg motociklininkas. Su šalmu ir juodais akiniais. Visai neblogai su juo sutariu. Su laiku. Lyg su žmogumi... Ir su Kūrėju sutariu. Neturėdamas nei šalmo, nei akinių, jis mato mane bet kuriame taške, šokinėjančią daugtaškiais. Vis dar pavasaris.. Pavasaris...”

Vyšnios

Nepastebėjom,
kad pavasaris jau įpusėjo,
stebėdami mėnulio pilnatį
ir laukdami lietaus,
pavargę nuo vasario ir rugsėjo
ir palikti tarp žemės ir dangaus...
Nepastebėjom,
kaip pražydo vyšnios,
stebėdami tuščias gatves
ir laukdami praeivių,
pavargę, vis mėginantys sugrįžti
į suplanuotą savo laimės kreivę...
Nepastebėjom,
kaip nukrito šydas
nuo duonos, sąžinės ir veido –
pavasaris jau įpusėjo
ir pražydo
nepastebėtos vyšnios,
kurios mums atleido...

Jei duonos nebus –
tikiu, kad bus likę
žodžiai, sapnai ir spalvos,
dar vakar nupintas
pienių vainikas
ir apsnigtos žiedlapių kalvos...
Žmogaus jei nebus,

kai reikės jo šalia,
kad meilę laikytų už rankų –
tikiu,
kad bus vasara ryškiai žalia
ir debesis mylintys dangų...
Viltis jei užgęs,
lyg nukritus rasa,
jei melas braidys po arimą –
tikiu,
kad pavasaris bus ta tiesa,
be kaukių, be šydo, be grimo...
Jei duonos nebus,
ištuštės kambariai
ir dulkės sklaidysis pakilę –
tikiu,
kad dar žemėje leisis gandrai
taip tyliai... lyg mintys... taip tyliai...

Tiltas

Smėliu į jūrą
bangų pasitikti,
vėjui pamoti,
žuvėdrą sutikti..
Įžiebtį žibintą,
kai vakaras moja,
kai saulė įkrinta,
kai naktys po kojom..
Nubėgusiam vaikui
padus pakutenti,
senoliui it laikui
barzdą kedenti,
lyg deivę nužvelgti

moters siluetą,
pasiūlyti vyrui
rytmetį lėtą...
Klausytis tylos
ir aido nuo kranto,
visus apkabinti
mylinčiom rankom..

Beržas

Toks ryškiai baltas,
apkabintas saulės,
palaimintas dangaus,
lemtim apdovanotas,
pavasario šypsniu sugeltas
ir paukščio, ir žmogaus
sapnuotas...
Toks didelis,
šakom, lyg rankom,
šaknim į žemę
ir šerdim į vėją,
sapnai kamieniu,
tarsi pėdos slenka,
sustoja laikas
ir akimirkos praskrieja..

Pamergė

Lyg nuotaką dangus palydi saulę
į jūros vandenų altorių,
esu tik pamergė šiame pasauly
be pabrolių, be žiedlapių
ir be karolių...

Šilti delnai ir vakaras prie kojų,
lyg skėtis, saugantis nuo vėjo
praskrieja debesys – dangaus artojai,
keliaraštį ir puokštę čiups įsimylėję..
Panyra saulė tarsi nuotaka į bangą,
jos nuometą pagauna šiaurės vėjas
aš praveriu Visatos langą,
lyg pamergė pavasarį įsimylėjus...

Ženklai

Delne likimas susiraitė,
tarsi raidė, tarsi karoliai,
ant laiptų pamesta kurpaitė,
ir juodvarniais nuskridę broliai...
Kalnai, eilėraštis tarp pirštų,
daina, atėjusi iš rūko,
lietus nematomas ir tirštas
ir vakaras, kurio taip vakar trūko...
Balta pelėda ir pamirštas uostas,
sidabro žiedas niekad nemūvėtas,
sugrižusio jūreivio skruostas
ir šokis iki skausmo lėtas...
Delne melodija ir natos,
nukritę žiedlapiai ir mintys,
puodelis jazminų arbatos
ir vakaras, kuriuo gali dalintis...
Banga, valtelė, irklo mostas,
pasaulis, kuris sukasi prieš vėją,
dar niekam nepaliktas sostas
ir laumė, ragana, būrėja, fėja...
Pabirę perlai lyg kristalai,

dama su skrybėle ir medumi ant lūpų,
susėdame prie vieno stalo
su vakaru, kurio taip vakar trūko..

Labirintas

Užuolaidos, bespalvis stiklas,
daug durų, vienas labirintas,
pavasaris už sienos tikras
ir duonos kepalas dar nedalintas...
Laukuos paklydęs laikas braidu,
užgimsta medis ir sušildo vaiką,
užuolaidos su vėju skraido,
Kūrėjas duonos kepalą suraiko...
Balta naktis, bespalvis stiklas,
ant drobės spalvos išryškėjo,
pavasaris beprotiškas ir tikras,
sugrįžta tie, kas užvakar išėjo...

Žingsniai

Bateliais,
su kulniukais
ar be jų,
o gal tik basomis
per grindinį ar rasą,
eilėraščiais, romanais
ar giesmės ritmu
pareiname mes į pavasarį...
Taškais, kableliais
daugtaškiais smulkiais

baltam lape
tarp dulkių ir griuvėsių,
pavasaris lyg viesulas ateis
ir atsiguls tikėjimo pavėsy...
Sapnais, svajonėmis ir maldomis,
erškėčiuose įstrigę
ir praradę viltį –
mes žinome – pavasaris nukris
į delnus,
kad širdis sušiltų...

Laikas

Šiandien lyg vakar nukrito lapas
nuo kalendoriaus ir nuo klevo,
už geležinkelio vagonai slepiasi,
praėjimai, it bėgiais, laikas iškeliaivo...
Laukuos paklydo sapnas basas,
arimuose užmigo vėlės,
nutyso eglių žalios kasos
ir jūroje paskendo smėlis...
Šiandien lyg vakar dangus šypsojos
ir debesys lyg mintys rimo,
parėjo bėgiais dabarties artojas,
nubudo laikas tarp arimų...

Šią naktį

Nutyla vėjas ir nurimsta lietūs,
naktis, tarsi katė, atsėlina per rasą,
šią naktį širdimi norėtus
likimui padėkot už drąsą...
Tarsi pavasario rudens įkvėpti,
nepastebėt raukšlės akių kamputy
ir beatodairiškai gatvėmis pralėkti
be aukštakulnių, basomis,
beprotiškai... truputį...
Įpult į pievą, pamirštą pjovėjo,
surasti taką, kuriuo stirninai nubrido
ir nebepykti ant to šelmio vėjo,
kuris ištaršė plaukus iš pavydo...
Susistabdyt akimirką lyg vaiką,
apkaišyt smilgomis ir žiedlapiais lelijų
ir tarp delnų sušildyt laiką
šią naktį,
kai nutilo vėjas ir nustojo liję...

Padėka

Už šią dieną dėkoju Kūrėjui
ir artojai dėkoju už duoną,
kad vaikai namo jau parėjo,
kad prisirpo serbentai raudoni...
Už mintis užrašytas su vėju
ir už dainą, seniai bedainuotą,
už žodžius, kurių šitaip reikėjo,
už stebuklą slapta susapnuotą...
Už gyvenimą mamai dėkoju
ir tėčiui už sielą dėkinga,
žaliai žolei, kur virpa prie kojų
ir birželiui, kai žiedlapiais sninga...

Ona GAIDAMAVIČIŪTĖ

pamažu įsijungia į pilaitiškas poezijos šventes. Dar visai neseniai gyveno Pilaitėje. Šiuo metu ji mūsų kaimynė iš Viršuliškių. Studijavo lituanistiką ir menotyrą. Ne viena solidi leidykla, prieš išleisdama knygą, kalbos redagavimą patiki Onai Gaidamavičiūtei. Eiles pradėjo kurti po Mamos mirties. Tada buvo dvidešimties. Dalį eilėraščių paskelbė almanache „Varpai“, žurnale „Bajoras“, laikraštyje „Žaliasis pasaulis“.

Te...

Kas įskilę, tegul susilydo,
kas prairę, tegul susisiuva...
Kas persipildę, tegul išsitrina...
Kas perkrauta, tegul atsilaisvina...
kas užmigę, tegul prisikelia...

Jau šeštas kavos puodelis
nuo mielo ryto...

Aš – sapno ūkuose...

O lauke –
melancholiškai lyja, ir lyja...

Kartu su slyvaičių žiedlapiais...
Lyja ir lyja...

Užu lango pusto žiema...
Gervelės sušals kojas...

Nebeužtvenksi

Nebeužtvenksi,
neuždarysi pavasario...

Jis skleidžiasi

susprogdindamas visus ledus ir pašalus...
Suželdindamas, pražydingamas visas pilkas pašales...
Kiekvieną kertę pragydingamas...

Kaip?

Kaip susiūti visas prairusias kertes –
įsisiūti visas trūkstamas sagas...

sutelkti viską į vienumą...

Pušies kalbėjimas

Vakarėjant
priėjau prie dviejų pušelių, Tėvų sodintų...
Girdžiu, lyg kažkas krebžda, šnara šakų sampynoje...
Apžiūriu, apeinu pušis iš abiejų pusių,
nieko nematau...
Maniau, tikėjau, kad išvysiu bent jau voveraitę...
Galvojau, galvoju,
vis tik, matyt, pušies tošis šnarėjo, atplaišos šokinėjo...
Gal nuo sausros... o galbūt nuo vėjo?

O gal tai koks gerasis paslaptingas kaukas, pasislėpęs kalbėjo?.

Gervės...

Pamačius jas šalia arimuose

galvoju, gal tai mano protėviai...tėvai vaikščioja,
sugrįžta...

Nuostabiausia yra gervių giesmė, savotiškas šauksmas,
keliais akordais ataidintis...

Susiliejančias su stirnų siluetais ūkanose...

Apie baimę?

Deja, kalbėdama apie save, turiu pasakyti, kad baimės jausmas lyg koks Damoklo kardas mane lydi visą gyvenimą, nuo pat vaikystės... Pirmiausia, matyt, tai baimė buvo įkvėpta keisto mano santykio su mano Tėvu, visada aš jausdavau jo baimę, baimę, kad neduok Dieve, prie jo suklysiu kažką padaryti... Mat mano Tėtis neturėjo daug kantrybės... Jeigu ne taip atlikdavau jo man pavestą užduotį, Tėtis supykdamas, o kantrybės visą nuosekliai paaiškinti jis neturėdavo... Deja, kaip aš dabar matau, tai sąlygojo ir mano jau kaip suaugusios gyvenimo kompleksus, visokias kitas baimes... Deja...

Visgi kokia svarbi tėvų kantrybė su vaikais... Jeigu jos vienas ar abu tėvai stokoja, vaiką gali sutraumuoti visam gyvenimui ir įvairyti kompleksus...

Kaip tai nutiko man, beje, ne didesnė „kompleksų“ kalvė buvo vidurinė mokykla, konkrečiai Stakliškių vidurinė, ir jos kai kurie prokrustiški sovietiniai mokytojai, kaip ir kai kurie debilai bernai,

kurie iš manes tyčiodavosi, tyčiodavosi dėl daug ko, pavyzdžiui, dėl to, kad piešiu karvytes su suknelėmis, arba kad mano pavardė juokinga ir kelia tam tikras asociacijas (konkrečiai – Gaidamavičiūtė su Gaidžiu).

Ir apskritai aš didelės meilės vyrų giminei nejaučiu... Visgi, deja, bet vyrų pasaulis atsiduoda brutalumu, smurtu. Kitą kartą man net šleikštu darosi autobuse ar troleibuse stebėti kai kurių vyrų veidus, beje, jau niekada prie jų tokių ir nesisėdu.

Moterų, ypač išsidabinusių ponių, taip pat nemėgstu...

Bijau, kad žmonių apskritai...

Tai, kas supa mane, yra nutrūkstančios minčių gijos...

Taip, o Lietuvos padangei labai trūksta kantrybės ir pakantumo... Tolerancijos taip pat... Visgi šiuo atveju aš nekalbu apie seksualines mažumas... O apie toleranciją kitokiems žmonėms, pirmiausia talentingiems menininkams, nebijantiems iššūkių, nebijantiems išsiskirti, nebijantiems būti baltomis varnomis savo aplinkose...

Galiausiai ne kurie lietuviai stokoja elementaraus mandagumo bei išprusimo...

Vakar beeinančią gatvę vienas senyvas žilas vyriškis nė iš šio, nė iš to apšaukė „balta varna“ (su isteriška intonacija), nors į tą baltą varną, manau, kad jis buvo panašesnis, o ne aš.

Lazdynietė **Danutė KATKAUSKAITĖ-RUSECKAJA**

– Lietuvos nepriklausomųjų rašytojų sąjungos narė, Lietuvos kūrybinės raiškos asociacijos „Menų sodas“ prezidentė, Lietuvos menų mėgėjų asociacijos „Branduma“ narė, Tarptautinės literatų, rašytojų, dailininkų gildijos „Vingis“ narė.

„Gimiau 1954 metų vasarą, per patį žydėjimą, Dzūkijos smėlynuose, tarp trijų ežerų, šalia gaivaus miškelio, sraunaus upelio. Vilniuje gyvenu jau beveik pusamžį.

Esu dvilyktasis vaikas šeimoje. Gyvenu Dievo rankos vedama ir Jo saugoma. Su pagyrimu baigiau Vilniaus pedagoginį universitetą. Esu Vėžys, todėl moku vaikščioti abejomis kryptimis: užsispyrusiai ieškau savo tiesos, bet, atsitrenkusi į kliūtį, moku sustoti, pasvarstyti ir prireikus grįžti atgal.

Lyriška iš prigimties. Mano tėtis irgi rašė eiles, rinko tautosaką, titnagus... Rašyti pradėjau ankstyvoje paauglystėje. Eilės į mano mintis įsipina netikėtai, ne visad tinkamu laiku ar tinkamoje vietoje. Jose – mano sielos muzika, sklindanti iš širdies, kurioje atsispindi įvairiaspalviai jausmai: meilė Dievui, tėvams, vaikams, Tėvynei, gimtajam kraštui, džiaugsmas, liūdesys, ilgesys, nuoskaudos, pergyvenimai, netektis, skausmas, atjauta, neviltis, laukimas, abejonės, laimė, sveikata, draugystė, džiugesys, ištikimybė, pagarba, mažylių išdaigos, humoras, aktualių įvykių gvildenimas, būties, savęs suvokimas... Neretai eiles kuriu pagal skaitytojų papasakotas istorijas, jų asmeninius išgyvenimus, širdgėlas, patirtą skausmą, neviltį, nuoskaudas... Išgirstas istorijas perleidžiu per savo širdį įsivaizduodama, kaip pati jausčiausi tokioje situacijoje. Bandau suprasti žmones ir eilėmis padėti rasti išeitį iš asmeninių labirintų. Labai branginu skaitytojų pasitikėjimą, o jų „išpažintis“ aprašau eilėse pirmuoju asmeniu, kad pasitikėjusieji nesijautų nepatogiai, o eilėse atpažintų save. Rašau ir progines eiles. Daugybė jų tapo dainomis, kurios skamba ne tik Lietuvoje, bet ir Airijoje, JAV, kitose šalyse.

Išleidau aštuonias savo poezijos rinktines: „Įmintos pėdos“ (2014), „Po angelo sparnu“ (2014), „Kai pražysta žodžiai“ (2015), „Mano žodžių karoliai“ (2016), „Pro sielos langą“ (2017), „Suvirpus kuždesiams nakties (2018), „eiluotų sveikinimų dvitoni“ „Diena, gėlėm žymėta“ (2019). Pakeliui dar dvi knygos. Organizavau, sudariau, maketavau, redagavau ir išleidau 6 almanachus, vienas iš jų yra Lietuvos rekordų knygos diplomantas. Sudariau ir išleidau a. a. poeto Gintaro Aleksonio poezijos knygą „Nuojaautos“. Esu daugelio almanachų bendraautorė, Elektrėnų himno autorė...

Mano eilės yra spausdinamos savaitraštyje „Bičiulystė“ ir mėnraštyje „Gintaro gimtinė“. Kelis kartus buvau pakviesta į Lietuvos radijo Kultūros laidą, kur daviau interviu ir skaičiau savo eiles. Pernai buvau pakviesta dalyvauti Respublikiniame skaitymo festivalyje Palangoje. Džiaugiuosi, kad esu kviečiama dalyvauti Poezijos pavasariuose Pilaitėje (Vilnius) bei Lietuvos miestuose bei miesteliuose organizuojamose kūrybinėse pietėse ir poezijos šventėse.

Labai viliousi, kad kiekvienas skaitytojas, skaitydamas MANO eiles, žvelgs pro SAVO sielos langą ir ras SAU artimų atspalvių bei prieskonių“.

Esu banga

Aš – lyg banga: įsišėliuju –
Ir vėl rami prie tavo kojų.
Kai reikia, būnu ir didinga
Ar audrą iškviečiu į ringą...

Ant keteros žuvelė plakas –
Nuribuliuoja saulės takas,
O aš žaismingai glamonėju
Ir bučinius ant kūno sėju.

Saulutėje esu apsalus.
Mane pristabdo mažos salos,
O naktimis, kai žvaigždės mirga,
Mėnuo nusineša ant žirgo...

Esu banga. Tave užkloju
Ir saugiai nuvedu rytojun.
Aš moku glausti ir mylėti.
Mes viens kitam juk pažadėti.

Laikas neklausia

Laikas – tarp pirštų
Byrantis smėlis.
Kapsi sekundės
Smilčių taku.
Rodos, pavirstum
Nors valandėlei
Sparnu balandės
Ar varpeliu...

Laikas praeina,
Nudunda bėgiais,
Ratais vagonų
Neša tolyn,
Pravirkdo dainą...
Tampi bejėgiu.
Neslenka šonu –
Veda naktin.

Laikas neklausia –
Savo skaičiuoja.
Autoritetų
Jam juk nėra.
Akys nusausę
Dangų bučiuoja.
Kalbina laiką
Smiltys byrą.

Atminties palėpė

Mūs atminties palėpėj –
Lietus ir saulė, pūgos...
Kamputy pasislėpus
Jausmų vaza įtrūkus.

Kiek ten nereikalingo,
Kiek nuoskaudų, tuštybės!
Gyvenimo audringo
Keliaženkliai išklibę.

Greičiau skriaudas į ugnį,
O ilgesį – pro langą!
Štai meilė. Ji – bedugnė,

Bet turi slaptą angą.
Reik` padaryti tvarką
Senoj jausmų palėpėj,
Kol dar žaliuoja arka,
Jausmai neišsikvėpę.

Mamos prijuostė

Prijuostė – vaikui įsikniaubti,
Jei norisi švelnumo,
Jinai – ir prakaitui nubraukti,
Ir suteikia orumo,

Ir puodkelė – Mamos prijuostė,
Balta – kai tešlą minko...
Kada jas spėjo apsijuosti,
Kai tiek darbų aplinkui?!

Bet būna – gauni su prijuoste,
Nespėjus pasitraukti...
Neklaužadą reik pažaboti!
Ji – trupiniui nubraukti.

Mamos prijuostė kraičio skrynioj –
Tarytum brangenybė,
O paprastos ir virtuvinės
Mūs atminty pakibę.

Prijuostė... Paprasta, lininė
Spalvota, siuvinėta...
Veriu širdy aš kraičio skrynį –
Ten ilgesiu sulieta...

Gimta trobelė

Gimta mano trobele,
Negyvos tavo akys.
Krypsi vis šalia kelio
Ir šulinys užakęs...

Šaknim laikais prie žemės,
Pavargęs stogas smenga.
Tau visos dienos ramios
Dulkėtą tylą renka.

Plačiai duris atvertum,
Jeigu kas priartėtų,
Ir prakaitą sugertum...
Tyloj dūli iš lėto.

Vaikai rytais nekrykščia,
Nors šitiek daug jų mačius!
Taku nieks neatbris čia,
Nes jau atvėsęs pečius.

Verki tiktai per lietu.
Ak, kaip tu ašaroji!
Svečių nėr netikėtų –
Jie pasijustų rojuj.

Nors nudrumzlėję akys,
Bet tu vis vien ilgiesi.
Sustingusi plaštakė –
Kaip priekaištas... gyviesiems.

Nedūsauji – susmego
Jau kaminas lig nulio.
Sunki dalia tau teko –
Tik dėmesys mėnulio.

Rytinė malda

Dieve, maldauju vilties,
Kad atlaikyčiau aš lemtį.
Kartais sunku man išties
Būna po saule gyventi.

Meilės pasiūski, Dangau –
Aš nuogą širdį aprengčiau
Ir neprašyčiau daugiau,
Valiai žemai nusilenkčiau.

Stiprink mane, kai sunku,
Sielai padėki skraidyti.
Kad nesijausčiau menku –
Trupinį laimės mažytį

Ir kad turėtų visi
Duonos nors menką kriaukšlelę;
Lai jinais būna skalsi,
Kai reiks išeiti į kelią.

Pustuštis širdies rojus

Krito ašaros, krito ir krito,
Drėko nuoskaudos, virpo šešėliai...
Giesmė neskamba paukščio sulyto.
Užsimiršti greičiau... minutėlei...

Nebėra upei senkančiai kelto,
Meilė sklaidosi tarsi miražas.
Kaip ištraukti spyglius, kad negeltų?
Žmogus sužeistas darosi mažas.

Renku trupinius ir vis dėlioju
Vėrinėlį... vėl šviesų vitražą...
Susikūriau širdy saldų rojų,
Betgi meilei vienos širdies maža!

Kristaus kančia

„Ant kryžiaus!“ , „Ant kryžiaus!“ , „Nuplakti
rimbu!“ –

Minia pasiryžus Aukščiausio vardu.
Lyg būtų ne Dievas, ne Tėvo Sūnus.
Jų širdys storžievės vėl siunčia keiksmus.

Šį rytmetį gaudų negirdi minia,
Kaip Motina rauda širdim kruvina.
Jie trypia ir šaukia įtūžę, pikti,
O Kristaus dar laukia kankynė baisi.

Nudrasko jam rūbus ir girdo actu,
Triukšmingi ir gūdūs dar taškos krauju.
„O Tėve, lai būna Tavoji valia!“ –
Ir Viešpaties Sūnų apleidžia dvasia.

Nuteisusi Kristų, triumfuoja minia,
O nuosprendį rūstų aprauda Mama.
Jei būtum tu vienas, ar drįstum, žmogau?
Minioj tampi hiena. Tokio aš bijau!

...Prie kojų Jo klūpau – žaizdotos abi.
„Atleisk...“ – šnabždu lūpom, – „Atleisk, jei
gali...“

Namai

Namai – tai katinas po kojom,
Tai šiluma jauki, saugumas
Ir tai, ką sau susigalvoju
Jaunatviškuose širdies rūmuos,

Gyventi meilėj susituokus,
Tylos minutės, kai tu vienas,
Vaikučių ašaros ir juokas,
Akyse – žydinčios purienos...

.....

Namai voratinkliu raizgyti:
Vienam suskausta – virpa visas.
Sunku šią laimę išlaikyti.
Pavyksta – Meilei obeliskas.

Žodžių žaizdos

Skaudūs žodžiai į širdį
Tarsi vinys susminga,
Švelniais žodžiais pagirdę,
Žmogų darom laimingą.

Daužom širdį lyg vazą,
Bet ji ne akmeninė!
Po šukele, po mažą
Vėl dėliojam krūtinėj,

Bet randai pasilieka,
Net jei žaizdos užgyja.
Viską verčiam į nieką,
Kirsdami ryšio giją.

Mes, žmogaus atsiprašę,
Tik ištraukiame vinį -
Iš žaizdos kapsi, laša,
Net vinis jei auksinė.

Man reikia...

Man reikia gimtinės,
Jaukumo po stogu,
Giesmės sutartinės
Ir muzikos žiogo.

Man reikia rankyčių
Mažų anūkėlių
Ir kuo mažiau kryčių,
Virš Tėviškės – mėlio

Rasoj kojas prausti,
Dar patvory – mėtų
Ir varpas kad gausti
Ore nepradėtų,

Kad akys galėtų
Pasaulį matyti,
O laikas IŠ LĖTO
Metus imtų ryti...

Kiek daug man dar reikia
Nematomo, tikro!
Tai uždega, veikia
Ir daro dar vikrią.

Akmuo ir žmogus

Akmuo takų nors neišmynė,
Prisėsti leidžia. Turi širdį!
Žmogaus širdis jei akmeninė,
Ji nebemato ir negirdi.

Visad akmuo savim išlieka
Ir nekeičia spalvos, neklūpo...
Žmogus be kaukės – tik kai miega,
O tiesą sako puse lūpų.

Akmuo. Žmogus. Kuris tikresnis?
Žmonių meluojančių –be saiko,
Kiekvienas nori būt viršesnis...
O pamatinis namą laiko!

Varpo gausmas
(Skiriu Kovo 11-ajai)

– Motinėle, varpas gaudžia!
Sūnų tavo reikia liaudžiai,
Mūsų Motinai Tėvynei!
Bus pašlovinti ją gynę.

Švelnus veidas motinėlės,
Vienu mirksniu surūstėjęs,
Akis nukreipė į dangų.
Debesys nuslydo vangūs...

– Saugok, Dieve, mano sūnus,
Išvyk priešus atėjūnus!
Tu davei mums šitą žemę.
Genai mūs sėslumą lemia.

Neleisk priešui mūs žaboti!
Tvirti sūnūs, augaloti
Savo atstatys krūtinę,
Stos į kovą žūtbūtinę.

Iškukuoki, gegutėle,
Jiems sveikiems sugrįžti vėlei.
Namai laukia sūnų rankų –
Ne pabūklų ar patrankų!

Dangus žydras surūstėjo...
Nuožmus šuoras šiaurės vėjo
Jiems padėjo priešą vyti.
Šlovinkime sūnų krytį!

Krito jie ir vėlei kėlės
Motinų, Tėvynės dėlei,
Gynė Lietuvos valstybę...
...Virš namų ir vėl ramybė.

Akimis bučiuoju dangų,
Kad po Tėviškėlės langu
Žaluma ir laisvė žydi.
ČIA palikim savo brydę!

Moteris – karalienė

Stipri moteris – lyg karalienė:
Visada ir visur – su karūna,
Tiktai naktį, tik tarp savų sienų
Savimi ir silpna kartais būna.

Galvos neslegia deimantai, auksas,
Girdi, jaučia ir kitą supranta,
Ji dažniausiai širdies savo klauso,
Išplaukia net audroj ji į krantą.

Vakare, kai šviesa gęsta rampoj,
Kai švelnumas beribis aplanko,
Vėl silpna stipri moteris tampa
Ir priglunda prie vyriškų rankų.

Tokių moterų vyrai pribijo,
Nes taip savo silpnumą jie slepia.
Kai narsus griebiasi kalavijo,
Dangus atsiunčia gėlę jam trapią.

Metai eina...

Metai eina ir puslapius verčia...
Mes – lyg knygos lentynoj Dangaus.
Kartais kuriam istoriją karčią,
Kartais ieškom siužeto painaus,

Kartais atima žmogų mums brangų,
Sielos draugą atrandam kely,
Kartais skleidžiasi laimė po langu,
O mes ieškom žvaigždėlės toli...

Nuobodoka knyga, nekabina –
Vartom, ieškom lentynoj savų.
Kartais broliu vadinam kaimyną,
Kartais draugo nerandam pėdų...

Metai eina ir keičia mūs rūbą
Sieloje, mintyse, širdyje...
Nevėluoja jie niekad, mums – skuba...
Laikas liks. Mes išeisim, deja.

Bridimas iš vienvietės

Vienatvei uždaryk vartus,
Neleisk jai vogti tavo laiko.
Buvimas savyje – kartus.
Tik tarp žmonių mums laimę raiko.

Gyvenimas pralėks. Jei tu
Tiktai savam kiaute lindėsi,
Nebus dienų, tavęs vertų.
Palik tą nuoskaudų degėsį

Ir į gyvenimą žengte,
Kol tavo laikas nesibaigęs.
Nušvis diena tavam krante,
O dienos nebebus lyg sraigės.

Lietuva – tai mes!

O Lietuva –
Tai mano mintys, žodžiai
Ir žingsniai mano
Keliuose dienų,
Atodūsiai
Ir smulkmenos, mažmožiai,
Ir kuo lig šiol
Šioj žemėj gyvenu.

Darbai ir žygdarbiai,
Ir pilkos kasdienybės,
Ir poelgiai,
Ir samprata žmogaus...
Kaip vaikas džiūgauju,
Namo sugrįžus,
Tik sienos savos
Mus supras, užjaus.

Kas – Lietuva?
Tai – tu, tai – aš, tai – mudu,
Tai – jis, tai – ji,
Tai – mes, tai – jūs, tai – jos...
Kiekvieną tarpsnį,
Netgi itin gūdų,
Mūs atmintis
Širdyse atlapos.

Visi mes – vienis!
Kiekviena smiltelė –
Tai pamatas
Valstybės mūs šventos.
Mums susikibus,
Daug tvirtesnis kelias.
Kas, jei ne mes
Mums laisvę garantuos?

Aš – Lietuva!
Taiki ir ne bedvasė.
Giliai širdy –
Tautos visi randai.
Mes – žmonės,
O ne pilkos masės.
Tikėjimo
Mus saugoja krantai.

Mes – Lietuva!
Ir orūs, ir pagarbūs,
Ryžtingi būsim,
Jeigu priešas bels.
Tėvyne, Tau
Aukojam savo darbus.
Stipri dvasia
Lyg Feniksus prikels.

Algirdas MARKEVIČIUS:

„Gimęs ir augęs lietuviško kaimo
vienkiemyje, visais
žmogiškaisiais jutimais
mėgavęsis supančios gamtos,
būties, magija tiek žėrinčio
sniego mėnesiais, tiek naujai
alsuojančio pavasario, bei rudens
paletės apsuptyje. Ėjau, einu man
skirtu Keliu matydamas bei
išjausdamas tiek žmogaus būties
šviesiąsias, tiek ir sūriąsias,
niūriąsias akimirkas, kas
tikriausiai kartais ir prabyla šiais
kukliais mano rašymais.“

Vaidmuo

Gęstančios
Saulės
take,
žingsniais
matuoju
šešėlį
Lemties,
raidę
kalu
po raidės
ant akmens,
ir tęsias,
Teatras,
nenuspėto
Vaidmens...

Beržui

Pabūki,
berže,
man
Draugu,
kai Saulę
palydėt
pakriūtėje
norėsiu,
išgirsk,
nebylią
kalbą
mano,
kuri lai,

niekam
nebebus
skirta...

Išplaukimas

Lašu
džiaugsmo,
slėnį
skausmo
užlieti
reikia,
šapeliui
Vilties
išplaukti
į krantą...

Būtis

Griūva
mitas
Gyvenimo,
plaikstos
sparnai
pakirpti
Angelų...
braidom
dulkėse,
virstam
dulkėmis,
mitais
tikėję
kadais...

Tylos operavimas...

Minčių
skalpelio
operuoju
tylą,
žodžių
anestezija
malšinu
skausmą,
tyla
kenčia,
kartais
šaukia,
sunkiai
gyja
pjūviai...

Tylintis akmuo...

Migloj
tirštoj
jausmų,
pievoj
vešlioj
minčių,
smilgos
ieškau,
vėjuos
skausmų
virpančios
akordais
vilčių,

atrundu
akmenį,
išmintimi
tylintį,
prisėdu...

Laikinumas

Artėja
metas
apsikabint
šešėlių,
vilties
krante
nuleidus
burę,
legendos
baigias,
lyg ir
nebuve,
belieka
vėjai,
ir laiko
dulkių
padriki
laiškai...

Apsivalymai

Susirenka
žvaigždės
naktyje,
karpo

žybsniais
skraistę
juodąją,
krinta
skiautės,
pagaunu
nusišluostau,
ar tikrai
tampu
švaresniu?...

Palikimai

Paliksiu vėją,
kurio ir neturėjau
paliksiu saulę,
į kurią žiūrėjau
paliksiu dangų,
kuriuo žavėjau
paliksiu pievą,
kurią vis myniau
paliksiu obelį,
kurią vis skyniau
paliksiu nuograužą,
to paskutinio
obuolio nuskinto
paliksiu taką,
laike pramintą,
kažką vis menantį,
bet jau,-
beužželiantį...

Vėluoju?

Vėluoju vis
į traukinį
iš depo
nežinomo
bėgiais
pramanytais
kryptimi
mįslinga
bildantį
girdžiu...
vėluoju
o gal
tik...
sapnuoju?

Irena PETRAUSKAITĖ: Gimiau 1959 m. Viešartų kaime., Lazdijų rajone. Baigiau Druskininkų 1-ąją vidurinę mokyklą, Vilniaus kultūros mokyklą bibliotekininkystės specialybę, Lietuvos edukologijos universitetą lietuvių filologiją. Šiuo metu gyvenu tiek Grigiškėse, tiek Druskininkuose. Poezija yra spausdinta Visagino, Ignalinos, Utenos, Vilniaus laikraščiuose ir almanachuose, šiek tiek „Literatūroje ir mene“, „Šiaurės Atėnuose“, „Naujojoje Romuvoje“. 2008 m. išėjo eilėraščių knyga „Esu“.

Dainava ir jūra

Skiriu J. Š.

Iškalsi akmenyje bangą.

Ne – ošimą,

Ne šilo, ne pušyno eglyno –

Marelių.

Jūrės mūša akmenų kunkuliuos

Ir primins

Dienas,

Blūdnas blaiviai mintytas –

Kūnu krauju prakaitėliu šlakstytas –

Anuomet,

Kai druska ir smėlis gydė žaizdas.

Motinos tėvo kapą lankysi –

Akmuo oš

Jūros

Lopšine.

mergaitė užaugo,
išaugo teisę
saulę teisti.

sėdėjo mergaitė užaugusi
užu stalo
teisėjo.

sėdėjo ir teisė žvaigždes,
mažesnes užu saulę,
ne mergaitė – teisėja.

Atmintys

Jos vaikšto ne po vieną –
būriais, bandomis, sekomis, gurvuolėmis,
sambūriais,
riogso
kupomis, kopomis, sankaupom,
kelmais,
kiemais, pakluonėm, užsvirnėm,
nuokalnėm
parsirita
galvon
po kiaušu tarp kaukolės griaučių
žievėje smegenų
seno poeto.

Jos –
atmintys.

Lazdynietė **Elena RATAUTAITĖ-SKIRELIENĖ** gimė Jonavoje. Netrukus šeima persikraustė gyventi į Vilnių. Čia ji mokėsi Salomėjos Nėries vidurinėje mokykloje, baigė Vilniaus pedagoginį institutą. Jai teko dirbti valstybės tarnyboje tiek sovietinėje, tiek ir Nepriklausomoje Lietuvoje. Mokykloje pradėjo rašyti eiles. Su poezija bičiuliaujasi iki šiol. Išėjusi į pensiją, prieš 15 metų, sostinėje, Lazdynuose, įkūrė Pagyvenusių žmonių poezijos ir romanų klubą „Elena“. Jo repertuare ne vienas renginys skirtas ir nemariams Lietuvos poetams. Nemanoma, kad jos posmai tokie puikūs, kuriuos reikėtų plačiau viešinti. Kartais savo eilėraščių paskaito klubo „Elena“ pasirodymų metu. Savo eilėmis dalinasi šiame leidinyje jau trečią kartą.

Sustabdyk tu laiką

Sustabdyk tu laiką, jei gali, sustabdyk,
Nes per greitai jis rodo ir skuba,
Sustabdyk tu laiką, jam primink,
Kad nereikia taip greitai skubėti.
Sulaikyk tu dieną, sulaikyk,
Kad ne taip greitai jaunystė prabėgtų,
Nepabėk, dar pabūk su manim,
Pasidžiaukime mūsų diena.
Sustabdyk tu naktį, sustabdyk,
Tegu pamažu slenka mūs valanda,
Sustabdyk tu laiką, sustabdyk.
Daugiau nesusitiksim mes niekada,
Sulaikyk tu laiką, sulaikyk.

Vienišas žmogus

(Įsivaizduokite tamsią Senamiesčio gatvelę)

Toks vakaras ramus,
Mėnulis užklojo žemę,
Tipena vienišas žmogus,
O jo širdis stuksena,
Paslėpusi jausmus.
Buvo beprotiška naktis,
O žodžiai vėrė kaip ugnis,
Neišgerta vyno taurė,
Neišsipildžiusi žmogaus svajonė.
Jau vakaras sutemęs,
Mėnulio pjautuvas pasvyręs,
Tipena vienišas žmogus,
Pamiršęs kelią į namus,
Pamiršęs kelią į jausmus.

Noriu gėlių

Aš dabar noriu gėlių,
Kol dar gyva esu,
Noriu dabar meilės šiltos,
Noriu laimės neatrastos.

Vėliau man nereikės gėlių,
Nematysiu, neužuosiu aš jų,
Man gaila bus tų gėlių,
Kurios neteiks laimės valandų.

Reikia dabar bendrauti, šnekėti,
Ranką ant peties padėti,
Žodį meilų kam ištarti,
Žmogui padėti ar patarti.

Neneškit man gėlių ant kapo,
Ne rūtų darželis poilsio vieta,
Geriau padainuokit prie kapo,
Taip bus pareiga atlikta.

Tu ištirpai kaip vaškas
Nuo išblėsusios žvakės liepsnos,
Tu ištirpai kaip sniegas
Ir negrįši jau niekados.

Pabūk šalia manęs, pasvajok,
Ne man, tai Delčiai kažką pasakyk,
Ir nueik, niekados daugiau negrįžk.
Aš einu rudenėjančia miesto gatve,
Vėjas šėlsta, lapai šoka valsą,
Plaukus draiko pašėlęs vėjas,
Ir širdis nerimsta krūtinėje,
Vėjas drasko nuo medžių lapus,
O lapai salto šoka smagiai,
Apkabina mano veidą, plaukus,
Ir krenta ant žemės ramiai.
Taip ir bėga laikas, metai.
O laikrodį skuba ir skuba,
Vieni lapai keičia kitus lapus.

Kur dingo?

Kur dingo svajonė, kurią turėjau?
Kur dingo meilė, kuria tikėjau?
Nuplūgdė debesys juodi,
Apraizgė voratinkliais,
Nulijo lietūs šalti,
Nebegrįš pavasariai tie gražūs,
Laimės ir meilės kupini.
Nužaliavo ir pražilo žolė žalia,
Nukūkavo ir nutilo gegelė raiba,
O kaip bus su mumis?
Kai susensim visi?
O kaip bus su mumis?
Kai pražilsim visi?
O gi, nieko nebus,

Iškeliausim kas kur,
Tik vėjelis nupus paskutiniuis lapus,
Tik širdis primins tuos puikius laikus.
Vėl žolė sužaliuos,
Vėl gegelės kūkuos.
Tik mes jau būsim seniai kapuos.

Pakviesk mane

Pakviesk mane prie savo židinio,
Pavaišink karštu vynu, bučiniiais,
Sušildyk mano sužvarbusią širdį,
Apipilk mane jaunystės žiedais.

Pakviesk mane prie savo laužo.
Kuris liepsnoja ir svaidosi žaibais,
Pakviesk mane, ir aš ateisiu,
Sušoksime tango po debesų skliautais.

Aš pavargau belaukdama tavęs,
Jau ir galva mano žila,
Pakviesk mane ir aš ateisiu,
Vėl būsim meilės apsupti drauge.

Pabusti noriu ne viena,
Ir visą laiką būt dviese,
Tik su tavim, tik tai kartu,
Mes kursim laimę abu.

Ar ruduo, ar žiema,
Mes būsime visad drauge,
Tik su tavim, tiktai kartu,
Mes būsime visad abu.

Kai žvaigždės danguje spindės,
O mūsų akys vis žibės,
Ateisiu tavęs pasitikt,
Tu tik manęs nepalik.
O kai bus žalta žiema,
Mane tu priglausei visada.

Nerimtas tu esi

Nerimtas tu esi,
O aš esu rimta,
Ir pavargau, oi pavargau, –
Nesu aš tau mama.

Tau rūpi reikalai kiti,
Myli tu darbą, šoki,
Dainuoti, daug kalbėti,
Tuo ir baigiasi reikalai tavi.

Nerūpi tau namai,
Nerūpėjo ir vaikai,
Kaip drugelis tu skraidei,
Ramaus kampelio niekur neradai.

O ką dabar gi tu darysi?
Kiek skrajosi? Kiek lakstysi?
Jau ir smilkiniai pabalo,
Bet nesimato ramybės galo.

Neturi tu gerų draugų,
Nemoki būti ramus, taurus,.
Nebūsi amžinai tu jaunas,
O aš ramybės noriu, – išeinu.

Kūčių vakaras

(Skiriama 1993 m. žuvusiam mano vyrui Zenonui)

Aš uždegsiu žvakutę,
Pastatysiu ant stalo,
Atsinešiu eglutę,
Ir papuošiu ją.

Tik nebus tavęs šalia,
Prie šių Kūčių stalo,
Atsilaušiu plotkelę,
Be tavęs – viena.

Nežinau ar aplankys
Kas nors mane,
Tik žvakutė dega
Lygia liepsnele.

Vakarienę valgysiu
Prie šio švento stalo,
O ašaros riedės, riedės
Ant baltos staltiesės.

Gal ateis pavasaris širdin?

Taip norisi verkti,
Bet ašarų neturiu,
Išdžiuvo, užšalo ar išnyko,
Gal kažkur kitur nuvyko?

Norėjosi juoktis,
Bet lūpos sustingo,
Susiklijavo,
Ar vėjas išdžiovino?

Visko, ko norėjau,
Pasaulis man nedalino,
Visko, ko ilgėjaus,
Dievulis man nedovanojo.

O gyvenimas bėgo pro šalį,
Ne man, bet kitiems jis davė...
Niekas manęs nemylėjo,
Nes pati savęs nemylėjau...

O dabar aš sena ir viena,
Ir dar esu nemylima,
Viskuo pati esu kalta...
Ateina šalta, nuožmi žiema.
Aš nežinau, kas sušildys mane?
Ir nežinau, kas jau paguos mane?
Gal vėjas paglostys mano žilus plaukus?
O gal ateis pavasaris širdin?

O gal netyčia tu ateisi?
Gal pamils mane?
Ir ateis ta Meilė,
Amžina, taip laukiama.

Aš viena ir tu vienas esi

Aš viena ir tu vienas esi,
O meilė tarp mūsų kažkur toli,
Aš verkiu, o tu vienas liūdi,
Gal meilė slenka kažkur pakely?

Sustok, palauk, neskubėk pabėgti,
Nepasuk į kitą gatvės pusę,
Aš čia laikiu prie lango viena,
Ateik, paskubėk pas mane.

O vakaras toks liūdnas ir tylus,
Ir žvaigždės užmigo danguj,
Aš bijau tamsos ir man liūdna bus,
Tik nesakyk, kad ateisi paskui.

Ateik dabar ir su atvira širdim,
Ateik dabar ir pabūk su manim,
Tu atnešk man savo taurią širdį,
Sakyk, kad myli, tegu mėnulis girdi.

Karoliniškietis **Vytis VALATKA** (g. 1972 metais) – Filosofijos mokslų daktaras (2001), VGTU profesorius ir Kūrybinių industrijų fakulteto prodekanas (nuo 2013-ųjų). Poeziją pradėjo pradėjo rašyti nuo 7 metų ir nesustoja iki šiol. Taip pat gieda grigališkąjį choralą ir verčia lotyniškas giesmes ir himnus į lietuvių kalbą. Eilėraščius ir vertimus skelbia edukaciniame-informaciniame portale www.arche.lt. Jau apie 40 gyvenimo metų praleido Pilaitės pašonėje prisiglaudusiose Karoliniškėse.

Trečiasis karantino sekmadienis, arba tykiam kare

Savaite tris tykiam kare
Užsnūsta rytas varpo dūžiuos,
Vidudienį – dvasia palūžus
Matuosius rytdieną tire.

Bet baigsis vakaro mišparai,
Užtruks naktinė valanda,
Kol įprastos tvarkos klaida
Laimėt prieš Saulę lems Ikarui.

Gaivalų pelėkautai

Kur dingio eterinis svoris?
Kuriam bare nutūps sparnai,
Kai geltonai ar alkanai
Pasaulis suspindės nenoriai?

Užklok padangę – nevelu,
Lai ilsisi uoli arklidė,
Ir džiaugias, paryčiais atklydę
Lėkšte saulėtų gaivalų.

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Samurajaus kardas
In memoriam Kęstutis Navakas

Šešioliktajai įdieniojus, dingio Poeta,
Skubiai gal kur išskrido, kartais, juk žinai, kaip būna.
Galbūt išgirdo rago ritmą: „Marš“ su „Tra ta ta“ –
Medžioklės plotai paviliojo kūną?

O gal knyga, dausosna išleista,
Poetos nepamirštamojo vardo?
Kaip ten bebūtų, žemės apskaita
Dar uoliai ieško samurajaus kardo.

Atokvėpio akimirka

Septynios smagios bėdos supas,-
Nesivaikyki – tuščia jų,
Užpūsk saulėlydžiu nauju
Gelsvas vakarės nimfos lūpas.

Lai džiaugias parengta ranka,
Geistos karūnos nesulaukus,
Vis vien pražydusia šaka
Dangus uždegs suveltus plaukus.

Ižas ir narcizas

Kai baigiasi kaprizas,
Nepasitraukia ižas,
Vienintelis prestižas –
Nevystantis narcizas.

Ar glosto kūną brizas,
Ar sieloje striptizas,
Pereinamasis prizas-
Įrėmintas narcizas.

Bet, nepastvėrus prizo,
Kovos dvasia ištižo,
Nelauk ankstyvo ižo,
Neatiduok narcizo!

Skrybėlėtos nakties šokis

Skrybėlėta naktis šoka šeiką,
Alkani judesiai gundo langą.
Grūsk kišenėn suglamžytą laiką!
Ir, laimėjęs dangaus akvalangą,

Atsidurki koketės pašonėj,
Suviliotas jos vario ir šarmo,
Asistuos žiovulingajai poniai
Uolumu išbadėjusio tarno.

Kreivokos šypsenos tema

Kreivokos šypsenos pavėsy
Užsnūdo saulėta tyla,
Geltono vakaro griuvėsiai
Apgirto šypsenos sula.

Nebėr rimties, – užtrukę žodžiai
Nutolo saulėtu taku;
Jau laikas kilti, šilti, godžiai
Gėrėtis šypsenos laiku.

Jau laikas sielai mesti burtą –
Prabust ar likt spėriu sapnu;
Prabust ar laimint šypsniio turtą-
Grožėtis skilusiu sparnu.

Puota

Smagus lininis kumeliukas
Arklidėj liustros tyliai ganos, –
Papėdėj krykštauja šampanas;
Bohemos stiklo bokaliukas

Vylingai merkia akį „Starkai“,
Tauriom koketės formom grožis,
O po akimirkos – „Kadarkai“
Jau lenkiasi jo posmų rožės.

Vien sužiedėjęs kepaliukas
Žydėt ar siausti neįstengia, –
Kandus aukštybių kumeliukas
Padangtėj liustros tyliai žvengia.

*

EPILOGAS

Kiekvieną dieną skleidžiasi poetui baltiškos sakuros –
Šventieji mūsų gojų ažuolai.
Priklumpa prie poeto obelisko į smėlį įsigėrę
Kvapniausios lauko gėlės,
Nusilenkia prieš juos suklupę
Išdidūs sociuminiai milžinai.
Pavasaris praeina, vasara lapoja,
Ruduo nuošia paskandindamas kelius,
Žiema – tylos ašis, apsuktas Laumės ratas,
Ir išvyti
Vėl kūrybos viltimi šviesiausi aukurai.
Vėl suplasnoja iš Dausų atskridę Laimės paaukščiai –
Pasidalina džiaugsmo spinduliais.
Ištieskime rankas prie amžinų poetų,
Įteikime po plunksną iš mylinčios širdies ir
Baltas ratas žydinčių lelijų eilių takeliais per Tėvynę nusities,
Ir versmės iš dangaus akis ugnies dainų pripildys, –
Regėsi tu vilnijančias mintis.
Jei trūksta žodžių – tegul kalba širdys –
Tokia tikroji liaudies dainiaus paskirtis.

P. S.

Poetas tas, kuris eilėraščių sukūręs, ne miršta, o gyvena amžinai.
Tik laikas gali patikrinti šią laiko tiesą –
Tokios tiesos šioj žemėj būtų nemažai.

Nežinomas Pilaitės giesmininkas

*

*

T U R I N Y S

Pratarmė / Angelė ŠARLAUSKIENĖ.....	3
Vietoj epigrafo /Nežinomas Pilaitės giesmininkas.....	12
Mokinių kūryba:	
Normilas JURGAITIS.....;	14
Angelė JONAITYTĖ.....	24
Suaugusių kūryba:	
Albertas ANTANAVIČIUS.....	35
Rimantas BABRAUSKAS.....	48
<u>Karolina BIEKŠAITĖ-JEZERSKĀ</u>	56
Aleksandras BUBNYS.....	63
Leta GAUBAITĖ.....	72
Ingrida JUŠKĖNIENĖ.....	95
Oneta LUNSKAJA.....	71
Irena MACULEVIČ.....	98
Elena SAKALAUSKAITĖ.....	125
Vanda SAKALAUSKIENĖ.....	129
Rūta SUCHODOLSKYTĖ.....	133
Rimtautas ŠPOKAS.....	140
Lida TAMULEVIČIENĖ.....	156
Dalia TARAILIENĖ.....	160
Jurga Valery BRAU.....	166
Ona GAIDAMAVIČIŪTĖ.....	174
Danutė KATKAUSKAITĖ-RUSECKAJA.....	179
Algirdas MARKEVIČIUS.....	194
Irena PETRAUSKAITĖ.....	201
Elena RATAUTAITĖ-SKIRELIENĖ.....	205
Vytis VALATKA.....	214
Epilogas	219

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi : Vilniaus Pilaitės gyventojų ir jų bičiulių kūryba : Pilaitės „Poezijos pavasaris'2020“ XVIII-asis skiriamas tragiškos lemties Didžiojo pokario lyriko Pauliaus Širvio 100-osioms gimimo metinėms / [sudarė Angelė Šarlauskienė]. – Vilnius: Pilaitės bendruomenė, 2020. – 220 [1] p. : iliustr., nat., nuotr.

Tekstas liet., lenk., rus. – Kn. taip pat:

Pratarmė / Angelė Šarlauskienė, p. 3-11

ISBN 978-609-95954-6-7

Vilniaus Pilaitės rajono gyventojų ir jų bičiulių eilės,
miniatiūros lietuvių, lenkų, rusų kalbomis

VILNELĖ PAŠAUKĖ MANE PRAPLAUKTI VILNIMI

Sudarė Angelė Šarlauskienė

Vilniaus Pilaitės rajono gyventojų ir jų bičiulių kūryba

Išleido Vo „PILAITĖS BENDRUOMENĖ“,
Kanto al. 15-19, LT-06202 Vilnius

Vilnelė pašaukė mane praplaukti vilnimi / 2020 /

PILAITĖS BENDRUOMENĖ
ISBN 978-609-95954-6-7 (Internetinis)